

Lr. GSH 237 /12/20

Mogadishu, Jan 06, 2019

Ku: Madaxweyanaha Jmahuuriyadda Federaalka soomaaliya
Muqdisho

Og: Ra'iisul wasaaraha Xukuumadda Federaalka
Muqdisho

✓ Og: Guddiga Ganacsiga iyo Warshadaha .
Muqdisho

Og: Garyqaanka Guud ee Dawladda
Muqdisho

Og: Hantidhawrka Qaranka
Muqdisho

Og: Xoghayaha Guud ee Golaha Shacabka
Muqdisho

Og: Agaasimaha Waaxda Shuruucda ee Golaha Shacabka
Muqdisho

Ujeedo: Soo Gudbin Heshiiska ka mid Noqoshada Hay'adda Damaanadda
Maalgashiga Darafyada Badan

Mudane Madaxweyne,

Sida aad la socoto, Heshiiska ka mid Noqoshada Hay'adda Damaanadda
Maalgashiga Darafyada Badan ee halkaan ku lifaaqan waxa soo gudbisay Xafiiska
R/Wasaaraha XJFS.

Kadib waxaa ka baaraandagey oo habraaci loogu talogaly marsiiyay Guddiga Ganacsiga
iyo Warshadaha, iyadoo xildhibaanada Golaha Shacabka ay ka doodeen. Ugu danbayna

12

O₂

O

O₂

O

wuxuu Goluhu ku ansixiyay Heshiiskan Kalfadhiga 6-aad kulankiisii 28-aad taariikhdu markay ahayd 4/1 /2020, codayntuna sidaan ayay u dhacaday:

Quntin: 142; Oggol: 139;

Diiday: 1;

Ka aamustay: 2;

Hadaba M.ne Madaxweyne waxaan si waafaqsan qodobka 90aad xarafka (q) ee Dastuurka Jamhuuriyadda Federaalka kaaga codsanayaa inaad go,aanka Golaha ku ogolaato Xeer Madaxweyne, looguna soo saaro Faafinta Rasmiga ah ee Dawlada.

Iga Guddoon Salaan Qiimo iyo Qadarin Xanbaan

**M.ne Maxamed Mursal Sh. Cabdiraxmaan
Guddoomiyaha Golaha Shacabka Soomaaliya**

○○

○

○

○

HESHIISKA KA MID NOQOSHADA HAY'ADDA
DAMAANADADDA MAALGASHIGA DARAFYADA
Bidan

Tirada Xubnaha Codeysay 142: Oggol: 139; Diiday: 1; Ka Aamustay: 2;

Saxiix: M.ne Mohamed Mursal Sheikh Abdirahman

Taariikh: Jan 06, 2020

Saxiix: M.ne Mahad Cabdalle Cawad

Taariikh: Jan 06, 2020

Saxiixa: Mudane Cabdikarim Xaall Taabit Buux

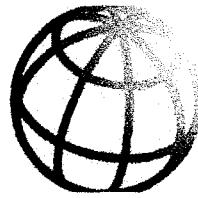
Taariikh: Jan 06, 2020

○○

○

○○

○

Kooxda Bangiga Adduunka

YVONNE TSIKATA

Madaxwayne ku Xigeenka iyo
Xoghayaha Shirkada

April 9, 2018

Mudane: - Axmed Ciise Cawad
Wasiirka Arimaha Dibadda iyo Iskaashiga Caalamiga
Afgoye Road-KM 5
Mogadishu
Somalia

Mudane Wasiir Cawad:

Waxaan ku farax sanahay in aan halkaan kuugu soo lifaaqo labo nuql oo sharchiyeysan oo ah Heshiiska Aasaasida Wakaaladda Damaanad-qaadka Maalgashiga ee Labada Dhinac (MIGA), iyo wax ka badeladii lagu sameeyay oo aad saxiixday, adiga oo ku matalaya Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, Febraayo 13, 2018.

Mahadsanid

Lifaaqyada

Shahaadada

Aniga oo ah **Yvonne Tsikata**, Madaxwayne ku xigeenka iyo Xoghayaha Guud ee Shirkadda Hay'adda damaanad qaadka maalgashiga (MIGA), waxaan halkan ku cadeynayaa:

1. In lifaaqan uu ku jira nuqul dhab ah ee Shirweynaha Aasaasida Wakaaladda damaanad-qaadka Maal-gashiga, oo sida wax looga beddelay, asal ahaana lagu kaydiyay kaydadka Bangiga Caalamiga ah ee Dib-u-dhiska iyo Horumarinta; iyo
2. Iyadoo heshiiska lagu saxiixay magaca Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, markay taariikhda ahayd Febraayo 13, 2018.

Iyadoo aan marqaati ka ahaa aana saxiixay oo aan ku dhajiyay shaabada Hay'adda damaanad qaadka maalgashiga (MIGA) ee Washington DC 4tii bishii Abril 2018

Yvonne Tsikata

1818 H Street, NW. Washinton DC 20433 . USA

Hay'adda Damaanad Qaadka Maalgelinta Maalgashiga

**Heshiiska Aasaasida
Wakaaladda damaanad
qaadka Maal-gashiga
Iyo
Faahfaahinta Shirka**

Waxaa u gudbiyay Dowladaha
Gudiga Maamulayaasha ee
BANGIGA CAALAMIGA AH EE DIB-U-DHISKA IYO HORUMARINTA
Oktoobar, 11 1985

MIGA

Kooxda Bangiga Aduunka
Hay'adda Damaanad Qaadka Maalgelinta Maalgashiga

SHAHAADADA

Aniga oo ah Jorge Familiar, ahna Madaxwayne ku xigeenka iyo Xoghaynta Shirkada Wakaaladda damaanad qaadka Maalgashiga (MIGA), waxaan halkan ku cadaynayaa:

1. Heshiiska Aasaasida Wakaaladda damaanad-qaadka Maal-gashiga (MIGA) waxaa wax ka beddelay Guddiga Xalinta Khilaafaadka, go'aan kii 86aad, kaas oo dhaqan galay 14kii Nofember 2010, oo aan wax ka beddelid kale lagu samaynin sida lagu sheegay heshiiska;
2. Waxaa halkan ku lifaaqan nuqullo ka mid ah heshiiskii asalka ah ee Aasaasida Wakaaladda damaanad-qaadka Maalgelinta, markay taarikhdu ahayd 11 Oktoobar 1985 iyo xalka la yiri, Kuwaas oo lagu kaydiyay diiwaanada Bangiga Caalamiga ah ee Dib-u-dhiska iyo Horumarinta.

Iyadoo aan marqaati ka ahaa aana saxiixay oo aan ku dhajiyay shaabada Hay'adda damaanad qaadka maalgashiga (MIGA) ee Washington DC 7dii bishii Julay 2011

Jorge Familiar

Hay'adda Dammaanad Qaadka Maalgelinta Maalgashiga

GOLAHA GUUD

Qaraarka No. 86

Casriyeynta waajibaadka MIGA: Wax ka beddelidda Heshiiska MIGA

Halka qdobka 59-aad ee heshiiskii MIGA ee lagu aasaasay Wakaaladda Dammaanad-qaadka Maalgashiga ("MIGA Agreement") ay bixineyo in heshiiskan iyo isfahamyadiisa lagu badali karo saddex meelood cod shan ah oo ah gudoomiyaasha adeegsanaya afar-meelood shan meelood tirada guud ee awoodda cod bixinta " iyo;

Halka, qdobka 60-aad ee heshiiska MIGA uu dhigayo, "Soo-jeedin kasta oo wax lagu beddelayo, ha ahaato mid xubin ka timid ama Guddoomiye ama Agaasime, waa in lala socodsiiyaa Guddoomiyaha Golaha una soo bandhigi doona soo jeedinta Golaha. Haddii wax ka bedelka la soo jeediyo uu soo jeediyo Goluhu, waxaa loo gudbinayaa Golaha si loogu ansixiyo sida ku xusan qdobka 59aad. Hay'addu waa inay sidaas ku caddeysaa warqad rasmi ah oo loo soo diro dhammaan xubnaha. Wax ka bedelka ayaa dhaqan galaya dhammaan xubnahan sagaashan maalmood ka dib taariikhda rasmiga ah ee la soo gudbinayo haddaanu Goluhu dejin taariikh kale.

Haatan golaha guddiga gudoomiyaasha ayaa go'aan ku gaaraya:

- a) Qdobka 11-aad ee Heshiiska MIGA ayaa wixii hadda ka dambeeya loo akhrin doonaa sida soo socota:

Qdobka 11aad. Khataraha Daboolan

- (a) Iyadoo la tixraacayo qodobbada Qaybaha (b) iyo (c) ee hoos ku xusan, Hay'adu waxay dammaanad qaadi kartaa maalgashiyo munaasib ah oo ka dhasha mid ama in ka badan noocyada halista soo socda:

I. Wareejinta Lacagta

Wax kasta oo horudhac ah oo loo aanayn karo dowladda martida loo yahay xayiraadaha ku saabsan u beddelidda lacagteeda meel ka baxsan

dalka martida loo yahay lacag si xor ah loo isticmaali karo ama lacag kale oo la aqbali karo ee hayaha amniga, oo ay ka mid tahay ku guul darreysiga dowladda martigelinta inay ku dhaqaaqdo muddo macquul ah gudaheeda codsi uu leeyahay milkiilaha wareejinta noocaas ah;

II. La wareegidda iyo talaabooyinka la midka ah

Tallaabo sharchiyeed ama fical maamul ama ka-saaritaan loo aanayn karo dawladda martida loo yahay ee leh saamaynta laga hor istaago milkiilaha lahaanshihiisa ama xakameyntiisa, ama faa'iido weyn oo laga helayo, maalgashikiisa, marka laga reebo tillaaboooyinka guud ee takoorin la'aanta ee ay sida caadiga ah u qaadaan dowladuhu iyada oo ujeedadu tahay habeynta dhaqdhqaqa dhaqaale ee dhulkooda;

III. Jebinta heshiiska

Diidmo kasta ama ku Xad-gudubka ay ku kacayso dowladda martida loo yahay ee heshiiska la gashay qofka haysta damaanadda, marka (a) milkiilaha dammaanad uusan haysan magdhow garsoor ama madal go'aan qaadasho si loo go'aamiyo sheegashada diidmada ama jebinta, ama (b) Go'aan ka soo baxa madasha noocan ah laguma gaarin muddo macquul ah sida lagu qeexi doono heshiisyada damaanadda ee la raacayo qawaaniinta Wakaaladda, ama (c) Go'aankaas oo kale lama dhaqan-gelin karo; iyo

IV. Dagaal iyo Kala Qaybsanaan Bulsho

Fical kasta oo militari ama qalalaase shacabka ah oo ka dhaca dhul kasta oo dalka martida loo yahay kaas oo heshiiskan lagu dabaqayo sida ku xusan qodobka 66aad.

(b) Intaas waxaa sii dheer, Goluhu wuxuu si aqlabiyyad ah u oggolaan karaa kordhinta caymiska sida ku xusan qodobkan oo ay ka mid yihiin halista gaar ahaaneed ee aan ahayn kuwa lagu tilmaamay qaybta (a) kore, laakiin sinaba looma qaadin halista qiimeynta ama qiimo dhaca lacagta.

(c) Khasaaraha ka dhasha waxyaabaha soo socda lama dabooli doono:

- I. Talaabo kasta oo dowladeed oo la tirtiray ama laga noqday qaybta marti geliyaha oo uu haysto damaanad qaadaha uu ogolaaday ama mas'uul ka ahaa; iyo
  - II. Hawl kasta oo dowladeed oo martigelisa ama laga tirtiro ama dhacdo kasta oo kale oo dhacda ka hor gunaanadka heshiiska damaanadda.
- b) Qodobka 12-aad ee Shirweynihii MIGA waxaa hada ka dib loo akhriyaa sida soo socota:

Qodobka 12aad. Maalgashi Sharciga ah

- (a) Maalgashiga sharciga ah waa in ay ku jirtaa xuquuqaha sinnaanta, oo ay ku jirto amaahaha muddada dhexe ama dheer oo ay damaanad qaadeen saamilayda hay'adu, iyo qaababka maalgashiga tooska ah oo ay go'aaminayaan Guddiga sida;
- (b) Amaaho aan ka aheyn kuwa lagu sheegay Qeybta (a) waxay xaq u leeyihiin caymis (i) haddii loo sameeyay maalgelin ama ay si kale ula xiriiraan maalgashi gaar ah ama mashruuc ay jiraan nooc kale oo maalgashi toos ah oo jira, ha ahaato mid loo dammaanad qaaday Hay'adda amase iyadoo aan loo eegin goorta maalgashi kale la sameeyay, ama (ii) sida kale haddii ay u ansixiyaan aqlabiyyadda Golaha Agaasimayaasha.
- (c) Goluuh wuxuu, aqlabiyyadda gaarka ah, u kordhin karaa u qalmitaanka nooc kasta oo maalgashi oo mudo dhow ama mid dheer.
- (d) Dammaanad-qaadista guud ahaan waxay ku kooban tahay maalgashiga ka dib diiwaan gelinta codsiga dammaanadda ee Hay'adda ama helitaanka caddeyn kale oo qanco oo ah maalgashadayaasha doonaya inuu dammaanad ka helo Hay'adda. Maalgashiga noocan oo kale ah waxaa ka mid noqon kara:
- I. Wareejinta sarrifka lacagaha qalaad oo loo sameeyo si casriyeysan, fidinta ama horumarinta maalgashiga jira, taas oo marka loo fiiriyo maalgashiga asalka ah iyo maalgashiga dheeraadka ah loo arki karo inay xaq u leeyihiin cayminta;
  - II. Adeegsiga faa'iidooyinka maalgashiga jira ee lagu wareejin karo dalka dibada dalka martida loo yahay;
  - III. Helitaanka maalgashiga jira iyo maal gashade cusub oo u qalma aqoona u leh;
  - IV. Maalgashiyada hada jira halka maalgashadayaasha aqoonta lahi ay doonayaan in ay hubiyaan in maalgashiyo badan jiraan iyo kuwo cusub;

- V. Kuwa hada leh maalgashiga jira ee ay leeyihiin maal gashadayaasha aqoonta lihi, halkaas oo ay ka jirto horumarin ama wanaajin mashruuca aasaasiga ah ama hadii kale maalgaliyuhu wuxuu muujinayaa dadaal lagu fulinayo mashruuc mudo dhow ama mudo dheer soconaya, waxayna hay'ada ku qanacsan tahay in ay mashruuca sii wado si uu saameyn balaaran ugu yeesho dalka martida loo yahay; iyo
- VI. Sida maalgalino kale oo ay isla ogolaadeen golaha aqlabiyada gaarka ah.

(e) Xaqijinta maalgashiga, Hay'addu waa inay nafteeda ku qancisaa;

- I. Awoodda dhaqaale ee maalgashiga iyo ku biirinta horumarka dalka martida loo yahay;
- II. U hoggaansanaanta shuruucda maalgashiga dalka martida loo yahay;
- III. Maalgashigu wuxuu la jaan qaadayaa himilooyinka horumarineed ee la sheegay iyo ahmiyadaha dalka martida loo yahay; iyo
- IV. Xaaladaha maalgashiga ee dalka martida loo yahay, oo ay ku jiraan helitaanta caddaalad iyo sinnaan iyo ilaalinta sharciga ee maalgashiga.

(Wuxuu Dhaqan Galay Bishii Julay 30, 2010)

Heshiiska Aasaasida
Wakaaladda damaanad
qaadka Maal-gashiga
Iyo
Faahfaahinta Shirka

Waxaa u gudbiyay Dowladaha
Gudiga Maamulayaasha ee
BANGIGA CAALAMIGA AH EE DIB-U-DHISKA IYO HORUMARINTA
Oktoobar, 11 1985

TUSMADDA

HORUDHAC	13
Aasaasida, Xaaladda, Ujeeddooyinka iyo Qeexitaannada	14
<i>Qodobka 1. Aasaasida iyo Xaaladda Hay'adda</i>	14
<i>Qodobka 2. Ujeeddooyinka iyo Go'aanada</i>	14
<i>Qodobka 3. Qeexitaannada</i>	14
Xubin-nimada iyo Dhaqaalaha	15
<i>Qodobka 4. Xubin-nimada</i>	15
<i>Qodobka 5. Dhaqaalaha</i>	15
<i>Qodobka 6. Qaybinta Saamiyada</i>	16
<i>Qodobka 7. Qaybinta iyo Qandaraasyada Raasamaalka La Saaray</i>	16
<i>Qodobka 8. Bixinta Diiwaan Galinta Saami qaybsiga</i>	16
<i>Qodobka 9. Qiimeynta Lacagta</i>	17
<i>Qodobka 10. Lacag Celin</i>	17
Hawlgalada	17
<i>Qodobka 11. Daboolida Khataraha</i>	17
<i>Qodobka 12. Maalgashi Sharci ah.</i>	18
<i>Qodobka 13. Maalgashadeyaal Idman</i>	19
<i>Qodobka 15. Ansixinta Wadanka Marti gelinta</i>	20
<i>Qodobka 16. Shuruudaha iyo Xaaladaha</i>	20
<i>Qodobka 17. Bixinta Sheegashoooyinka</i>	20
<i>Qodobka 18. Xalalka</i>	20
<i>Qodobka 19. Xidhiidhka lala yeelanayo hay'adaha qaran iyo kuwa gobollada</i> .21	21
<i>Qodobka 20. Ilaalinta Hay'adaha Qaranka iyo Gobollada</i>	21
<i>Qodobka 21. Wadashaqeynta Shirkadaha caymiska gaarka loo leeyahay iyo dib u howlgalayaasha</i>	22
<i>Qodobka 22. Xadidaada Dammaanada</i>	22
<i>Qodobka 23. Dhiirrigelinta maalgashiga</i>	23
<i>Qodobka 24. Dammaanad qaadyada Maalgashiyada La kafaala qaaday</i>	24
Qodobbada Maaliyadeed.....	24
<i>Qodobka 25. Maareynta Maaliyadeed</i>	24
<i>Qodobka 26. Lacagaha iyo khidmadaha</i>	24
<i>Qodobka 27. Qoondeynta Dakhliga Saafiga ah</i>	24
<i>Qodobka 28. Miisaaniyadda</i>	25

Qodobka 29. Xisaabaadka	25
Abaabulka iyo Maareynta	25
Qodobka 30. Qaab-dhismeedka Wakaaladda	25
Qodobka 31. Golaha.....	25
Qodobka 32. Guddiga	26
Qodobka 33aad Madaxweynaha iyo Shaqaalaha.....	26
Qodobka 34. Hawlaha Siyaasadeed ee Reeban.....	27
Qodobka 35. Xiriirkha Ururada Caalamiga ah	27
Qodobka 36. Goobta Xafiiska Maamulaha.....	27
Qodobka 37. Kaydinta Hantida.....	27
Qodobka 38. Wadada Isgaarsiinta	28
Codbixinta, Hagaajinta iyo Isku habeynta Matalaadda	28
Qodobka 39. Codbixinta, hagaajinta iyo isku habeynta	28
Qodobka 40aad. Codeynta Golaha	29
Qodobka 41. Doorashada Agaasimayaasha.....	29
Qodobka 42. Codeynta Golaha	30
Mudnaanta iyo Xasaanadda	30
Qodobka 43. Ujeeddooyinka Cutubka	30
Qodobka 44. Nidaamka Sharciga ah.....	30
Qodobka 45. Hantida.....	30
Qodobka 46. Diiwaanka iyo Isgaarsiinta	31
Qodobka 47. Canshuuraha	31
Qodobka 48. Saraakiisha Hay'ada.....	32
Qodobka 49. Adeegsiga Cutubkan	32
Qodobka 50. Ka dhaafid	32
Kala Noqoshada, Joojinta xubinimada iyo Joojinta Hawlgallada	32
Qodobka 51. Dib ula Noqosho	32
Qodobka 52. Joojinta xubinnimada.....	33
Qodobka 53. Xuquuqda iyo Waajibaadka Dawladaha iska dhaafay Inay Xubin ka noqdaan;	33
Qodobka 54. Joojinta Howlaha.....	33
Qodobka 55. . Khasaaraha Hay'adda.....	33
Xalinta Khilaafaadka	34
Qodobka 56. Fasiraada iyo Adeegsiga Heshiiska.....	34

Qodobka 57. Khilaafaadka u dhexeeya Hay'adda iyo Xubnaha	35
Qodobka 58. Khilaafaadka ku lug leh heysashada dammaanad ama dib u xaqijin	35
Wax ka badalida.....	35
Qodobka 59. Wax ka bedelka Golaha.....	35
Qodobka 60. Nidaamka.....	36
Xukunka ugu dambeeyaa.....	36
Qodobka 61. Xoog ku Gelid	36
Qodobka 62. Kulanka caleemo saarka	37
Qodobka 63. Dhigaalka.....	37
Qodobka 64. Diiwaan gelinta.....	37
Qodobka 65. Ogeysiinta.....	37
Qodobka 66. Codsi Dhul	37
Qodobka 67. Faallooyin xilliyeed	38
LIFAAQA I:	39
Dammaanad qaadyada Maalgashiyada waxaa kafaala qaaday Qodobka 24	39
Qodobka 1. Kafaala qaadid.....	39
Qodobka 2. Maalgalinta Aasaasiga ah.....	39
Qodobka 3. Martiqaadka Xubnaha la kafaala qaaday	40
Qodobka 4. Qiimeynta lacagaha iyo dib u soo celinta	40
Qodobka 5. Dib-u-xaqijin.....	40
Qodobka 6. Mabaadi'da Hawlgalka	41
Qodobka 7. Codbixinta.....	41
Lifaaqa II	42
Xallinta khilaafaadka u dhexeeya xubin iyo hay'ad sida ku xusan Qodobka 57aad....	42
Qodobka 1 Codsiga lifaaqa	42
Qodobka 2. Gorgortanka	42
Qodobka 3. Dhexdhexaadinta	42
Qodobka 4. Xalinta Khilaafaadka	43
Qodobka 5. Habka Adeegga.....	46
Jadwalka A	47
Xubinnimada iyo Tabarucaadka	47
JADWALKA B	51
Doorashada Agaasimayaasha.....	51

AASAASIDA HESHIISKA DAMMAANADDA MAALGELINTA MAALGASHIGA HAY'ADDA

HORUDHAC

Dowladaha Heshiiska galay

Markay tix galiyeen baahida loo qabo in la xoojiyo iskaashiga caalamiga ah ee horumarinta dhaqaalaha iyo in kor loo qaado ka qeyb gal ka maalgashiga shisheeye ee noocan ah guud ahaan iyo gaar ahaan maalgashiga shisheeye ee sida gaarka ah loo leeyahay.

Aqoonsiga qulqulka maalgashiga shisheeye ee wadamada soo koraya ayaa la fududeyn doonaa laguna dhiiri gelin doonaa iyadoo la yareynayo walaacyada walaaca la xiriira qatarta aan ganacsiga aheyn;

Iyada oo la doonayo in kor loogu qaado qulqulka caasimadaha waddamada soo koraya iyo teknaloojiyada ujeedooyin wax soo saar leh iyada oo la raacayo shuruudaha waafaqsan baahiyahooda horumarineed, siyaasadaha iyo ujeeddooyinka, oo ku saleysan shuruudaha caddaaladda iyo xasilloonida oo lagu daaweynayo maalgashiga shisheeye;

Waxaa la isla gartay in Wakaaladda dammaanad qaadka Maalgashiga (MIGA) ay door muhiim ah ka ciyaari karto dhiirrigelinta maalgashiga shisheeye ee dhameystiraya barnaamijyada dammaanad-qaadista maalgashiga ee heer qaran iyo heer gobol iyo caymisyada gaarka loo leeyahay ee halista ganacsiga aan ahayn; iyo

Markii la garwaaqsaday in Hay'addu noocan oo kale ah ay tahay inay sida ugu suurto gal ka ah, ay fulinayso waajibaadkeeda iyadoon loo eegeynin raasamaalkeedii la codsaday iyo in ujeeddadan noocan oo kale ah loogu adeegi doono iyada oo la sii wanaajiyo xaaladaha maalgashi,

Waxaana la isku raacay sidan soo socota:

CUTUBKA I

Aasaasida, Xaaladda, Ujeeddooyinka iyo Qeexitaannada

Qodobka 1. Aasaasida iyo Xaaladda Hay'adda

- (a) Waxaa halkan lagu aasaasay Hay'adda dammaanad qaadka Maal-gashiga (halkan lagu magacaabay Hay'adda)
- (b) Hay'addu waa inay lahaataa shakhsiyad sharci oo buuxda, gaar ahaan awoodda ay:
  - I. Qandaraas
  - II. Helitaanka iyo mowqifka hantida guurta iyo mida ma guurta ah; iyo;
  - III. In la sameeyo dacwad sharchiyeed.

Qodobka 2. Ujeeddooyinka iyo Go'aanada

Ujeedada Hay'addu waa in la dhiiri geliyo qulqulka maalgashiyada wax soo saarka leh ee ka dhexeeya Dowladaha xubnaha ka ah, gaar ahaan kuwa soo koraya ee xubnaha ka ah, si ay u dhammaystiraan howlaha Bangiga Caalamiga ah ee Dib-u-dhisika iyo Horumarinta (oo loo yaqaan Bangiga), Hay'adda Maaliyadda Caalamiga ah (IFC) iyo hay'adaha kale ee maalgelinta horumarinta caalamiga ah.

Si loo gaaro himilooyinkeeda, Hay'addu waa inay:

- (a) Soo saartaa dammaanad qaad, ay ka mid tahay dammaanad qaad iyo dib-u-cusboonaysiinta, ka dhanka ah waxyaabaha aan khataraha ganacsi ahayn marka loo eego maalgashiga wadan xubin ka ah oo ka socda wadamada kale ee xubnaha ka ah;
- (b) Qabato hawlo isdaba joog ah oo ku habboon sidii loo horumarin lahaa qulqulka maalgashiga ee wadamada xubnaha ka ah ee soo koraya; iyo
- (c) Iisticmaalka awood kasta oo kale oo lagama maarmaan ah oo ama loo baahan yahay si loo sii wanaajiyo ujeeddadeeda.

Hay'addu waxay ku hagi doontaa dhammaan go'aannadeeda iyada oo la raacayo qodobbada sharciga.

Qodobka 3. Qeexitaannada

Ujeeddooyinka Heshiiskan:

- (a) "Xubin" macnaheedu waa dalka uu quseeya heshiiskan oo dhaqan galay sida ku xusan qodobka 61aad.
- (b) "Dalka martida loo yahay" ama "dawladda martida loo yahay" macnaheedu waa xubin, dowladeed, ama awood kastoo dowladeed oo xubin ka mid ah dhulalkeeda, sida lagu qeexay qodobka 66, maalgashi la

damaanad qaaday ama dib loo cusboonaysiiyay, ama waxa loo arkaa damaanad ama dib u soo nooleyn, Wakaalada ay ku taal.

- (c) "Kobcinta Dowladaha xubinta ka ah" macnaheedu waa xubinta sidaas ku diiwaan gashan Jadwalka A ee dukumintigan, waxaa wax uga badali kara oo waqtii kasta Golaha Wakiilada ee ku xusan Qodobka 30 (oo markaas loo gudbiyo Golaha).
- (d) "Aqlabiyad gaar ah" waxaa loola jeedaa cod bixin la xaqijinayo oo ugu yaraan seddex meelood laba meel tirada guud ee cod bixinta oo mataleysa wax aan ka yarayn konton iyo shan boqolkiiiba saamiyada la qoondeeyay ee saamiyada raasamaalka u yaala Hay'adda.
- (e) "Lacagta la istcimaali karo" macnaheedu waa (i) lacag kasta oo ay qoondeeysay Hay'adda Lacagta Adduunka waqtii ka waqtii iyo (ii) wixii kale wixii kale ee si xor ah loo heli karo iyo lacag wax ku ool ah oo la isticmaali karo oo ay ku xusan yihiin gudiga xukunka ee qodobka 30aad (halkan lagu xusay). Golaha waxaa loo magacaabi karaa ujeeddooyinka heshiiskan ka dib markii lala tashado Sanduuqa Lacagta Adduunka iyo ogolaanshaha wadanka lacagta noocaas ah.

CUTUBKA II

Xubin-nimada iyo Dhaqaalah

Qodobka 4. Xubin-nimada

- (a) Xubnimada Wakaaladda waxay u furan tahay dhammaan xubnaha Bangiga iyo Switzerland.
- (b) Xubnaha asalka ahi waxay noqon doonaan Dawladaha ku qoran Jadwalka A halkaan oo ka mid noqday qaybaha heshiiskan ka hor Oktoobar 30, 1987.

Qodobka 5. Dhaqaalah

- (a) Hantida maaliyadeed ee loo idmaday Hay'adda waxay noqon doontaa hal bilyan oo leh Xuquuqda dulsaarka Gaarka ah (SDR 1, 000,000,000). Hantida raasamaalka waxaa loo qaybin doonaa 100,000 oo saamiyo ah oo leh qiime dhan SDR 10,000 midkiiba, taas oo xubnuhu ay heli doonaan rukhsad. Dhammaan waajibaadka lacag bixinta ee xubnuhu ku leeyihiin saamiga raasamaalka waxaa lagu xalin doonaa iyada oo lagu saleynayo celceliska qiimaha SDR marka loo eego doolarka Maraykanka muddada u

dhaxaysa Janaayo 1, 1981 illaa Juun 30, 1985, taas oo noqon doonta 1.082 doolarka Maraykanka ah halkii SDR.

- (b) Saamiyada raasumaalku waxaa lagu kordhinaya xubinta cusub ee soo galaysa ilaa iyo inta saamiyada la ogol yahay aysan ku filnayn inay bixiyaan saamiyada ay qortay xubintaas sida waafaqsan qodobka 6aad.
- (c) Goluhu wuxuu, aqlabiyadda gaarka ah, wakhti kasta ku kordhin karaa raasamaalka Hay'adda.

Qodobka 6. Qaybinta Saamiyada

Xubin kasta oo asal ah oo ka mid ah Hay'adda waa in uu iska diiwaan galiyaa ugu badnaan tirada saamiyada la soo saaray ee ku aadan magacooda Jadwalka A ee halkan. Midba midka kale. Xubinta waa inuu iska diiwaan galiyaa tirada saamiyada iyadoo lagu saleynayo shuruudaha iyo go'aammada uu soo saaray Golaha, laakiin si kasta kuma dhacdo qiime ka hooseeya midkan. Xubinna ma qori karo wax ka yar konton saamiyada. Guddigu waxay go'aamin karaan xeerar ay xubnuhu u qori karaan saamiyo dheeri ah ee raasamaalka la oggol yahay.

Qodobka 7. Qaybinta iyo Qandaraasyada Raasamaalka La Saaray

Bixinta ugu horeysa ee xubin kasta waa in loo bixiyaa sida soo socota:

- I. Sagaashan maalmood gudahood laga bilaabo taariikhda la dhaqan galiyay heshiiskan Marka la eego xubintaan, tobani boqolkiiba qiimaha saamiga waa in lagu bixiyaa lacag caddaan ah sida lagu sheegay qaybta A ee Qodobka 8 iyo tobani boqolkiiba dheeraad ah oo ah qaab aan gorgortan lahayn, oo aan ahayn qoraalo balan qaad ah ee xambaarsan xiisaha ama waajibaadka la midka ah ee lagu bixin doono iyadoo la raacayo go'aanka Guddiga si ay u fuliyaan waajibaadka Hay'adda.
- II. Inta soo hartay waxaa waajib ku ah inay u yeerato Wakaaladda markii loo baahdo si ay u fuliso waajibaadkeeda.

Qodobka 8. Bixinta Diiwaan Galinta Saami qaybsiga

- a) Bixinta tabarucaadka waxaa lagu sameyn doonaa lacagaha sida bilaashka ah loo isticmaali karo marka laga reebo in lacagaha ay ka helaan wadamada xubinta ka ah ee soo koraya waxaa lagu sameyn karaa lacagaha u gaarka ah ilaa iyo 25% qeybta lacagta ah ee tabarucahooda lagu bixin karo sida uu qabo Qodobka 7 (I).
- b) Waxyabaha looga baahan yahay qayb kasta oo ka mid ah tabarucaadka aan la bixin waxay noqon doonaan isku mid dhammaan saamiyada.
- c) Haddii qaddarka ay Hay'addu ka hesho dalab kuma filna ah in ay ka soo baxdo waajibaadka ku kalifay wicitaanka, Wakaaladdu waxay sameyn kartaa wicitaano isdaba joog ah oo ku saabsan tabarucyo aan la bixin ilaa tirada guud ee ay heshay ay ku filan tahay inay ka soo baxdo waajibaadkaas.

d) Mas'uuliyada saamiyada waa in lagu xadidaa qeybta aan la bixin ee arinta

Qodobka 9. Qiimeynata Lacagta

Mar kasta oo loo baahdo ujeeddooyinka Shirweynahaan in lagu xakameeyo bixinta qiimaha hal lacag marka loo eego mid kale, qiime noocan oo kale ah ayaa lagu go'aaminayaa si macquul ah oo ay go'aamisay Wakaaladda, ka dib marka lala tashado Sanduuqa Lacagta Adduunka.

Qodobka 10. Lacag Celin

- a) Hay'addu, sida ugu dhaqsaha badan ee suurtagalka ah, waxay ugu celin doontaa lacagihii xubnayaasha la siinayay markii loo waco raasumaal laga diiwaan geliyo haddii iyo ilaa xadka taasi:
  - (iv) Codsiga waa in lagu bixiyo dalabka ka dhashay damaanada ama heshiiska amaahda dib-u-celinta, ka dib marka ay Hay'addu dib uga soo ceshato lacag-bixinteeda, gabi ahaan ama qayb ahaan, lacag si xor ah loo isticmaali karo; Ama
  - (iv) Wicitaanku waa in loo yeelaa sabab xubinta ka mid ah lacag-bixinteeda ka dib markaa xubintaas oo kale ay ku fiicnaatay gabi ahaanba ama qayb ahaan; ama
  - (iv) Goluhu wuxuu ku go'aaminayaa aqlabiyad gaar ah, in mowqifka maaliyadeed ee Wakaaladda uu oggolaado dhammaan ama qayb ka mid ah tiradaas in ay ahaato mid dib looga soo celiyay dakhliga hay'adda.
- b) Wixii lacag celin ah ee lagu sameeyo Qodobkaan xubinta waxaa lagu sameyn doonaa lacag si xor ah loo isticmaali karo iyadoo loo eegayo lacagaha lagu bixiyay xubintaas oo ah wadarta lacagta la bixiyay iyadoo lagu saleynayo wicitaanadii la sameeyay ka hor lacag celinta.
- c) Lacagta la soo celiyay ee u dhiganta sida ku xusan Qodobkan xubnuhu waxay qayb ka noqonaysaa waajibaadka hantida lala wareegi karo ee xubinta sida ku xusan qodobka 7 (ii).

CUTUBKA III

Hawlgalada

Qodobka 11. Daboolida Khataraha

- a) Iyadoo la tixraacayo qodobbada Qaybaha (b) iyo (c) ee hoos ku xusan, Hay'addu waxay dammaanad qaadi kartaa maalgashiyo u qalma ka dhan ah khasaare ka yimaada mid ama in ka badan noocyada halista soo socda:
  - (i) *Wareejinta Lacagta*
Wax kasta oo horudhac ah oo loo aanayn karo dowladda martida loo yahay ee xayiraadaha ku saabsan u beddelidda lacagteeda meel ka baxsan dalka martida loo yahay lacag si xor ah loo isticmaali

karo ama lacag kale oo la aqbali karo cida haysato damaanadda, oo ay ka mid tahay ku guul darreysiga dowladda martigeliyaha inay ku dhaqaqdo waqt macquul ah gudahooda codsi ku-wareejinta;

(ii) *La wareegista iyo Cabirada La Mid ah*

Tallaabo kasta oo sharci-dejin ah ama ficol dayac maamul ama ka-saris ah oo loo aaneynayo dowladda martida loo yahay oo saameyn ku yeelaneyso hanashada qofka damaanad ka ah lahaanshihiisa ama xakameyntiisa, ama wax ku ool faa'iido ka timid maalgelintiisa, marka laga reebo midab takoor la'aanta khidmadaha dalabka guud ee ay dowladuhu caadiyan qaadaan ujeedka loogu tala galay in lagu xakameeyo dhaqdhaqaaqa dhaqaalaha dhulalkooda.

(iii) *Jebinta heshiiska*

Diidmo ama jabin kasta oo ay ka timaada dowladda martida loo yahay ee qandaraas dammaanadda leh haysata, marka (a) Damiinku xaq uma laha inuu u gudbiyo maxkamadda garsoorka ama gar-qaadidda si loo go'aamiyo sheegashada diidmada ama jebinta, ama (b) Go'aanka madasha noocan ah laguma gaarayo muddo macquul ah gudaheed sida lagu qeexay qandaraasyada dammaanadda iyadoo la raacayo qawaaniinta Hay'adda, ama (c) go'aankan lama dhaqan-gelin karo; iyo

(iv) *Dagaal iyo Kala Qaybsanaan Bulsho*

Ficol kasta oo militari ama qalalaase shacab ah oo ka dhaca dhul kasta oo dalka martida loo yahay kaas oo heshiiskan lagu dabaqayo sida ku xusan qodobka 66aad.

- b) Marka la eego codsiga wadajirka ah ee maal gashadaha iyo dalka martida loo yahay, Guddiga waxay aqlabiyyad gaar ah ku ogolaan karaan kordhinta caymiska sida ku xusan Qdobkan si loogu daro khataraha aan ganacsi ahayn oo gaarka ah oo aan ahayn kuwa lagu tilmaamay Qaybta (a) ee kore, laakiin kiis ahaan ay dhacdo in halista qiimeynta ama qiimo dhaca lacagta.
- c) Khasaaraaha ka dhashay waxyaabaha soo socda laguma dabooli doono:
  - (i) Tallabo kasta oo dowlaadeed oo martigelisa ama laga tanaasulo cidda heysata dammaanadda ee lala heshiiyey ama mas'uul ka ahaa; iyo
  - (ii) Ficol kasta ama ka tagid Dowladii martida loo ahaa ama dhacdo kasta oo dhacday ka hor gabagabada heshiiska dammaanadda.

Qodobka 12. Maalgashi Sharci ah.

- a) Maalgashiga sharciga ah waa inay ku jirtaa danaha sinnaanta, oo ay ku jirto dhex amaaahda mudada dhow iyo mida dheer ee ay sameeyeen ama xaqiijiyeen saamilayda hay'adu leedahay. Guddidu waxay go'aamin kartaa qaabab maalgashi oo toos ah.
- b) Goluhu, wuxuu aqlabiyyad gaar ah ku fidin karaa u-qalmitaanka nooc kasta oo maalgashi mudo dhow iyo dheer, marka laga reebo amaaahda aan

- ahayn kuwa lagu sheegay Qeybta (a) kor ku xusan waxay xaq u yeelan karaan oo keliya haddii ay la xiran yihiin maalgashi cayiman oo ay hay'addu daboolayso.
- c) Dammaanad qaadyadu waxay ku xadidan yihiin maalgashiga la sameeyo ka dib diiwaan gelinta dalabka dammaanadda ee Hay'addu bixiso. Maalgashiga noocan waxaa ka mid noqon kara:
- (i) Wareejin kasta oo lacagaha qalaad ah oo loo sameeyo casriyeeynta, balaarinta, ama horumarinta maalgashi jira; iyo
  - (ii) Adeegsiga dakhliga ka soo gala maalgashiga jira taas oo haddii kale lagu wareejin karo dibedda dalka martigeliyaha.
- d) Xaqijinta maalgashiga, Hay'addu waxay nafteeda ku qancin doontaa sida:
- (i) Daacadnimada dhaqaale ee maalgashiga iyo gacan ka gaysashada Horumarinta dalka martida loo yahay.
  - (ii) U hoggaansanaanta maalgashiga iyo shuruucda dalka martida loo yahay;
  - (iii) Joogteynta maalgashiga iyada oo la hiigsanayo yoolalka horumarka ee la sheegay iyo mudnaanta dalka martida loo yahay; iyo
  - (iv) Shuruudaha maalgashiga ee dalka martida loo yahay, oo ay ku jiraan caddaalad iyo sinnaan iyo ilaalin sharci Maalgashiga.

Qodobka 13. Maalgashadeyaal Idman

- a) Qof kasta oo caadi ah iyo qof kasta oo sharci ah ayaa xaq u yeelan kara inuu helo dammaanadda Hay'adda bixiso;
- (i) Qofkani caadiga ahi waa muwaadin xubin aan ka aheyn dalka marti loo yahay;
  - (ii) Qofka sharciga ah ee haysta meheraddiisa ugu weyn ee ganacsiga waxaa lagu soo daray xubinta ama inta badan raasamaal ay leedahay xubin ama xubno wadaniyiintooda, waa haddii xubnahani aysan ahayn dalka martida loo yahay kiisaska kor ku xusan oo dhan; iyo
  - (iii) Qofkan sharciga ah, ha ahaado mid uu si gaar ah u leeyahay ama, wuxuu ku shaqeeyaa qaab ganaci.
- b) Haddii ay dhacdo in 19maalgashadayaashu ay haystaan wax ka badan hal dhalasho, iyo ujeeddooyinka Qeybta (a) ka sarreysa dhalashada xubinta qof aan xubin ka ahayn, waa uu ku guulaysanayaa jinsiyadda dalka martida loo yahay, wuxuu ka sarreyn doonaa dhalashada xubin kasta oo kale.
- c) Marka la eego codsiga wadajirka ah ee maalgashadaha iyo dalka martida loo yahay, Guddigu, waxay aqlabiyyad gaar ah siin karaan u-qalmitaanka qof caadi ah oo dhalasho ahaan ka ah wadanka martida loo yahay, ama qof sharci-darro ah oo lagu daray wadanka martida loo yahay ama intooda badan oo hantidiisa ay leedahay muwaadiniintooda, waa haddii ay jirto in hantida la maalgaliyay laga wareejiyo dalka dibadiisa ee martida loo yahay.

Maalgashiyada ku xusan cutubkan waxaa la dammaanad qaadaya oo keliya haddii lagu sameyn karo dhulka xubinta ka ah Dawladaha soo koraya.

Qodobka 15. Ansixinta Wadanka Marti gelinta

Hay'addu ma dhameystiri doonto wax qandaraas ah oo dammaanad qaad ah ka hor inta dowladda martida loo yahay ay oggolaanin soo saaridda damaanadda ay Hay'addu ka bixinayso khataraha cayiman ee loogu talo galay in la daboolo.

Qodobka 16. Shuruudaha iyo Xaaladaha

Shuruudaha iyo xaaladaha qandaraas kasta oo dammaanad qaad ah waxaa go'aamin doona Wakaaladda iyadoo la raacayo shuruucda iyo qawaaniinta sida uu Goluhu soo saari doono, waa haddii Hay'addu aysan daboolin gabi ahaanba khasaaraha maalgashiga sugar. Qandaraasyada dammaanad qaadka waxaa ansixin doona Gudoomiyaha isagoo raacaya tilmaamaha Guddiga.

Qodobka 17. Bixinta Sheegashooyinka

Madaxweynaha isagoo raacayo tilmaamaha Guddiga ayuu go'aan ka gaari doona bixinta sheegashada cidda heysata dammaanadda iyadoo la raacayo qandaraaska dammaanadda qaadka iyo siyaasadaha noocan oo kale ah ee Guddigu qaadan karo. Qandaraasyada dammaanad qaadku waxay u baahan doonaan kuwa heysta dammaanad qaadyo ay raadsadaan, ka hor inta aan la bixin lacagta wakaaladda, raadinta daaweynta maamul oo laga yaabo inay ku habbooneyd duruufahan, maadaama ay diyaar u yihiin ayaga oo raacaya sharciga wadanka martida loo yahay. Qandaraasyada noocan oo kale ah waxay u baahan karaan waqtiyo macquul ah inta u dhaxaysa dhacdooyinka keena sheegashooyinka iyo bixinta.

Qodobka 18. Xalalka

- a) Markay bixiso ama oggolaato bixinta magdhawga cidda leh damaanad qaadka, Wakaaladdu waa in laga wareejiyaa xuquuqda noocaas ah ama sheegashooyinka la xiriira maalgashiga la damaanad qaaday sida cida haysata dammaanad laga yaabo inay ka yeelatay dalka martida loo yahay iyo waajibaadka kale. Qandaraaska dammaanad qaadhu waa inuu bixiyaa shuruudaha iyo shuruudaha beddelka noocan oo kale ah.
- b) Xuquuqda Wakaaladda iyadoo la raacayo Qeybta (a) kor ku xusan waxaa aqoonsan dhammaan xubnayaasha.
- c) Qaddarka lacagta dalka martida loo yahay ee ay Hay'addu ka iibsatay macaamiil ahaan iyada oo la raacayo Qodobka (a) ee kor ku xusan waa in la siiyaa, iyada oo la ixtiraamo adeegsiga iyo wareejinta daaweynta dalka martigeliyaha ah sida u wanaagsan ee loola dhaqmi karo lacagahaas oo ay xaq u yeelan karaan milkiyada cida leh damaanada. Si kasta ha noqotee, lacagahaas waxaa isticmaali kara Wakaaladda si ay u bixiso kharashyada maamulka iyo kharashaadka kale. Hay'addu waxay kaloo raadineysaa inay heshiis la gasho waddamada martida loo yahay adeegsiga kale ee lacagahaas ilaa heer aan si madax bannaan loo adeegsan karin.

Qodobka 19. Xidhiidhka lala yeelanayo hay'adaha qaran iyo kuwa gobollada

Hay'addu waxay iskaashi la sameyneysaa oo ku dadaaleysaa inay dhameystirto howlaha hay'adaha qaran ee xubnaha iyo maamul goboleedyada oo ay ku badan yihiin xubnaha xubnahoma, kuwaas fuliya howlo la mid ah kuwa wakaaladda, iyada oo ujeedadu tahay kor u qaadista hufnaanta howlahooda iyo ka qeyb qaadashadooda kordhinta qulqulka maalgashiga shisheeye. Si taas loo gaaro, Wakaaladdu waxay la gashaa qorsheyaal ay la gasho hay'adaha noocaas ah faahfaahinta iskaashiga noocaas ah, oo ay ku jiraan gaar ahaan qaababka dib-u-hubinta iyo damaanad qaadka.

Qodobka 20. Ilaalinta Hay'adaha Qaranka iyo Gobollada

- a) Wakaaladdu waxay soo saari kartaa dib u soo nooleyn iyadoo la tixgalinayo maalgashi gaar ah oo ka dhan ah khasaara ha ka dhasha hal ama in ka badan halista ganacsi ee ay la soo deristo xubin, hay'ad ama Hay'adda dammaanad qaadka Maalgashiga Gobolka ee inta badan caasimada ay iska leedahay Xubnaha. Goluhu, aqlabiyyad gaar ah ayuu go, aan ka gaarayaa waqtii ilaa ka waqtii xaddiga waajibaadka ugu badan ee la isku haysto, kaas oo ay wakaaladdu ku soo kordhin karto marka la eego qandaraasyada dib-u-cusboonaysiinta. Maalgalinta qaaska ah ee la dhammaystiray wax ka badan laba iyo tobant bilood ka hor inta Hay'addu helin dib-u-cusboonaysiinta, xaddiga ugu badan waxaa marka hore lagu go'aamiyaa 10 boqolkiiba wadarta guud ee Wakaaladda ee qaybtan. Shuruudaha u-qalmanaanta ee lagu qeexay Qodobbada 11 illaa 14 ayaa waxay quseeyaan hawlgallada dib-u-cusboonaysiinta, marka laga reebo in maalgashiyada la cayimay aysan u baahnayn kadib marka la gudbiyo codsiga dib-u-xaqijinta.
- b) Xuquuqda wadajirka ah iyo waajibaadka Hay'adda iyo xubin dib loo celiyay ama hay'ad waa in lagu caddeeyaa heshiisyada dib-u-cusboonaysiinta ee hoos imanaya shuruucda iyo qawaaniinta uu soo saaray golaha. Guddigu waxay ansaxinayaan heshiis kasta oo dib u cusboonaysiin ah oo daboolaya maalgalin la sameeyay ka hor helitaanka dalabka wakaalada dib u soo celinta, iyada oo laga goynayo yareynta halista, in la hubiyo in Hay'addu hesho khidmadaha u dhigma halista ay leedahay, iyo in ay hubiso in dib u soo celinta ay si ku habboon u xilsaartay hay'adda ku wajahan. Iyo in ay dhiirrigeliso maalgashiga cusub ee waddamada xubnaha ka ah.
- c) Wakaaladdu, inta ay suurtagal tahay, waxay hubinaysaa in iyada ama hay'adda dib loo soo celiyay waxay lahaan doontaa xuquuq ku-dallacid iyo gar-qaadid u dhigma kuwa ay hay'addu lahaan lahayd haddii ay tahay dammaanad-qaadaha koowaad. Shuruudaha iyo shuruudaha dib u soo nooleynta waa in. u baahan tahay in wax ka qabasho maamul la raadsado iyada oo la raacayo Qodobka I7 ka hor inta aan lacag bixin Hay'adda. Sicir-bararka ayaa dhaqan galaya marka loo eego dalka martida loo yahay ee ay quseyso kaliya ka dib markii ay ogolaato dib u soo celinta Hay'adda. Hay'addu waa inay ku dartaa qandaraasyada qodobbada dib-u-xaqijinta

ee u baahan dib-u-soo-cusboonaysiinta si ay ula socdaan dadaal ku habboon xuquuqaha ama sheegashooyinka la xiriira maalgashiga caymiska leh.

- d) Wakaaladdu, sida ugu suurtagalka badan, waxay u hubin doontaa iyada ama hay'adda dib u soo celineysa xuquuqda liidashada iyo gar-qaadidda u dhigma kuwa wakaaladda haddii ay tahay dammaanad-qaadaha koowaad. Shuruudaha iyo shuruudaha dib u soo nooleynta. Wax ka bedelka maamulka ayaa loo baahan yahay iyada oo la raacayo Qodobka I7 ka hor bixinta Hay'adda. Sicir-bararka ayaa dhaqan galaya marka loo eego dalka martida loo yahay ee ay quseyso kaliya ka dib markii ay ogolaato dib u soo celinta Hay'adda. Hay'addu waa inay ku dartaa qandaraasyada qodobbada dib-u-xaqijinta ee u baahan dib-u-soo-cusboonaysiinta si ay ula socdaan dadaal ku habboon xuquuqaha ama sheegashooyinka la xiriira maalgashiga caymiska leh

Qodobka 21. Wadashaqeynta Shirkadaha caymiska gaarka loo leeyahay iyo dib u howlgalayaasha

- a) Hay'addu waxaa laga yaabaa inay la gasho heshiisyo shirkadaha caymiska gaarka loo leeyahay ee ka tirsan waddamada xubnaha ka ah si ay u xoojiso howlaheeda u gaarka ah ayna ku dhiirrigeliso shirkadaha caymiska noocan ah inay bixiyaan caymiska aan khatarta ahayn ee ganacsi ee waddamada xubnaha ka ah isla shuruudahaas oo kale. kuwa ay soo qortay wakaaladda. Qabanqaabooyinka noocan oo kale ah waxaa ka mid noqon kara bixinta dib-u-soo-celinta ee Wakaaladda iyadoo la raacayo shuruudaha iyo habraacyada lagu qeexay Qodobka 20.
- b) Wakaaladdu waxay dib u laaban kartaa hay'ad kasta oo ku habboon dib-u-soo-celin, gebi ahaanba ama qayb ahaan, wixii dammaanad ama dammaanad ah oo ay soo saartay.
- c) Hay'addu waxay si gaar ah u raadinaysaa inay hubiso maalgashiyo aan lahayn caymis la mid ah shuruudaha macquulka ah ee shirkadaha caymiska gaarka loo leeyahay iyo shirkadaha dib-u-xaqijinta.

Qodobka 22. Xadidaada Dammaanada

- a) Ilaa iyo inta guddigu go'aan ka gaarin si aqlabiyyad gaar ah mooyee, wadarta guud ee waajibaadka ku waajibay oo ay wakaalada ay qaadi karto ee ku xusan cutubkan kama badnaan doono boqol iyo konton boqolkiiba qaddarka raasamaalka iyo kaydka Hay'adda marka lagu daro qaybtan caymiska dib-u-cusboonaysiinta maadaama guddigu go'aamin karaan. Goluhu waxay si isdaba joog ah dib u eegis ugu sameenayaan qatarta guud ee wakaaladda iyadoo la eegaayo waaya aragnimadeeda dhinaca sheegashada, heerka kala duwanaashaha halista, daboolida dib u hubinta iyo qodobo kale oo la xiriira iyada oo la hubinayo in isbedelada lagu sameeyo wadarta guud ee awoodaha gudiga uu ku taliyo. Cadadka ugu badan ee goluhu go'aamiyey ma noqon doono, xaalad kasta oo jirta, in

ay ka badato shan jeer xaddiga raasamaalka ee Hay'adda iyo keydkeeda iyo qeybta ay u aragto inay ku habboon tahay daboolista caymiska.

- b) Iyadoo aan laga hor imaanayn xaddiga guud ee dammaanadda ee lagu xusay qaybta (a) ee kore, Guddigu wuu go'aansan karaa.

- I. Inta ugu badan wadarta guud ee waajibaadka ku meel gaarka ah wakaaladdu waxay ku dhici kartaa iyada oo hoos timaad cutubkan dhamaan dammaanadaha la soo saaray Maal-gashadayaasha xubin kasta si gooni-gooni ah. Go'aaminta xaddiga ugu badan ee noocan oo kale ah, Guddigu wuxuu tixgalin siin doonaa saamiga xubnahooda ku leh magaalo madaxda wakaaladda iyo baahida loo qabo in lagu dabaqo xannibaado badan oo xasaasi ah oo la xiriirta maalgashiga ka imanaya waddamada xubnaha ka ah; iyo
- II. Xaddiga wadarta guud ee waajibaadka isku darka mas'uuliyyadaha ee ay wakaalada qaadi karto, iyadoo la tixgalinayo arrimaha kala duwanaanshaha halista sida mashruucyada shaqsiyaadka, wadamada martida loo yahay iyo noocyada maalgashiga ama halista.

Qodobka 23. Dhiirrigelinta maalgashiga

- a) Wakaaladdu waxay samayn doontaa cilmi-baarlis, howlo lagu hormarinayo qulqulka maal-gashiga iyo faafinta macluumaadka ku saabsan fursadaha maal-gashiga ee waddamada xubnaha ka ah, iyadoo looga go leeyahay inay hagaajiso jawiga maalgashiga shisheeye ee ku socda waddamadaas. Hay'addu waxaa laga yaabaa, markii ay codsato xubin, inay bixiso talo farsamo iyo caawimaad si loo wanaajiyo shuruudaha maalgashiga ee dhulka xubintaas ka tirsan. Marka la fulinayo hawlahan, Wakaaladdu waa in:
  - i. Lagu hago heshiisyada maalgashiga ee la xiriira waddamada xubnaha ka ah;
  - ii. Raadinta in meesha laga saaro caqabadaha, labada dal ee horumarey iyo kuwa soo koraya labadaba Wadamada xubnaha ka ah, si maalgashiga qulqulka xubnahooda soo koraya dalalka; iyo
  - iii. La shaqayso hay'adaha kale ee dhiirigelinaya Maalgashiga shisheeye, iyo gaar ahaan Hay'adda Maalgelinta Caalamiga ah.
- b) Hay'addu sidoo kale waa in ay:
  - i. Dhiirigelisaa xallinta khilaafaadka u dhexeeya maalgashadayaasha iyo waddamada martida loo yahay;
  - ii. Raadiso heshiisyoo lala galo waddamada xubnaha ka ah, gaar ahaan waddamada martigelinaya, kuwaas oo hubin doona in Hay'adda marka la eego maalgashiga ay dammaanad qaaday, oo ugu yaraan loola dhaqmi doono sida ugu wanaagsan ee ay u aqbaleen xubinta

danaynaya hay'adda damaanad qaadka maal gashiga ama Gobolka ee heshiis la xiriira maalgashiga, heshiisyada noocan oo kale ah waxaa ansixinaya aqlabiyadda gaarka ah ee Guddiga; iyo

- iii. Dhiirrigelinta iyo Fududaynta gabagabada heshiisyada, xubnaheeda, xagga horumarinta iyo ilaalinta maalgashiga.
- c) Wakaaladdu waa inay fiiro gaar ah siisaa dadaalkeeda kor u qaadista ahmiyadda ay leedahay kordhinta qulqulka maalgashiga ee wadamada xubnaha ka ah horumarinta.

Qodobka 24. Dammaanad qaadyada Maalgashiyada La kafaala qaaday

Ka sokow hawlgallada dammaanadda ee ay Hay'addu fuliso sida ku xusan cutubkan, Wakaaladdu waxay dammaanad qaadi kartaa maalgashi iyada oo la raacayo qabanqaabooyinka kafaala-qaadista ee lagu bixiyay Lifaaqa 1aad heshiiskaan.

CUTUBKA IV

Qodobbada Maaliyadeed

Qodobka 25. Maareynta Maaliyadeed

Hay'addu waa inay ku fulisaa howlaheeda iyada oo la raacayo dhaqamada ganacsi ee wanaagsan iyo maaraynta maaliyadeed ee muhiimka ah iyada oo la fiirinayo in la joogteeyo duruufu kasta awooddeeda ay ku fuliso waajibaadka maaliyadeed.

Qodobka 26. Lacagaha iyo khidmadaha

Wakaaladdu waxay go'aaminaysaa oo ay dib u fiirinaysaa sicirka lacagta khidmadaha, khidmadaha iyo ajuurada kale, haddii ay jiraan, nooc kasta oo khatar ah oo lagu dabaqi karo.

Qodobka 27. Qoondeynta Dakhliga Saafiga ah

- a) Iyadoo aan loo kala eexan qodobbada (a) (iii) ee Qodobka 10aad, Wakaaladdu waxay u qoondeyn doontaa dakhliga saafiga ah, in kayd loo qoondeeyo ilaa inta keydkan oo kale ah ay gaarayaan shan jeer lacagta ee Hay'adda.
- b) Kadib marka kaydka Wakaaladu gaarto heerka ku xusan qaybta (a) kore, Guddigu wuxuu go'aaminayaa in dakhliga saafiga ah ee Hay'adda loo qoondeeyo keydka, loo qeybiyo xubnaha Wakaaladda ama haddii kale loo istcimaalo. Dakhliga saafiga ah waxaa loo qaybin doonaa xubnaha wakaaladda iyadoo loo eegayo saamiga xubin kasta oo ka mid ah hantida hay'adda iyadoo la raacayo go'aanka Guddiga, kaasoo fulin doona aqlabiyad gaar ka ah.

Qodobka 28. Miisaaniyadda

Madaxweynuhu waa in uu u diyaariyaa miisaaniyad sanadeedka dakhliyada iyo kharashyada Wakaaladda si ay u ansixiyaan Golaha.

Qodobka 29. Xisaabaadka

Wakaaladdu waxay soo saaraysaa Warbixinta Sanadlaha ah oo ay ku jirto bayaannada akoonnadooda iyo xisaabaadka Sanduuqa Ka-kafaala Qaadashada ee ku xusan lifaaqa. 1 ee heshiiskan, sida uu u hubiyay hanti dhowrka madaxbanaan. Hay'addu waxay u gudbin doontaa xubnaha waqtii ku habboon warbixin kooban oo ku saabsan mowqifkeeda maaliyadeed iyo bayaan faa'iidata iyo luminta cadaynta natijjooyinka hawlgalkeeda.

CUTUBKA V

Abaabulka iyo Maareynta

Qodobka 30. Qaab-dhismeedka Wakaaladda

Wakaaladdu waxay lahaan doontaa Guddi Maamuleed, Guddi Agaasime, Madaxwayne iyo shaqaale fulinaya howlaha ay go'aamisay Hay'addu.

Qodobka 31. Golaha

a) Awoodda Wakaaladda oo dhan waxaa la siin doonaa Golaha, marka laga reebo kuwa lagu bixiyo qodobbada heshiiskan, oo si gaar ah loo siiyay Hay'ad kale. Goluhu wuxuu ku wareejin karaa golaha wixii awoodooda ah, marka laga reebo in:

- i. Gelitaanka xubnaha cusub iyo shuruudaha gelitaanka;
- ii. Xayiraad xubin
- iii. Go'aan ka gaaris wixii koror ah ama hoos u dhaca hanti ah;
- iv. Kordhinta inta ugu badan ee wadarta waajibaadka ku xusan qodobka 22 (a);
- v. U magacaabid xubin sida dal soo kobcaya, sida ku xusan Qaybta (c) ee Qodobka 3aad;
- vi. Kala soocida xubin cusub inuu ka tirsan yahay qaybta Koowaad ama qaybta Labaad ujeeddooyin codeyn ah sida ku xusan Qeybta (a) ee Qodobka 39 ama dib u habeynta xubin hore jirtay oo ujeedo isku mid ah;
- vii. Go'aamiyan magdhowgayada Agaasimeyaasha iyo bedelaadaha kale;
- viii. Joojin howlihii shaqo oo ay haysay hay'adda.
- ix. U qaybinta hantida xubnahooda marka la qasaara; iyo
- x. Wax ka beddelidda heshiiskan, lifaaqyadiisa iyo Jadwalka.

- b) Goluhu wuxuu ka koobnaan doonaa hal gudoomiye iyo hal bedel oo xubin kastaa ay magacaabi karto sida uu go'aansan karo. Ma bedeli karo u codee marka laga reebo maqnaanshaha Maamulaha. Goluhu wuxuu iska dhex dooranayaa mid ka mid ah gudoomiyayaasha gudoomiye.
- c) Guddigu waxay qaban doonaan shir sannadeed iyo shirar kale oo ay go'aaminayaan goluhu ama shirkha ay isugu yimaadaan. golaha wuxuu qabanayaa kulan gole mar kasta oo ay codsadaan Shan xubnood ama xubno ka tirsan boqolkiiba Shan iyo labaatan tirada cod bixinta.

Qodobka 32. Guddiga

- a) Guddigu waxay mas'uul ka noqon doonaan howlaha guud ee Hay'adda waxayna qaadi doonaan, fulinteeda mas'uuliyadda, tallaabo kasta oo looga baahan yahay ama la oggol yahay sida ku xusan Axdigani.
- b) Golaha Agaasimayaasha ayaa ka kooban ugu yaraan 12 xubnood. Tirada agaasimayaasha waxaa laga yaabaa inay dib-u-habeyn ku sameeyaan Guddiga si ay ula xisaabtamaan isbeddelada xubinnimada. Agaasime kastaa wuxuu magacaabi karraa beddel kale oo leh awood buuxda oo uu ku hawlgallo maqnaanshaha Maareeyaha ama karti la'aantiisa inuu fici sameeyo. Madaxweynaha Bangiga wuxuu ahaan doonaa gudoomiyaha xafiiska agaasimayaasha, laakiin cod ma laha marka laga reebo codeyn go'aan qaadasho haddii ay dhacdo kala qeybsanaan.
- c) Golaha ayaa go'aaminaya muddada xubnimada Agaasimayaasha. Golaha koowaad wuxuu dejin doona Golaha kal-fadhigisa ugu horreeya.
- d) Golaha Agaasimayaasha waxay ku kulmaan marti qaadka Guddoomiyahooda iskiis ama codsashada seddex Agaasime.
- e) Ilaa iyo inta goluhu go'aaminayo in Wakaaladdu yeelato Guddi deegaanka oo ka shaqeeya kalfadhi joogtada ah, Agaasimayaasha iyo kuwa bedelaya waxay heli doona magdhow keliya kharashka ka qayb galka shirarka Golaha iyo fulinta xilalka kale ee rasmiga ah ayagoo matalaya. Wakaaladda. Markii Guddiga loo sameeyo kalfadhi joogto ah, Agaasimayaasha iyo kuwa bedelaada ah waxay heli doonaan gunnadaas oo ay goluhu go'aamiyo.

Qodobka 33aad Madaxweynaha iyo Shaqaalah

- a) Madaxweynaha ayay hoos tagi doonaan guud ahaan guddiga, wuxuu qabanayaa howlaha caadiga ah ee Wakaaladda. Wuxuu mas'uul ka yahay ururka, magacaabidda iyo ruqsaynta shaqaalah.
- b) Madaxweynaha waxaa magacaabaya guddiga marka la doorto 'Guddoomiyaha. Goluhu wuxuu go'aaminaya mushaharka iyo shuruudaha heshiiska shaqada Madaxweynaha.
- c) Waxqabadka xafisyadooda, Madaxweynaha iyo shaqaaluhuba waxay ku leeyihiiin waajibaadkooda Hay'adda gebi ahaanba iyo iyada oo aan lahayn

awood kale. Xubin kasta oo ka mid ah waa inuu xurmeeyaa astaamaha caalamiga ah ee waajibaadkaan waana in uu ka fogaataa isku day kasta oo lagu doonayo in lagu saameyn karo Madaxweynaha ama shaqaalaha marka ay gudanayaan howshooda.

- d) Marka la qorayo shaqaalaha, Guddoomiyaha, isagoo tixgalinaya muhiimadda koowaad ee hubinta heerarka ugu sarreeya ee kartixirfadeedka, ayaa wuxuu tixgelin gaar ah siin doonta ahmiyadda ay leedahay in la qoro shaqaalaha sida ugu badan ee suuro galka ah.
- e) Madaxweynaha iyo shaqaaluhu waa inay had iyo jeer ilaashadaan sirta macluumaadka ay heleen inta lagu guda jiray fulinta howlaha Hay'adda.

Qodobka 34. Hawlaha Siyaasadeed ee Reeban

Hay'adda, Madaxweynaha iyo shaqaalaheeda ma fara galin doonaan arrimaha siyaasadeed ee xubin kasta. Iyadoo aan laga hor imaanaynin xuquuqda ay Hay'addu u leedahay inay dhowrto dhammaan duruufaha ku xeeran maalgashiga, go'aannadooda ma saameyn doonto dabeeecadda siyaasadeed ee xubinta ama Xubnaha ay quseyso. Tixgelinno Ku habboon go'aannadooda waa in loo miisaamaa si caddaalad ah si loo gaaro ujeeddooyinka ku xusan qodobka 2aad.

Qodobka 35. Xiriirkha Ururada Caalamiga ah

Sida ku cad shuruudaha heshiiskan, Wakaaladdu waxay la shaqeyn doontaa Qaramada Midooabay iyo ururro kale oo dowlaadeed oo leh mas'uuliyado gaar ah dhinacyada ay khusayso, oo ay ku jiraan Bangiga iyo Hay'adda Maalgelinta Caalamiga ah gaar ahaan.

Qodobka 36. Goobta Xafiiska Maamulaha

- a) Xarunta ugu weyn ee Hay'adda waa in ay ku taalaa Washington, D.C., haddii Goluhu, aqlabiyyadda gaarka ahi, go'aansado inuu meel kale ka dhiso.
- b) Hay'addu waxay dhisi kartaa xafiisyo kale sida loogu baahan yahay shaqadeeda.

Qodobka 37. Kaydinta Hantida

Xubin kastaa waxay samaysan kartaa bankigeeda dhexe sidii kayd ahaan ay hay'addu u hayn karto lacagaha xubinaha ama hantida kale ee hay'adda. Ama, haddii uusan lahayn banki dhexe, wuxuu u xilsaaran yahay ujeedo sidan oo kale ah hay'ad kale oo laga yaabo inay aqbasho hay'adaha hay'adda.

Qodobka 38. Wadada Isgaarsiinta

- a) Xubin kastaa waxay magacawdaa hay'adda ku habboon ee ay hay'addu kala xiriiri karto arrin kasta oo ka dhalata heshiiskan. Hay'addu waxaa laga yaabaa inay ku tiirsanaato xogta maamulkaan sida xogta xubnaha. Hay'addu, markay codsato xubin ka mid ah, waxay kala tashan doontaa xubintaas wixii khuseeya arrimaha ku xusan qodobbada 19 illaa 21 ee la xiriira hay'adaha ama shirkadaha caymiska ee xubinkaas.
- b) Markii oggolaanshaha xubin kasta loo baahan yahay ka hor inta aan wax talaabo ah wakaaladda qaadin, oggolaanshaha waxaa loo arkaa in la siiyay haddii xubantu soo bandhigto diidmo muddadaas macquul ah ee ay hay'addu ku qaban karto ogeysiinta xubinta soo jeedinta la soo jeediyay.

CUTUBKA VI

Codbixinta, Hagaajinta iyo Isku habeynta Matalaadda

Qodobka 39. Codbixinta, hagaajinta iyo isku habeynta

- a) Si loo bixiyo nidaamyada codbixinta ee ka turjumaya danaha isla siman ee wakaaladda labada qaybood ee waddamada ku taxan jadwalka A ee heshiiskan, iyo sidoo kale ahmiyada ay leedahay ka qeyb gal ka maaliyadeed ee xubin kasta, xubin kasta wuxuu leeyahay 177 cod xubin iyo in lagu daro hal rukumo oo saami wadaag ah oo uu haysto xubinkaas.
- b) Haddii waqtii kasta muddo saddex sano gudahood ah ka dib la dhaqan gelinta Heshiiskan wadarta isku-darka xubinnimada iyo cod-bixinta xubnaha ee ka tirsan labada qaybood ee Dowladaha ku qoran jadwalka A ee Shirweynahaan waa in ka yar afartan boqolkiiba wadarta guud Awoodda codbixinta, xubnaha ka socda Qeybta noocaas ah waxay lahaan doonaan tirada codadyada dheeriga ah oo kale oo lagama maarmaan u ah awoodda cod-bixinta isku-darka ee Nooca si ay ugu dhigmaan boqolkiiba inta guud ee awoodda cod-bixinta. Codadka dheeri ah ee noocan oo kale ah waxaa loo qaybin doonaa xubnaha Qaybta noocaas ah iyada oo loo eegayo in codadka is diiwaan galinta mid kastaba ay ku dhacdo isku-darka codadka rukunka ee Qaybta. Codadka dheeriga ah ee noocaas ah waa in lagu xukumaa hagaajin jawaab celin ah si loo hubiyo in boqolkiiba boqol la ilaaliyo iyadoo la baabi'in doono dhamaadka saddexda sano ee aan kor ku soo sheegnay.
- c) Inta lagu gudo jiro sanadka saddexaad ka dib dhaqan galinta heshiiskan, Guddigu wuxuu dib u eegayaa qoondaynta saamiyada waxaana lagu hagi doonaa go'aankiisa mabaadi'da soo socota;
  - i. Codadka xubnuhu waa inay ka turjumaan diiwaan gelinta dhabta ah ee Hay'adda iyo codadka xubinnimada sida lagu qeexay Qaybta (a) ee Qodobkan;

- ii. Saamiyo loo qoondeeyay wadamada aan saxiixin heshiiska waxaa loo diyaariiyay meelaynta xubnahan oo kale iyo si loogu sameeyo cod bixin loo wada siman yahay oo ka dhixeyya qaybaha aan kor lagu soo sheegay; iyo
- iii. Goluhu wuxuu qaadi doonaa talaabooyin lagu fududaynayo awooda xubnaha si loogu qoro saamiyada loo qoondeeyay.
- d) Muddada saddexda sano ah ee lagu xusey qaybta (b) ee Qodobkan, dhammaan go'aannada Golaha iyo Guddidu waxay qaadan doonaan aqlabiyad gaar ah, marka laga reebo go'aannada u baahan aqlabiyad ka sarreeya Axdigan oo ay qaadan doonaan aqlabiyad sareysa.
- e) Haddii ay dhacdo in saamiga raasumaalka ee Wakaaladda la kordhiyo iyadoo la raacayo Qaybta (c) ee Qodobka 5aad, xubin kasta oo codsata waxaa loo oggolaanayaa in uu ka qayb qaato boqolkiiiba koror la mid ah boqolkiiiba saamiga uu haysto illaa tirada guud ee hay'adda, laakiin xubinna looma baahna inuu ka qeyb qaato qayb kasta oo ka mid ah kororka raasumaalka.
- f) Guddigu wuxuu soo saari doonaa qawaaniin la xiriira sameynta tabaruc dheeraad ah iyadoo la raacayo Qeybta (e) ee Qodobkan. Xeerarka noocan oo kale ayaa qori doona sababta waqtii xaddidan oo looga tala galay soo gudbinta codsiyada xubnaha si loo sameeyo rukummada noocan ah.

Qodobka 40aad. Codeyntha Golaha

- a) Gole kastaa wuxuu xaq u leeyahay in uu u codeeyo xubin matalaya. Marka laga reebo sida ku qeexan Axdigan, go'aanada Golaha waxaa qaadaya aqlabiyada codadka la dhiibtay.
- b) Tirada xubnaha Golaha waa in ay ku koobaan aqlabiyadda Golayaasha oo adeegsanaya wax aan ka yarayn saddex-meelood laba meel tirada guud ee awoodda cod bixinta.
- c) Goluhu wuxuu sharci ahaan dejin karaa hanaan habraac sida uu qabo golaha, markii ay u arkaan in ficiikan oo kale ah inuu yahay danta ugu wanaagsan ee hay'ada, wuxuu codsan karaa goluhu inuu gaaro arrin gaar ah isagoo aan wicin kulanka Golaha.

Qodobka 41. Doorashada Agaasimayaasha

- a) Agaasimayaasha waxaa loo dooranayaa si waafaqsan Jadwalka B.
- b) Agaasimayaasha ayaa sii wadi doona xafiiska ilaa inta laga dooranayo ku-xigeenadooda. Haddii xafiiska Agaasime uu bannaanaado wax ka badan sagaashan maalmood ka hor dhammaadka muddada xilkiisa, agaasime kale ayaa loo dooran doonaa guddoomiyayaashii loo doortay Agaasimeyaashii hore. Inta

badan codadka la dhiibtay ayaa looga baahan yahay doorashada. In kasta oo xafiisku wali bannaan yahay, Beddelka Agaasimihii hore ayaa adeegsan doona awoodiisa, marka laga reebo magacaabista Beddelka ah.

Qodobka 42. Codeyntha Golaha

- a) Agaasime kastaa wuxuu xaq u leeyahay inuu codeeyo, tirada codadka xubnayaasha codadka la tiriay ka hor doorashadiisa. Dhammaan codadka uu Agaasimuhu xaq u leeyahay inuu u codeeyo waxaa loo loo tirin doonaa qayb ahaan. Marka laga reebo sida ku qeexan axdigaan, go'aannada Guddiga waxaa lagu qaadanayaa aqlabiyadda codadka la dhiibtay.
- b) Tirada kulanka Golaha ayaa ka kooban inta badan xubnaha golaha Agaasimayaasha ayaa adeegsanaya wax aan ka yareyn kala bar awoodda guud ee cod bixinta.
- c) Guddigu waxay sharci ahaan dejin karaan hanaan uu gudoomiyahoodu, markii uu u arko in ficilkan oo kale uu yahay mid u wanaagsan danaha Hay'adda, wuxuu codsan karaa go'aanka guddiga oo ku saabsan su'aal gaar ah isagoon isugu yeerin kulan guddiga.

CUTUBKA VII

Mudnaanta iyo Xasaanadda

Qodobka 43. Ujeeddooyinka Cutubka

Si hay'addu ugu fuliso howlaheeda, xasilloonida iyo mudnaanta ku xusan cutubkan waxaa loo gudbin doonaa Hay'adda xuduudaha xubin kasta.

Qodobka 44. Nidaamka Sharciga ah

Tallaabooyinka aan ka ahayn kuwa ku xaddidan qodobbada 57 iyo 58 waxaa laga soo qaadi karaa Hay'adda keliya maxkamadda awoodda u leh aagagga xubin ka ah Hay'addu xafiis ku leedahay ama u magacowday wakiil ujeeddada aqbalaadda adeegga ama ogeysiiska hawsha. Ficil caynkan oo kale ah laguma fulin karo hay'adaha (i) xubnaha ama dadka u shaqeeya ama keenaya sheegashooyinka xubnaha ama (ii) marka la eego arrimaha shaqaalah. Hantida iyo maalka Hay'addu, meel kasta oo ay ku taal iyo cidda haysa, waa in lagu ilaaliyaa dhammaan nooc kasta oo ku haboon, ku lifaaqa ama fulinta ka hor bixinta xukunka kama dambaysta ah ama abaalmarinta ka dhanka ah Hay'adda.

Qodobka 45. Hantida

- a) Hantida iyo maalka Hay'adda, meel kasta oo ay ku taal iyo cidda haysa, waxaa laga ilaalin doonaabaarista, kala wareegis, wareejin, ama qaab kale oo lagula wareego oo ay fuliso hay'adda fulinta ama sharci dejinta.

- b) Illaa iyo inta lagama maarmaanka u ah fulinta hawlaheeda sida ku xusan Heshiiskan, dhammaan hantida iyo maalka Hay'adda waa inay ka madax banaanaato xaddidaadaha, qawaaniinta, kontaroolada iyo qaababka ikhtiyaariga ah nooc kasta ha ahaadee; waa hadii hantida iyo maalka ay Hay'addu ku wareejiso, mulkiilaha dammaanada ama hay'ad dib loo cayimay ama maalgashata ay ka hesho hay'ad caymis leh waxayna xor ka ahaaneysaa xayiraadaha sarrifka lacagaha qalaad ee lagu dabaqi karo, qawaaniinta iyo kontaroolada lagu dhaqmayo ee dhulalka xubinta ay khusayso ilaa ay la eg tahay in cida haysata, Ama maalgashade ay wakaaladu hoos imaanaysa ayaa wuxuu xaqq u leeyahay macaamil ganacsi oo sidan oo kale ah.
- c) Ujeeddooyinka cutubkan, erayga "hantida" waxaa ku jiri doona hantida Sanduuqa Aasaasiga ah ee ku xusan lifaaqa 1aad ee Heshiiskan iyo hantida kale ee ay maamusho Hay'adda si loo sii xoojiyo ujeedadeeda.

Qodobka 46. Diiwaanka iyo Isgaarsiinta

- a) Diiwaanada Hay'adda waa in aan lagu xad gudbin meel kasta oo ay yalaan.
- b) Isgaarsiinta rasmiga ah ee Wakaaladda waxaa xubin walba la siin doona ficiil la mid ah kan loogu talagalay wada-xiriirkha rasmiga ah ee Bangiga.

Qodobka 47. Canshuuraha

- a) Wakaaladda, maalkeeda hantideeda, iyo dakhligeeda, iyo howlaheeda iyo macaamil ganacsieedyada looga ansaxiyay Axdigani, waa laga hortagi doonaa dhammaan canshuuraha iyo waajibaadka canshuuraha. Wakaaladdu sidoo kale waxay leedahay xasaanad lagu ilaalin doona qaan ka qaadis ururinta ama bixinta cashuur ama waajibaad kasta.
- b) Marka laga reebi kiisaska Muwaadiniinta maxaliga ah, canshuur lagama qaadi karo ama la xiriirta gunnada kharashaadka ah ee ay Hay'addu siiso gudoomiyayaasha iyo Ku-beddelashooda ama ku saabsan ama la xiriira mushaaraadka, gunnooyinka kharashyada ama lacagaha kale oo ay Hay'addu siiso guddoomiyaha guddiga, Agaasimayaasha, maareeyayaasha, jagooyinkooda, madaxweynaha, ama Shaqaalaha wakaaladda.
- c) Canshuur nooc kasta ah laguma qaadi doono maalgashi damaanad ah ama maal galiiyay hay'addu (oo ay ku jiraan wixii dakhli ah ee ka yimaada) ama wixii siyaasado caymis ah oo ay hay'addu ku gasho (oo ay ku jiraan wixii khidmad ah iyo dakhliyada kale ee ka yimaadda) cidda haysay: (i) waxa uu kaga duwan yahay maalgelinta noocan ah ama caymiska sababta oo ah waxaa damaanad qaaday ama dib u cusboonaysiin ku leh Wakaaladda; ama (ii) haddii ay tahay awoodda sharciga keliya aasaasiga ah ee cashuurtu noocan oo kale ah waa meesha ay ku yaalaan xafiis kasta ama meherad ganacsi oo ay hay'addu hayso.

Qodobka 48. Saraakiisha Hay'ada

Dhamaan gudoomiyayaasha, agaasimayaasha, xubnaha kale, madaxa wakaalada iyo shaqaalaha:

- i. Waxaa lagu ilaalin doonaa nidaamka sharciga ee la xiriira ficillada la sameeyo iyaga oo ku leh awoodooda rasmiga ah;
- ii. Maadaama qofka uusan ahayn muwaaddin maxalli ah, waa in la siiyaa xuquuq la mid ah mudnaanta soo galootiga, ee shuruudaha diiwaan gelinta shisheeyaha iyo waajibaadka adeegga qaran, iyo tashiilaadka la xiriira is-weydaarsiga xadidan ee ay siinayaan xubnaha ay khusayso wakiilada, saraakiisha iyo shaqaalaha darajooyin la mid ah xubnaha kale; iyo
- iii. Waa in isku si loola dhaqmaa marka loo eego tashiilaadka safarka sida ku xusan xubnaha ay qusayso wakiilada, saraakiisha iyo shaqaalaha darajooyinka la midka ah ee xubnaha kale.

Qodobka 49. Adeegsiga Cutubkan

Xubin kasta waa inuu qaadaa talaabooyinka lagama maarmaanka u ah dhulkiisa u gaarka ah ujeeddadiisuna tahay inuu wax ku ool noqdo marka loo eego qaantuunka u gaarka ah mabaadi'da ku xusan cutubkan uguna wargaliyo wakaaladda tallaabada faahfaahsan ee ay qaadatay.

Qodobka 50. Ka dhaafid

Xasaanada, ka dhaafida iyo mudnaan siinta ee ku xusan cutubkan waxaa lagu bixinayaa danaha hay'adda waana laga dhaafi karaa ilaa iyo inta Shuruudaha noocan ah ee Hay'addu go'aan ka gaari karto, kiisaska halkaas oo tanaasuliddan oo kale ah aysan u diidi doonin danaheeda. Hay'addu waa in ay ka tanaasushaa xasaanadda shaqaale kastoo ka mid ah shaqaalaheeda kiisaska, sida ay u aragto, xasaanadda ayaa caqabad ku noqon doonta koorsada. Caddaaladda oo loo dhaafi karo iyada oo aan laga hor imaan danaha hay'adda.

CUTUBKA VIII

Kala Noqoshada, Joojinta xubnimada iyo Joojinta Hawlgallada

Qodobka 51. Dib ula Noqosho

Xubin kastoo, kadib markay dhacdo saddex sano oo ka bilaabata taariikhda heshiiskan uu dhaqan galay iyada oo la tix galinayo xubintaas oo kale, waa ay ka bixi kartaa wakaaladda waqtii kasta iyadoo oo u dirayo ogaysiis qoraal ah wakaaladda xafiiskeeda ugu weyn. Hay'addu waxay ku ogaysiisaa bangiga, awoodiisa sida dhigaalka heshiiskan, ee helitaanka ogeysiiskan. Ka bixitaan kasta waxay noqon doontaa mid dhaqan gal ah sagaal maalmood kadib taariikhda la helo ogeysiiskaan ee hay'addu. Xubin ka noqon kartaa ogeysiiska noocaas ah ilaa iyo inta uusan dhaqan gelin.

Qodobka 52. Joojinta xubinnimada

- a) Haddii xubin ku guul daraysto inuu fuliyo mid ka mid ah waajibaadkiisa sida ku xusan Heshiiskan, goluhu, inta badan xubnihiisa oo adeegsanaya aqlabiyada tirada codbixinta, waxay joojin karaan xubinnimadiisa.
- b) Iyadoo la xayiray, xubinku wax xuquuq ah kuma lahan sida ku xusan heshiiskaan, marka laga reebo xuquuqda dib ula noqoshada iyo xuquuqaha kale ee la siiyay ee ku xusan cutubkan iyo cutubka IX, laakiin wuxuu ku sii jiraa waajibaadka saaran oo dhan.
- c) Ujeeddooyinka go'aaminta u-qalmitaanka dammaanadda ama dib-u-cusboonaysiinta lagu bixin doono sida ku xusan cutubka III ama lifaaqa I ee Shirkan, xubinta la xannibay loolama dhaqmi doono sidii xubin ka mid ah hay'adda.
- d) Hadii xubin la hakiyo, waxay si degdeg ah u joogsan doona xubin noqoshada ka dib hal sano laga bilaabo taariikhda cayrinta, ilaa goluhu go'aansado inuu kordhiyo muddada cayrinta ama ku soo celiyo xubinta boos wanaagsan.

Qodobka 53. Xuquuqda iyo Waajibaadka Dawladaha iska dhaafay Inay Xubin ka noqdaan;

- a) Marka gobol uu joojiyo xubinnimadiisa, wuxuu mas'uul ka noqonayaah dhammaan waajibaadkiisa, oo ay ku jirto waajibaadka saaran, heshiiskaan oo dhaqan galay ka hor xubinnimadiisa.
- b) Iyadoo aan loo kala eexan qodobka (a) ee kore, hay'addu waxay la gali doontaa heshiis iyada oo la kaashanaayo Dowlada noocaas ah si loo xaliyo sheegashadooda iyo waajibaadkooda. Abaabul kasta oo noocan oo kale ah waxaa ansaxinaya golaha.

Qodobka 54. Joojinta Howlaha

- a) Guddigu waxay, mar kasta oo ay u arkaan inay xaq tahay, waxay laali karaan soo saaridda dammaanad-qaadyo cusub waqtì cayiman.
- b) Haddii ay dhacdo xaalad degdeg ah, goluhu wuxuu joojin karaa dhammaan howlaha hay'adda muddo aan ka badneyn muddadii ay jirtay xaaladdan deg-degga ah, waa haddii loo baahan yahay qaban-qaaboooyinka loo baahan yahay si loo ilaaliyo danaha hay'adda iyo dhinacyada saddexaad.
- c) Go'aanka lagu joojinayo howlaha ayaa saameyn ku yeelan doonin waajibaadka xubnahan sida ku xusan Heshiiskan ama waajibaadka Hay'adda ee ku aadan kuwa heysta dammaanad ama siyaasad dib-u-cusboonaysiin ama dhinac saddexaad.

Qodobka 55. Khasaaraha Hay'adda

- a) Goluhu, wuxuu aqlabiyad gaar ah ku go'aansan karaa inuu joojiyo hawlgallada isla markaana uu u diro Hay'adda. Intaas ka dib hay'addu waxay joojineysaa howlaha oo dhan, marka laga reebo kuwa dhacdooyinka hantidooda si nidaamsan loo gaabiyay, la ilaaliyay loona xafiday hantida iyo dejinta waajibaadka. Ilaa heshiis kama dambeys ah iyo qeybinta hantida, hay'addu way sii jiri doontaa dhammaan xuquuqaha iyo waajibaadka xubnahan hoos imanaya, ee ku xusan heshiiskaan weligood isma beddelayaan.
- b) Hantida Looma qaybin karo xubnayaasha ilaa dhamaan waajibaadka saaran mulkiilayaasha damaanada iyo kuwa kale ee deynta leh laga siinayo ama la soo bandhigi doono ilaa iyo inta goluhu go'aaminayo in la qaybiyo.
- c) Iyada oo la tix galinayo qodobka kor ku xusan, hay'addu waxay u qaybin doontaa hantidooda inta soo hartay xubnaheeda iyadoo loo eegayo saamiga xubin kasta ee saamiga raasamaalka. Hay'addu waxay sidoo kale u qaybin doontaa wixii hanti ah ee ku hara sanduuqa kalsoonida ee lagu sheegay Lifaaqa 1aad ee heshiiskan, xubnaha kafaala qaadaya iyada oo loo eegayo maalgashiga uu dal walba ka gorgortamo wadarta maalgalinta ay kafaala qaaddo. Ma jiro xubin xaq u leh inuu ka helo qaybtiiisa hantida hay'adda ama sanduuqa kalsoonida ilaa xubintaas ay xalliso dhammaan sheegashoooyinka hay'adda ka soo horjeedo. Qoondaynta hantida waa in la sameeyaa waqtiyada uu goluhu go'aaminayo iyo sida ay u arkaan cadaalad iyo sinnaan tahay.

CUTUBKA IX

Xalinta Khilaafaadka

Qodobka 56. Fasiraada iyo Adeegsiga Heshiiska

- a) Su'aal kasta oo la xiriira tarjumaadda ama adeegsiga qodobbada heshiiskan ee ka dhex dhaca xubin kasta oo ka mid ah hay'adda ama xubnaha hay'adda waxaa loo gudbin doonaa golaha si go'aan looga gaaro. Xubin kasta oo si gaar ah u saameenaysa su'aasha oo aan si kale ugu matalaynin gudiga heer qaran wuxuu u soo diri karaa wakiil si uu uga qeyb galo kasta oo ka mid ah Guddiga oo su'aashan la tixgaliyo.
- b) Si kasta oo ay Guddidu u qaadatay go'aan hoosaadka Qaybta (a) kore, xubin kasta waxay codsan kartaa in su'aasha loo gudbiyo Golaha, kaas oo go'aankiisu noqonayaa kama dambeys. Inta laga sugayo natijada

gudbinta Golaha, wakaaladdu, sida ay u aragto inay lagama maarmaan tahay, waxay u dhaqmi kartaa si waafaqsan go'aanka golahan.

Qodobka 57. Khilaafaadka u dhexeeya Hay'adda iyo Xubnaha

- a) Iyadoo aan loo kala eexan qodobbada Qodobka 56-aad iyo Qaybta (b) ee Qodobkan, wixii khilaaf ah ee ka dhexeeya Hay'adda iyo xubin iyo wixii khilaaf ah ee u dhexeeya Hay'adda iyo dal (ama hay'ad ka socota) oo aan xubin ka ahayn, waxaa loo dejinaya si waafaqsan habraaca lagu qeexay Lifaqa II ee heshiiskan.
- b) Khilaafaadka la xiriira wakaaladaha sheeganaya in ay yihiin maalgashadayaal ayaa waxaa lagu xallin doonaa iyada la raacayo mid ka mid ah (i) habraaca lagu qeexay Lifaqa II ee heshiiskan, ama (ii) heshiis ay wada gaareen hay'adda iyo xubinta ay khusayso ee ku saabsan qaab kale ama xalinta khilaafaadka noocaas ah. Arinta dambe, lifaaqa II ee heshiiskan wuxuu u adeegi doonaa aasaaska heshiis noocan oo kale ah, kaas oo, kiis walba, ay goluhu ku ansaxi doonaan aqlabiyad gaar ah ka hor inta aan la fulin wakaalada howlaha howl galka dhulalka xubinta ay quseyso.

Qodobka 58. Khilaafaadka ku lug leh heysashada dammaanad ama dib u xaqiijin

Khilaafaad kasta oo ka dhaca qandaraas heshiis dammaanad ama dib u caymis ka dhaxaysa labada dhinac waxaa loo gudbin doonaa garqaadida xalinta kama dambaysta ah iyada oo la raacayo qawaaniinta loo dajiyay ama loo gudbin doono heshiiska dammaanadda ama dib-u-cusboonaysiinta.

CUTUBKA X

Wax ka badalida

Qodobka 59. Wax ka bedelka Golaha

- a) Axdigani iyo lifaaqyadiisa waxaa lagu beddeli karaa sedex meelood cod shan ah oo ka mid ah hogamiyayaasha oo adeegsanaya afar meelood cod shan meelood ah tirada awoodda cod-bixinta, waa haddii:
  - i. Wixii isbedel ah ee wax ka beddelaya xaqa ka-noqoshada Hay'adda ee ku xusan Qodobka 51 ama xaddidaysa mas'uuliyadda ku xusan Qaybta (d) ee Qodobka 8aad waxay u baahan doontaa codeyn la isku halleyn karo oo laga helo dhammaan Guddoomiyeyaasha. Iyo
  - ii. Wixii isbeddel ah oo wax ka beddelaya qaabka loo wadaago khasaaraha ee ku xusan Qodobbada 1 iyo 3 ee Lifaqa I ee heshiiskan oo horseedi doona Kordhin kasta oo ku saabsan

mas'uuliyadda xubin kasta ee jirta ayaa u baahan doonta codeyn la taaban karo ee Gudoomiyaha xubin kasta oo ka mid ah.

- b) Jadwalka A iyo B heshiiskan wuxuu Goluhu wax kaga beddeli kara aqlabiyad gaar ah;
- c) Haddii wax ka badalku saameyn ku yeesho qodobka Lifaaqa I ee heshiiskan, wadarta guud ee codadka waxaa ka mid noqon doona codad dheeri ah oo la qoondeeyay sida uu dhigayo Qodobka 7aad ee lifaaqa xubnaha gudbinta iyo wadamada martigelinaya maalgashiga.

Qodobka 60. Nidaamka

Soo jeedin kasta oo wax looga beddelayo Axdigani, ha ahaato xubin ka timid ama gudoomiye ama agaasime, waxaa loo sheegi doonaa Gudoomiyaha Guddiga oo soo-jeedinta soo hor dhigi doona guddiga. Haddii wax ka beddelka la soo jeediyay lagu talinayo waxaa dib habayn ku sameeyay golaha, waxaana loo gudbin doonaa Golaha si loo ansixiyo sida ku xusan qodobka 59aad. Wax ka beddelka ayaa dhaqan galaya dhammaan xubnahan sagaashan maalmood ka dib taariikhda rasmiga ah ee lala soo xiriirayo, haddii Koonsilku uusan sheegin taariikh kale.

CUTUBKA XI

Xukunka ugu dambeeya

Qodobka 61. Xoog ku Gelid

- a) Heshiiskani wuxuu u furnaan doonaa saxiix marka laga hadlayo dhammaan xubnaha Bangiga iyo Switzerland wuxuuna ku xiran yahay ansixinta, aqbalaadda ama ansixinta waddamada saxiixay si waafaqsan habraaca dastuurkooda.
- b) Heshiiskani wuxuu dhaqan gelaya marka lagu ansixiyo shan heshiis oo aqbalaadda ama oggolaanshaha lagu kaydin doono magaca dalalka saxeexa ah ee Qaybta Koowaad, iyo in aan ka yarayn shan iyo tobann aaladahaas oo kale ah oo lagu shubi doono magaca Dowladaha saxiixayaasha Qeybta Labaad; waxaa la soo saaray wadarta guud ee rukummada dowladahan in aysan ka yarayn saddex dalool meel caasimada la aqoonsan yahay ee wakaaladda sida ku qeexan qodobka 5.
- c) Waddan kasta oo dhigaya qalabkiisa ansixinta, aqbalaadda ama oggolaanshaha ka dib dhaqan galinta heshiiskan, heshiiskani wuxuu dhaqan gelaya taariikhda la dhigayo.

- d) Haddii heshiiskani aanu dhaqan gelin laba sano gudahood ka dib furitaankiisa saxeexa, Madaxweynaha Bangigu wuxuu shir isugu yeeri doonaa waddamada danaynaya si loo go'aamiyo mustaqbalka hawlgalka.

Qodobka 62. Kulanka caleemo saarka

Markii uu dhaqan gal Heshiiskan, Madaxweynaha Bankigu wuxuu u yeeri doonaa kulanka ugu horeeya ee Golaha. Kulankan waxaa lagu qaban doonaa xafiiska ugu weyn ee wakaaladda muddo lixdan maalmood gudahood ah oo ka bilaabata maalinta uu shirkan dhaqan galay ama sida ugu dhaqsaha badan ee suuro gal ah kadib.

Qodobka 63. Dhigaalka

Agabyada ansixinta, aqbalaadda ama oggolaanshaha heshiiskan iyo wax ka beddelkiisa waxaa lagu keydin doonaa Bangiga kaasoo noqon doona sida dhigaalka heshiiskan. Kaydka ayaa u gudbin doona nuqulo ka mid ah axdigan xubnaha ka ah Bangiga iyo Switzerland.

Qodobka 64. Diiwaan gelinta

Hant-dhowraha wuxuu ka diiwaan gelin doonaa Axdigaa Xoghaynta Qaramada Midoobay sida ku xusan qodobka 102aad ee Axdigaa Qaramada Midoobay iyo Xeerarka ay soo saareen Golaha Guud.

Qodobka 65. Ogeysiinta

Hant-dhowraha wuxuu ogeysiin doontaa dhamaan wadamada saxiixayaasha ah, iyo marka dhaqan galka heshiiskan la gaaro, Hay'adduhu waa in ay:

- Saxiixyada heshiiskan;
- Kaydinta aaladaha ansixinta, oggolaanshaha iyo cadaynta sida waafaqsan Qodobka 63;
- Taarikhda uu heshiiskani dhaqan gelayo iyadoo la raacayo Qodobka 61aad;
- Waxyaabaha ka reeban codsashada dhuleed sida ku xusan Qodobka 66; iyo
- Ka bixitaanka xubin ka mid ah wakaaladda sida ku xusan qodobka 51aad.

Qodobka 66. Codsi Dhul

Heshiiskani wuxuu quseeyaa dhammaan dhulalka hoos yimaada sharciga xubin ka mid ah dhulalka ay xiriirka caalamiga ah xubin mas'uul ka yihiin, marka laga reebo kuwa xubintaas ka reebay iyadoo ogeysiis qoraal ah loogu dirayo keydka heshiiskan, ha ahaato waqtiga ansixinta, aqbalaadda ama oggolaanshaha, ama goor dambe.

Qodobka 67. Faallooyin xilliyeed

- a) Golaha mar walba wuxuu qabanayaa dib u eegis dhameystiran oo ku saabsan waxqabadka hay'adda iyo sidoo kale natijjooyinka la gaaro iyada oo ujeeddadeedu tahay soo bandhigidda wixii isbeddel ah ee loo baahan yahay si kor loogu qaado awoodda ay Hay'addu u adeegsaneysa himilooyinkeeda.
- b) Dib-u-eegista ugu horreysa waxay dhici doontaa Shan sano kadib dhaqangalka heshiiskan. Taariikhaha dib-u-fiirinta ku xigta waxaa go'aamin doona Golaha.

Waxaa lagu qabtay Seoul, hal nuqlu oo lagu keydin doonaa kaydadka Bangiga Caalamiga ah ee Dib-u-dhiska iyo Horumarinta, kaas oo lagu muujiyey saxiixyada hoos ku xusan oo muujinayo oggolaanshahiisa si loo fuliyo waajibaadka loo igmaday ee hoos yimaada Heshiiskan.

LIFAAQA I:

Dammaanad qaadyada Maalgashiyada waxaa kafaala qaaday Qdobka 24

Qdobka 1. Kafaala qaadid

- a) Xubin kasta ayaa kafaala qaadi kara dammaanad qaadka maalgashi oo uu sameeyay maalgashade kasta oo dhalasho ama maalgashade muwaadin kasta ama dhowr jinsiyadood.
- b) Iyadoo la tixraacayo qodobbada Qaybaha (b) iyo (c) ee Qdobka 3aad ee lifaaqaan, xubin kastaa oo kafaala-qaadaya wuxuu la wadaagi doonaa xubnaha kale ee kafaala qaadaya khasaaraha iyadoo la damaanad qaadayo maalgashiga la damaanad qaaday, goorta iyo illaa iyo inta khasaarahaas aan la dabooli karin. Sanduuqa Kalsoonida Maalgashiga ee lagu xusay Qdobka 2aad ee lifaaqan, ee saamiga ay le'eg tahay inta ugu badan ee mas'uuliyad ka saaran tahay hoos imaadka damaanada maalgashiga ay abaabulayaan waxay ku xirnaan doontaa wadarta xaddiga mas'uuliyadda ku-meel-gaarka ah iyada oo la damaanad qaadayo maalgashiga dhammaan ay kafaala-qaadayaan dhammaan xubnaha.
- c) Go'aannadeeda ku saabsan soo-saaridda dammaanad-qaadyada hoos ku xusan lifaaqan, hay'addu waxay bixin doontaa iyadoo la firinayo rajada laga qabo in xubinta kafaala qaadysa ay buuxin doonto waajibaadkeeda ku hoos qoran lifaaqan waxayna mudnaanta siin doontaa maal-gashiga ay iska kaashanayaan waddamada martida loo yahay.
- d) Wakaaladdu waxay si joogto ah u tashan doontaa kafaala qaadka xubnayaasha quseeya howlaheeda sida hoos ku xusan Lifaaqa.

Qdobka 2. Maalgalinta Aasaasiga ah

- a) Qaddar-xilliyeedyada iyo dakhliyada kale ee la xiriira dammaanad-qaadyada maal-gashiga, oo ay ku jiraan soo-celinta maalgashi ee qorshayaashan iyo soo-celinta, maalgashiyada noocan ah iyo dakhliyadaas, waa in lagu hayaa koonto gaar ah oo loogu magac daray Sanduuqa Aasaasiga ah ee Maalgashiga.
- b) Dhamaan kharashaadka maamulka iyo lacagaha loogu talagalay sheegashada la xiriirta dammaanadaha lagu bixiyay ee ku xusan lifaaqan waxaa laga bixin doonaa Sanduuqa Aasaasiga ah.

- c) Hantida Maalgelinta Aasaasiga ah waa in lagu hayaa laguna maamulaa koontada wadajirka ah ee xubnaha kafaala qaadaya waana in laga ilaaliyaa lagana soocaa hantida Wakaaladda.

Qodobka 3. Martiqaadka Xubnaha la kafaala qaaday

- a) Ilaa xad kasta oo ay ku bixin karto hay'adda sababta oo ah luminta iyada oo loo marayo damaanad qaad la sameeyay isla markaana lacagta noocaas ah aan lagu bixin karin hantida Maalgashiga Sanduuqa Aasaasiga ah, Hay'addu waxay ugu yeeri doontaa xubin kasta oo kafaala qaadaya inuu ku bixiyo qaybtiiisa sanduuqa. Cadadka noocaas ah waxaa lagu go'aaminayaa si waafaqsan Qaybta (b) ee Qodobka 1aad ee lifaaqaan.
- b) Xubinna mas'uul kama noqon doono bixinta wixii lacag ah ee wicitaanka iyadoo la raacayo qodobbada Qodobkan haddii ay sababtu tahay isku darka lacagaha la bixiyay xubintaas ayaa ka badan wadarta dammaanaddaha daboolaya maalgashiga ay maalgeliyeen.
- c) Marka balanqaad kasta oo daboolaya maalgashiga xubinta uu dhacayo, mas'uuliyadda xubintaas waxay ku dhacaysaa qadar u dhiganta cadadka dammaanaddaan noocaas ah, mas'uuliyaddan sidoo kale waa in lagu yareeyaa taxaddar marka ay hay'adda bixiso sheegasho kasta oo ku saabsan maalgashiga, oo waxay dhaqan geleysaa illaa uu dhacayo dhammaan dammaanadaha maalgashiyada la kafaala qaadey waqtiga bixinta.
- d) Haddii xubin kafaala qaaday xubin uusan u qaadan mas'uuliyadda baaqaas sida ku xusan qodobbada qodobkan sababtuna tahay xaddidaadaha lagu xusay qaybaha. (b) Iyo (c) xagga sare, ama haddii xubin kasta oo kafaala qaadaya uu bixin waayo lacag sabab la xiriirta soo wicitaan kasta, xubnaha kale ee kafaala qaadayaay waa iney wadaagaan mas'uuliyadda bixinta lacagtaas. Waajibaadka xubnuhu sida hoos timaada qaybtan waxay ku xadidan tahay xannibaadaha ku xusan qaybaha (b) iyo (c) ee kore.
- e) Lacag kasta oo uu dhiibo xubin kafaala qaada ah iyada oo la raacayo wicitaan sida ku xusan Qodobkan waxaa si dhakhso ah loogu sameynayaa lacag madax bannaan oo la isticmaali karo.

Qodobka 4. Qiimeynta lacagaha iyo dib u soo celinta

Qodobbada la xiriira qiimeynta lacagaha iyo lacag celinta ku xusan heshiiskan marka la fiiryo rukumada raasamaalku, iyadoo la tixgalinayo shuruudaha duruufaha kala duwan ayaa lagu dabaqi karaa lacagaha ay bixiyeen xubnuhu iyadoo laga bixinayo maalgalinta la maalgeliyey.

Qodobka 5. Dib-u-xaqiijin

- a) Hay'addu waxaa laga yaabaa, iyada oo la raacayo shuruudaha ku xusan qodobka 1aad ee lifaaqaan, in ay siiso dib-u-xaqiijin xubin wakaaladdeeda ama hay'ad goboleed sida lagu qeexay Qaybta (a) ee Qodobka 20 ee heshiiskan ama shirkad caymis gaar loo leeyahay oo xubin ka ah waddan. Xeerarka Lifaaqani ee ku saabsan dammaanad qaadyada iyo Qodobbada 20 iyo 21 ee heshiiskan wuxuu khuseeyaa beddelka lagama maarmaanka u ah dib-u-soo-nooleynta lagu siiyey qaybtan.

b) Hay'addu ayaa waxaa laga yaabaa inay hesho dib-u-cusboonaysiin ku saabsan maal-gashiga ay dammaanad qaaday sida ku xusan lifaaqan oo ay ku qaadaan qarashka dib-u-nooleyn ta noocan ah Sanduuqa Aasaasiga. Guddigu wuxuu go'aamin karaa haddii waajibaadka yareynta luminta ee xubnaha la soo gudbiyey ee lagu sheegay Qeybta (b) ee Qodobka 1 ee lifaaqaan waa la dhimi karaa iyadoo ay ugu wacan tahay caymiska dib u helida ee la helay iyo ilaa iyo inta.

Qodobka 6. Mabaadi'da Hawlgalka

Iyadoo aan loo kala eexan qodobbada lifaaqan, qodobbada quseeya dammaanad-qaadista howlaha ku xusan cutubka Saddexaad ee heshiiskan iyo maareynta maaliyadeed ee ku xusan cutubka N ee heshiiskan iyadoo loo baahan yahay wax ka beddelka lagama maarmaanka u ah dammaanad-qaadyada maalgashiga ee ay ku mutaysteen kafaala qaadista marka laga reebo waxyaabaha soo socda: Xubin, gaar ahaan horumarin kasta Xubin furan, oo ay maalgashadeen ama maalgashade u qalma sida ku xusan Qeybta (a) ee Qodobka 1aad ee lifaaqaan, iyo (2) hay'adda mas'uul kama ahan wixii la xiriira hantidooda wixii dammaanad qaad ah ama dib u hubin ah oo lagu soo saaray Lifaaqan waana heshiis walba inuu bixiyo amniga ama dib-u-caymiska lagu tilmaamay iyada oo la raacayo lifaaqaan waa in si cad loo bixiyaa.

Qodobka 7. Codbixinta

Go'aannada la xiriira maalgashiga la kafaala qaaday, xubin kasta oo kafaala qaadayaa wuxuu lahaan doonaa hal cod oo dheeri ah 10,000 oo Xuquuqda Sawir qaaska ah oo la mid ah lacagta la damaanad qaaday ama dib loo cusbooneysiiyay iyada oo ku saleysan kafaala qaadistiisa, iyo xubin kasta oo martigelisa maalgashi ay ku maalgelisay cod dheeri ah 10,000 ee xuquuqaha sawirka gaarka ah waxay u dhigantaa lacagta la damaanad qaaday ama dib loo cayimay Marka laga hadlayo wixii maalgashi ah ee aad damaanad qaadayso. Codadyadan dheeriga ah waxaa kaliya loogu codeeyaa go'aamada maalgashiga la abaabulay waxaana la iska indha tiraan marka awooda codeynta loo dejiyo xubnaha.

Lifaaqa II

Xallinta khilaafaadka u dhexeeya xubin iyo hay'ad sida ku xusan Qodobka 57aad

Qodobka 1 Codsiga lifaaqa

Khilaafaadka ku dhex jira qodobka 57aad ee heshiiskan waxaa loo xallin doonaa si waafaqsan habraacyada ku xusan lifaaqan, marka laga reebo kiisaska ay Hay'addu heshiis kula gashay xubin iyada oo la raacayo Qeybta (b) (ii) ee Qodobka 57aad.

Qodobka 2. Gorgortanka

Dhinacyada is khilaafsan ee ku jira xaddiga Lifaaqaani waa inay isku dayaan inay ku xalliyaan khilaafkan wada hadal ka hor inta aan la raadsan heshiis ama gar-qaadid. Gorgortanka waxaa loo qaadanayaa inuu dhammaaday haddii dhinacyadu ay ku guuldareystaan inay heshiis ku gaaraan muddo boqol iyo labaatan maalmood gudahood ah laga bilaabo taariikhda codsashada inay galaan gorgortanka.

Qodobka 3. Dhexdhedaadinta

- a) Haddii muranka aan lagu xallin wada hadal, labada dhinac midkood ayaa u soo diri kara muranka gar-qaadidda iyadoo la raacayo qodobbada Qodobka 4 ee lifaaqan, ilaa ay labada dhinac go'aansadaan, iyagoo oggolaansho ka haysta labada dhinac, inay marka ugu horreeyaan nidaamka dhexdhedaadinta ee lagu soo bandhigay qodobkan.
- b) Heshiiska lagu gaadho is afgarad wuxuu go'aamiyaa arrinta muranka ka dhaxaysa, sheegashooyinka dhinacyada ay quseyso iyo, haddii la heli karo magaca dhexdhedaadiyuhu ay ku heshiiyeen dhinacyadu. Marka uu maqnaado heshiis la xiriira, dhinacyadu waxay si wada jir ah uga codsan karaan Xoghayaha Guud ee Xarunta Caalamiga ah ee Xalinta Khilaafaadka Maalgashiga (halkaan waxaa loogu yeeraa ICSID) ama Madaxweynaha Maxkamadda Caalamiga ah ee Caddaaladda inuu u magacaabo dhex dhedaadiye. Habka dhexdhedaadinta waa in la joojiyaa hadii dhex dhedaadiyuhu aan la magacaabin sagaashan maalmood gudahood ka dib marka la oggolaado inuu garsoore noqdo.
- c) Haddii aan si kale lagu qeixin lifaaqaan ama ay ku heshiiyeen dhinacyadu, Garsooraha wuxuu qeexayaa qawaaniinta xukuma habraaca heshiisiinta waxaana lagu hageyaa iyadoo la raacayo qawaaniinta heshiisyada ee la

raacayo Heshiiska Xallinta Khilaafaaadka Maalgashiga ee u dhaxeeya Dowladaha iyo muwaadiniinta dalalka kale.

- d) Dhinacyadu waa inay si wanaagsan ula shaqeeyaan isuduwaha waxayna si gaar ah u siin doonaan dhammaan macluumaadka iyo dukumiintiyada ka caawinaya dhammaystirka hawshiisa, waa inay tixgelin weyn siyaan talooyinkiisa.
- e) Ilaa ay labada dhinac si kale u heshiyaan mooyee, Garyaqanka waa in, muddo aan ka badnayn boqol iyo siddeetan maalmood laga bilaabo taariikhda la magacaabay, uu u soo gudbiyo labada dhinac warbixin dhinacyada ay ku qoran yihiin natiijooyinka dadaalladiisa oo uu caddeeyo "arrimaha muranka dhaliyay ee ka dhexeeya labada dhinac iyo soo jeedintiisa xalinta.
- f) Dhinac kasta waa in uu muddo lixdan maalmood gudahood ah oo ka bilaabata taariikhda la helo warbixinta, inuu ku muujiyo aragtidiisa ku saabsan warbixinta isagoo qoraal ah kooxda kale.
- g) Dhinac kasta oo ka mid ah dacwada garsoorida xaq uma yeelan doonto inuu helo lacag-celin gar-qaadid haddii:
  - i. Isu duwaha uu ku guul daraysto soo gudbinta warbixintiisa mudada lagu cayimay Qeybta (e) ee kor ku xusan; ama
  - ii. Dhinacyadu ay ku guul darreystaan in ay aqbalaan dhammaan soo-jeedinta ku jirta warbixinta gudaheeda lix maalmood gudahood ka dib markii la helo; ama
  - iii. Dhinacyada, kadib markii ay is isweydaarsadeen aragtiyada warbixinta labada dhinac ku heshiyeen in ay xalliyan dhammaan arrimaha muranku ka taagan yahay mudo lixdan maalmood gudahood ka dib marka la helo warbixinta gunaanadka; ama
  - iv. Kooxdii ku guul daraysato in ay soo bandhigto aragtidooda ku aadan warbixinta sida ku xusan qeybta (f) ee sare.
- h) Ilaa ay dhinacyadu ku heshiin waayaan mooyee, khidmadaha. Isku-duwaha waxaa lagu go'aamin doonaa ayada oo lagu saleynayo sicirka lagu dabaqi karo heshiisiinta ICSID. Labada dhinacba waxay qaadaan ujuurooyinkaas iyo kharashyada kale ee howlaha dib-u-heshiisiinta. Qeyb kastaa waa inay qeexdaa kharashkeeda.

Qodobka 4. Xalinta Khilaafaaadka

- a) Qaab socodka gar-qaadista waa in lagu bilaabaa ogeysiinta kooxda raadineysa gar-qaadidda (dacwoodaha) ee loo gudbiyey dhinaca kale ama dhinacyada is khilaafsan (eedeeyaha). Ogeysiiska waa inuu cadeeyaa

nooca muranka, rafcaanka la raadinayo iyo magaca garqaadaha uu magacaabay u dacweystaha. Jawaab celiyaha waa in, soddon maalmood gudahood laga bilaabo taariikhda la helo ogeysiiska, uu ku ogeysiyo dacweysanaha magaca garqaade loo magacaabay. Labada dhinac waa in ay gudahooda muddo soddon maalmood ah oo ka bilaabata maalinta loo magacaabay garqaadeha labaad, waa in uu xulo garqaade saddexaad, kaasoo qabsan doona hawlaha madaxa maxkamada gar-qaadida (Maxkamadda).

- b) Haddii maxkamadu aysan ka koobnayn lixdan maalmood gudahood laga soo billaabo taariikhda ogeysiiska, garqaadaha aan wali la magacaabin ama Madaxweynaha aan wali la dooran, marka la eego codsiyada wadajirka ah ee dhinacyada, waxaa magacaabaya Xoghayaha Guud ee ICSID. Haddii uusan jirin codsi wadajirka ah, ama haddii Xoghayaha Guud uu ku guul dareysto inuu sameeyo ballanka soddon maalmood gudahooda laga bilaabo codsiga, midkood wuxuu codsan karaa Madaxweynaha Maxkamadda Caalamiga ah ee Cadaaladda inuu sameeyo ballanta.
- c) Labada dhinac midkoodna xaq uma leh inuu beddelo garqaadaha uu magacaabay markii dhageysiga muranku bilaabmo. Haddii ay dhacdo in garqaade kasta (oo uu ku jiro Madaxweynaha Maxkamaddu) iscasiilo, dhinto, ama uu itaal darnaado, qofkii bedelaya waxaa loo magacaabayaa qaabkii loo raacay magacaabiddii kan ka horreeyey iyo kan kale ee beddelaya waxay lahaan doonaan isla awoodaha iyo waajibaadka garqaadaha uu ku guuleysto.
- d) Maxkamaddu waa in ay marka hore isugu timaadaa wakhti iyo goob uu go'aaminayo Madaxweynaha. Intaas ka dib, Maxkamadu waxay go'aamineysaa goobta iyo taariikha shirarka.
- e) Haddii aan si kale lagu qeixin lifaaqaan ama ay ku heshiiyeen dhinacyadu, Maxkamadda aya go'aamineysaa hanaankeeda oo waxaa lagu hagi doonaa arrintan iyadoo la raacayo qawaaniinta heshiisiinta ee la raacayo Heshiiska Xalinta Khilaafaadka Maalgashiga ee u dhexeeya Dowladaha iyo Wadamada Kale ee Dowladaha.
- f) Maxkamadu waa inay noqotaa garsooraha xukunkiisa marka laga reebo taas, haddii ay dhacdo in diidmo loo gudbiyo maxkamadda taasoo caddaynaysa in khilaafku uu ka dhex dhacayo awooda gudiga ama golaha sida ku xusan qodobka 56 ama gudaha awooda garsoor ama garsoorka. Loogu talo galay heshiiska sida ku xusan qodobka 1aad ee lifaaqaan iyo Maxkamadda Xalinta Khilaafaadka. Maxakamaddu waxay ku qanacday in diidmadu ay tahay mid run ah, oo ay u gudbisay diidmada ay maxkamadu

u gudbisay golahii la magacaabay, sida kiiska uu noqon karo, iyo garqaadida. Dacwadaha ayaa socon doona ilaa go'aan laga gaaro arrintan, oo ay ku eg tahay maxkamadda.

- g) Maxkamaddu waa in, muran kasta oo ka jira awooda Lifaaqa, lagu dabaqo qodobbada heshiiskan, heshiis kasta oo la xiriira dhinacyada is khilaafsan, xeerarka iyo shuruucda gudaha ee Hay'adda, qawaaniinta u degsan sharciga caalamiga ah iyo sharciga gudaha ee xubinta ay qusayso iyo sidoo kale qdobada ku jira heshiiska maalgashiga, hadii ay jiraan. Iyadoo aan loo kala eexan qodobbada heshiiskan, Maxkamaddu waxay go'aamin kartaa muranka u dhexeeya iyo haddii uu jiro heshiis u dhexeeya hay'adda iyo xubinta laga hadlayo. Maxkamaddu waa in aysan keenin helitaan sharci darro sabab la xiriirta aamusnaan ama ku xad gudubka sharciga.
- h) Maxkamaddu waa in ay awood u siisaa dhageysi cadaalad ah dhammaan dhinacyada. Dhammaan go'aanada maxkamada waxaa lagu qaadayaa cod aqlabiyyad ah sababaha lagu saleeyayna waa la cadeeyay. Go'aanka Maxkamaddu wuxuu noqon doontaa qoraal, oo ay saxeexaan ugu yaraan laba garqaade oo nuqul ka mid ahna loo gudbin doono dhinac kasta. Go'aanka waa mid kama dambays ah oo quseeya dhinacyada oo aan ku xirnayn rafcaan, ka noqosho ama dib u eegis.
- i) Haddii khilaaf ka yimaado labada dhinac ee ku saabsan macnaha ama baaxadda go'aanka, labada dhinacba waxay awoodaan, muddo lixdan maalmood gudahood ah ka dib markii la soo gudbiyo go'aanka, inay codsadaan tarjumaadda go'aanka iyagoo codsi qoraal ah u gudbinaya madaxweynaha maxkamadda oo soo saaray go'aanka. Madaxweynaha ayaa, haddii ay suurta gal tahay, u gudbiya dalabka maxkamadda bixisay abaalmarinta oo wuxuu ku qaadi doonaa maxkamadaas lixdan maalmood gudahood laga soo bilaabo maalintii la qabtay codsiga. Hadeysan taasi suurtogal ahayn, Maxkamad cusub ayaa loo sameyn doonaa iyada oo la raacayo qodobbada Qeybaha (a) illaa (d) ee kore. Maxkamadu waxay sii wadan kartaa fulinta go'aankooda inta laga gaarayo go'aankeeda xagga tarjumaanka la codsaday.
- j) Xubin kastaa waa ay aqoonsan doontaa go'aanka lagu soo saaray qodobkaan inuu yahay mid dhaqan gal ah laguna fulin karo gudaha xuduudaheeda sida in uu yahay xukunkii ugu dambeeyay ee maxkamada xubanahaas. Fulinta go'aanku wuxuu ku xiran yahay shuruucda la xiriirta hirgelinta qodobbada lagu xoojinayo dalka ee ku xusan qodobkaan oo la dalbaday oo aan ku xad gudbeynin sharciga xooga leh iyadoo la tixgalinayo xasaanada laga dhaqan galiyo.

- k) Ilaa ay dhinacyadu ku heshiin waayaan mooyee, khidmadaha iyo abaalmarinta la bixiyo awooda garqaadeyaasha in la go'aamiyo waxay ku xirnaan doontaa sicirka lagu dabaqi karo gar-qaadidda ee ICSID. Dhinac waa inuu qaadaa kharashkiisa u gaarka ah ee la xiriira howlaha gar-qaadista. Ilaa ay maxkamaddu si kale u go'aamiso mooyee, dhinacyadu waxay qaadi doonaan kharashyada maxkamadda si isku mid ah. Maxkamaddu waxay go'an ka gaartaa arrin kasta oo la xiriirta qeybinta kharashyada maxkamadda ama habraaca dib ugu soo celinta kharashyadan.

Qodobka 5. Habka Adeegga

Adeegga wixii ogeysiin ah ama hawl kasta oo la xiriirta hawl kasta oo hoos timaad Lifaaqan waa in lagu sameeyaa qoraal. Waxaa samayn doona hay'adda marka loo eego awooda ay u xilsaartay xubinta ay qusayso iyada oo la raacayo Qodobka 38aad ee heshiiskan iyo xubintaas oo ku sugaran xafiiska ugu weyn ee hay'adda.

Jadwalka A

Xubinnimada iyo Tabarucaadka

QAYBTA KOOWAAD

Wadanka	Tirada Saamiyada	Inta uu bixiyo (Malaayiin SDR)
Australia	1,713	17.13
Austria	775	7.75
Belgium	2,030	20.30
Canada	2,965	29.65
Denmark	718	7.18
Finland	600	6.00
France	4,860	48.60
Germany, Federal Republic of	5,071	50.71
Iceland	90	0.90
Ireland	369	3.69
Italy	2,820	28.20
Japan	5,095	50.95
Luxembourg	116	1.16
Netherlands	2,169	21.69
New Zealand	513	5.13
Norway	699	6.99
South Africa	943	9.43
Sweden	1,049	10.49
Switzerland	1,500	15.00
United Kingdom	4,860	48.60
United States	20,519	205.19
Total	59,473	594.73

QAYBTA LABAAD

Wadanka	Tirada Saamiyada	Inta uu bixiyo (Malaayiin SDR)
Afghanistan	118	1.18
Algeria	649	6.49
Antigua and Barbuda	50	0.50
Argentina	1,254	12.54
Bahamas	100	1.00
Bahrain	77	0.77
Bangladesh	340	3.40
Barbados	68	0.68
Belize	50	0.50
Benin	61	0.61
Bhutan	50	0.50
Bolivia	125	1.25
Botswana	50	0.50
Brazil	1,479	14.79
Burkina Faso	61	0.61

Burma	178	1.78
Burundi	74	0.74
Cameroon	107	1.07
Cape Verde	50	0.50
Central African Republic	60	0.60
Chad	60	0.60
Chile	485	4.85
China	3,138	31.38
Colombia	437	4.37
Comoros	50	0.50
Congo, People's Rep. of the	65	0.65
Costa Rica	117	1.17
Cyprus	104	1.04
Djibouti	50	0.50
Dominica	50	0.50
Dominican Republic	147	1.47
Ecuador	182	1.82
Egypt, Arab Republic of	459	4.59
El Salvador	122	1.22
Equatorial Guinea	50	0.50

Wadamada lagu soo daray qeybta labaad waa wadamada soo koraya ee ujeeddooyinka
heshiiskan loo leeyahay.

QAYBTA LABAAD

Wadanka	Tirada Saamiyada	Inta uu bixiyo (Malaayiin SDR)
Ethiopia	70	0.70
Fiji	71	0.71
Gabon	96	0.96
Gambia, The	50	0.50
Ghana	245	2.45
Greece	280	2.80
Grenada	50	0.50
Guatemala	140	1.40
Guinea	91	0.91
Guinea-Bissau	50	0.50
Guyana	84	0.84
Haiti	75	0.75
Honduras	101	1.01
Hungary	564	5.64
India	3,048	30.48
Indonesia	1,049	10.49
Islamic Republic of Iran,	1,659	16.59
Iraq	350	3.50
Israel	474	4.74

Ivory Coast	176	1.76
Jamaica	181	1.81
Jordan	97	0.97
Kampuchea, Democratic	93	0.93
Kenya	172	1.72
Korea, Republic of	449	4.49
Kuwait	930	9.30
Lao People's Dem. Rep.	60	0.60
Lebanon	142	1.42
Lesotho	50	0.50
Liberia	84	0.84
Libyan Arab Jamahiriya	549	5.49
Madagascar	100	1.00
Malawi	77	0.77
Malaysia	579	5.79
Maldives	50	0.50
Mali	81	0.81
Malta	75	0.75
Mauritania	63	0.63

QAYBTA LABAAD

Wadanka	Tirada Saamiyada	Inta uu bixiyo (Malaayiin SDR)
Mauritius	87	0.87
Mexico	1,192	11.92
Morocco	348	3.48
Mozambique	97	0.97
Nepal	69	0.69
Nicaragua	102	1.02
Niger	62 "	0.62
Nigeria	844	8.44
Oman	94	0.94
Pakistan	660	6.60
Panama	131	1.31
Papua New Guinea	96	0.96
Paraguay	80	0.80
Peru	373	3.73
Philippines	484	4.84
Portugal	382	3.82
Qatar	137	1.37
Romania	555	5.55
Rwanda	75	0.75

St. Christopher and Nevis	50	0.50
St. Lucia	50	0.50
St. Vincent	50	0.50
Sao Tome and Principe	50	0.50
Saudi Arabia	3,137	31.37
Senegal	145	1.45
Seychelles	50	0.50
Sierra Leone	75	0.75
Singapore	154	1.54
Solomon Islands	50	0.50
Somalia	78	0.78
Spain	1,285	12.85
Sri Lanka	271	2.71
Sudan	206	2.06
Suriname	82	0.82
Syrian Arab Republic	168	1.68
Swaziland	58	0.58
Tanzania	141	1.41
Thailand	421	4.21

Wadanka	Tirada Saamiyada	Inta uu bixiyo (Malaayiin SDR)
Togo	77	0.77
Trinidad and Tobago	203	2.03
Tunisia	156	1.56
Turkey	462	4.62
United Arab Emirates	372	3.72
Uganda	132	1.32
Uruguay	202	2.02
Vanuatu	50	0.50
Venezuela	1,427	14.27
Viet Nam	220	2.20
Western Samoa	50	0.50
Yemen Arab Republic	67	0.67
Yemen, People's Dem. Rep. of	115	1.15
Yugoslavia	635	6.35
Zaire	338	3.38
Zambia	318	3.18
Zimbabwe	236	2.36
	40,527	405.27
Total	100,000	1,000.00

JADWALKA B

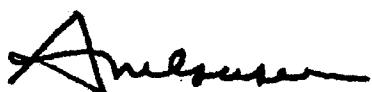
Doorashada Agaasimayaasha

- 1) Murashaxiinta u tartamaya xilka agaasimaha waxaa soo magacaabaya guddoomiyayaasha, waa haddii uu guddoomiyuhu u magacaabayo hal qof oo keliya.
- 2) Doorashada Agaasimayaasha waa inay ahaadaan kuwa codbixinta ah ee guddoomiyaasha.
- 3) Xilliga codeynta agaasimayaasha, guddoomiye walbaa wuxuu dooranayaa hal musharrax dhamaan codadka xubinta uu matalayo uu xaq u leeyahay inuu ku hoos yimaado Qeybta (a) Qodobka 40aad.
- 4) Afar meelood meel tirada Agaasimayaasha waxaa loo dooranayaa si gooni gooni ah, mid walbana wuxuu doortaa guddoomiyayaasha xubnaha ugu badan saamiyada. Haddii wadarta tirada agaasimayaasha aan loo qeybin karin afar, tirada Agaasimayaasha la soo doortay waxay noqon doonaan afar-meelood meel tirada labaad ee xigta oo loo qeybin karo afar.
- 5) Agaasimayaasha harsan waxaa dooran doona guddoomiyaasha kale iyadoo la raacayo qdobada sadarka 6 ilaa 11 jadwalkan.
- 6) Haddii tirada murashaxiinta la magacaabay ay la mid tahay tirada Agaasimayaasha haray ee la soo doortay, dhamaan musharixiinta waxaa lagu dooranayaa doorashada koowaad; marka laga reebo in murashax ama murashaxiintii helay boqolkiiba wax ka yar tirada guud ee codadka uu goluhu go'aamiyay doorashadan lama dooran karo haddii murashax kastaa helo in ka badan boqolkiiba inta ugu badan ee wadarta go'aaminta Golaha.
- 7) Haddii tirada murashaxiinta la magacaabay ay ka badan yihiin tirada Agaasimayaasha haray ee la dooran doono, musharixiinta hela tirada ugu badan ee cod ayaa la dooranayaa marka laga reebo murashax kasta oo helay wax ka yar boqolkiiba inta ugu yar ee tirada codadka uu goluhu go'aamiyey.
- 8) Hadeysan ahayn dhamaan agaasimahan haray in loo doorto warqadaha codbixinta koowaad, waxaa la qaban doonaa doorasho labaad. Musharraxa ama murashaxiinta aan lagu soo dooran codbixinta koowaad ayaa mar kale xaq u yeelan doona doorashada.
- 9) Codbixinta labaad, codayntu waxay ku koobnaan doontaa (i) in guddoomiyaasha u codeeyay codaynta koowaad ee musharraxa aan la

dooran (ii) Guddoomiyaasha codeeyay codbixinta ugu horreysay loo doortay murashax la doortey oo helay inta ugu badan boqolkiiba. Tirada codadka uu goluhu go'aamiyey ka hor inta aan la tixgalin codadkooda.

- 10)Markii la go'aaminayo in musharraxa la doortay uu helay in ka badan boqolkiiba codadka, codadka gudoomiyaha ee helaa tirada ugu badan ee musharraxan ayaa la xisaabinayaa marka hore, ka dib codbixiyaha waxaa loogu codeeyay tirada ugu badan ee tirada soo socota, iyo wixii la mid ah ilaa boqolkiiba inta la gaaro.
- 11)Haddii dhammaan xubnaha harsan ee Golaha Agaasimayaasha aan la dooran ka dib codbixinta labaad, codad dheeri ah ayaa lagu qaban doonaa isla mabaadii'da ilaa inta laga soo dooranaayo xubnaha Guddiga ee harsan, waa haddii loo doorto agaasime kaliya in lagu doorto doorasho fudud, aqlabiyada codadka haray waxaana loo qaadan doonaa in lagu soo doortay dhamaan codadka noocaas ah.

Bangiga Caalamiga ah ee dib-u-dhiska iyo Horumarinta

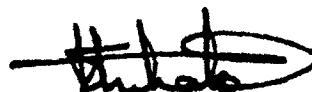

A.W. CLAUSEN

President

October 11, 1985

FOR REPUBLIC OF KOREA

IBRAHIM E.I. SHIHATA

Vice President and General Counsel

MAHN JE KIM

October 11, 1985

MAHN JE KIM

FOR TURKEY

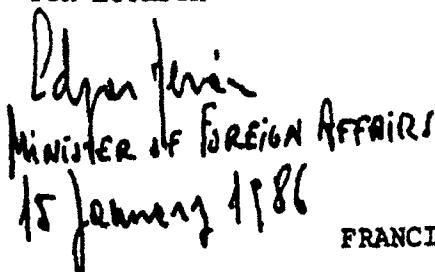

i-Kaya Erdem

October 11. 1985

KAYA ERDEM

FOR ECUADOR

Edgar Teran
MINISTER OF FOREIGN AFFAIRS
15 January 1986

EDGAR TERAN TERAN

October 11, 1985

Francisco X. Swett
MINISTER OF FINANCE
AND PUBLIC CREDIT OF
ECUADOR.

FRANCISCO X. SWETT

FOR SENEGAL

MAMOUDOU TOURE

G. M. T.
October 30, 1985

FOR SIERRA LEONE

DAUDA S. KAMARA

D. Kamara
4/12/85

FOR ST. LUCIA

Joseph Edsel Edmunds
13th Jan 1986

JOSEPH EDSHEL EDMUNDS

FOR GRENADA

A. O. Xavier
1/31/86

ALBERT O. XAVIER

FOR PANAMA

Pascual J. Arias
January 31, 1995.

RICARDO ALBERTO ARIAS

FOR SURINAME

W.M.A.U.
March 10, 1995

WILLEM ALFRED UDENHOUT

FOR BURUNDI

Alphonse
April 3, 1995.

SEVERIN NTABOMVUKIYE

FOR ALGERIA

OSMANE BENCHERIF

M. Bencherif
April 17, 1995.

FOR NIGER

April 11th 1994

ADAMOU SEYDOU

FOR GABON

April 15th 1994

PAUL BOUNDOUKOU-LATHA

FOR LEBANON

May 27, 1994

EL-FADL CHALAK

FOR DOMINICAN REPUBLIC

17-Nov.-1994

HECTOR VALDEZ ALBIZU

FOR ICELAND

Jón Baldwin Hannibalsson

July 24, 1998

JON BALDWIN HANNIBALSSON

FOR THE LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC

January 13, 1999

VANG RATTANAVONG

VANG RATTANAVONG

FOR ANTIGUA AND BARBUDA

July 1, 1999
K. Paul A. Hurst

LIONEL A. HURST

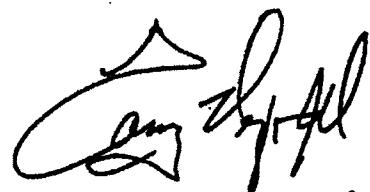
FOR AFGHANISTAN

Feb. 12, 2002

H. Ami - Arsala

HEDAYAT AMIN-ARSALA

FOR PALAU

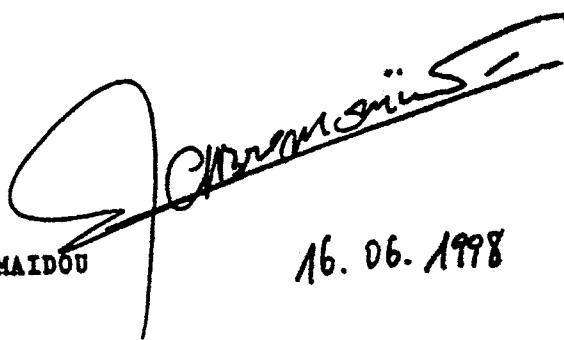

12-16-97

TOMMY E. REMENGESAU, JR.

FOR CENTRAL AFRICAN REPUBLIC

CHRISTOPHE BREMAIDOU

16.06.1998

FOR LIBERIA

ELIAS E. SALEEBY

July 1, 1998

FOR ZIMBABWE

B.T.G. Chidzero
27 Sept. 1989

B.T.G. CHIDZERO

FOR CAPE VERDE

Chaves
28. Sept. 1989

ARNALDO C. de VASCONCELOS FRANCA

FOR RWANDA

October 27th 1989

O
ALOYS UWIMANA

FOR ST. VINCENT AND THE GRENADINES

April 26, 1990
J. F. Mitchell
SVG

JAMES F. MITCHELL

FOR YUGOSLAVIA

Zekan
9.22.1989.
BRANIMIR ZEKAN

FOR COSTA RICA

Rodrigo Bolanos
September 23, 1989
RODRIGO BOLANOS ZAMORA

FOR SWAZILAND

Barnabas Dlamini
25 September 1989

BARNABAS S. DLAMINI

FOR GUINEA

Ibrahima Sylla
25 September 1989

IBRAHIMA SYLLA

FOR PHILIPPINES

15 Sept 86

JAIME V. ONGPIN

FOR MALTA

ALFRED FALZON

P

FOR IRELAND

Patrice MacKernan
18 Sept 1986

PATRICK MACKERNAN

FOR NIGERIA

(I.C. OLISEMEKA)
23rd September, 1986

IGNATIUS C. OLISEMEKA

FOR DENMARK

B. Dan Nielsen.

Aug. 27th - 1986.

B. DAN NIELSEN

FOR JAMAICA

Keith Johnson
11th Sept. 1986

KEITH JOHNSON

FOR WESTERN SAMOA

R.H. Dean
12 Sept. 1986

RONALD H. DEAN

FOR JAPAN

N. Matsunaga

NOBUO MATSUNAGA

12 Sep. 1986

FOR ERITREA

Woldense (cont)
October 11th /995

HAILE WOLDENSE

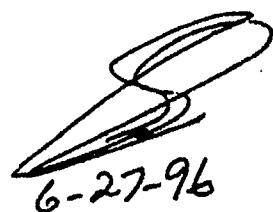
FOR
Rep'b. of CHAD

Novem. 9-1995

MAHAMAT SALEH AHMAT

FOR QATAR

6-27-96

SULTAN S. AL-MORAIKI

FOR AUSTRALIA

PETER COSTELLO

Peter Costello

30-9-96

FOR THAILAND

C.N.H.

Oct 3, 1996

M.R. CHATU-MONGOL SONAKUL

FOR SOLOMON ISLANDS

Hickey

Oct 3, 1996

EDMUND ANDRESEN

Jeffrey R.
April 29 1997

WOLFGANG RUTTENSTORFER

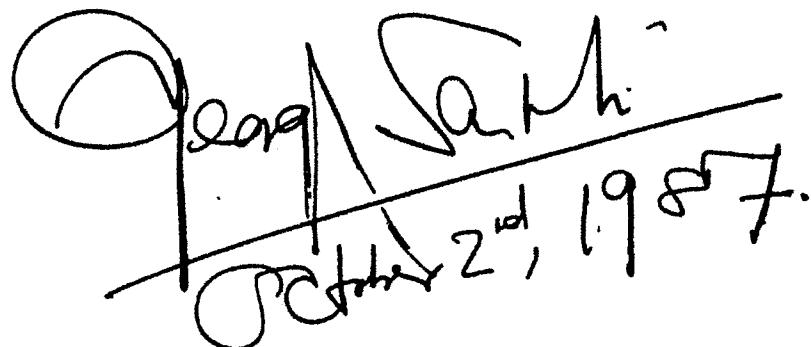
FOR SINGAPORE

Chan Heng Chee

June 3, 1997

CHAN HENG CHEE

FOR KENYA

George Saitoti
January 2nd, 1987.

GEORGE SAITOTI

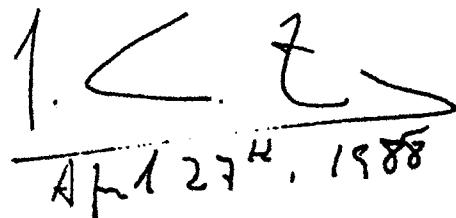
FOR CAMEROON

January 27th 1988

PAUL PONDI

FOR SPAIN

1. C. t.
Jan 27th, 1988

JULIAN SANTAMARIA

FOR CHINA

April 28, 1988

HAN XU

FOR DOMINICA

29 April 1988

FRANK N. POTTER

FOR FINLAND

13 May 1988

PAAVO RANTANEN

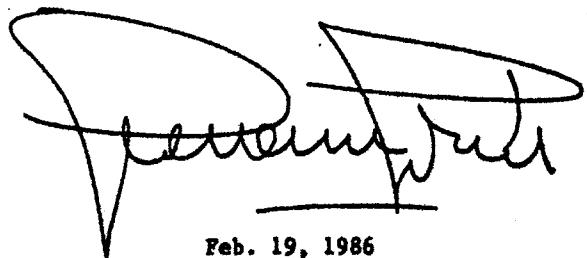
FOR NORWAY

6 June 1988

KJELL ELIASSSEN

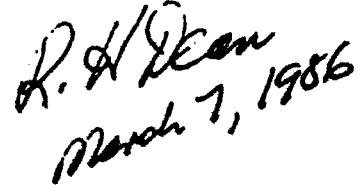
FOR ITALY

Feb. 19, 1986

GIOVANNIGORIA

FOR VANUATU

March 1, 1986

RONALD H. DEAN

FOR ZAIRE

KASONGO MUTUALE

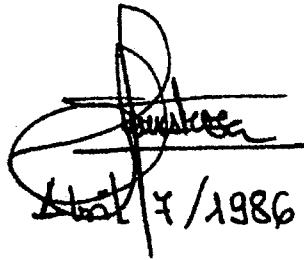
KASONGO Mutuale
Ambassador

March 26, 1986

FOR EQUATORIAL GUINEA

FELIPE HINESTROSA IKAKA

March 7, 1986

FOR THE NETHERLANDS

Fein

3 Februar 1986

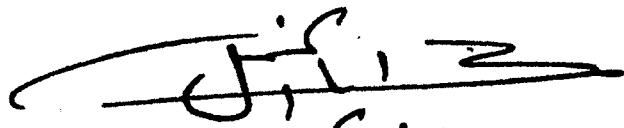
RICHARD H. FEIN

FOR JORDAN

M.W. *Mr.*
5th Feb. 1986

MOHAMED KAMAL

FOR SAUDI ARABIA

J. E. Z.
ج. إ. ز
8-4-1986

MOHAMMED ABALKHAIL

FOR URUGUAY

Ricardo Zerbino Cavaiani
4. 8. 1986.

RICARDO ZERBINO CAVAJANI

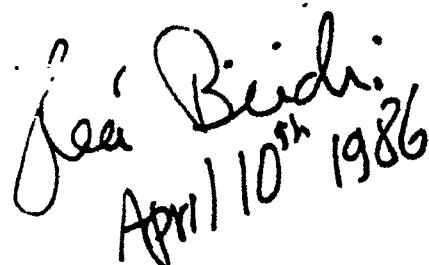
FOR UNITED KINGDOM

Nigel Lawson
9 April 1986

NIGEL LAWSON

FOR CHILE

Hernan Buchi
April 10th 1986

HERNAN BUCHI

FOR CANADA

Michael Wilson
April 10, 1986

MICHAEL H. WILSON

FOR MOROCCO

m
April 11. 1986

MAATI JORIO

FOR BENIN

Landry
April 17 1986

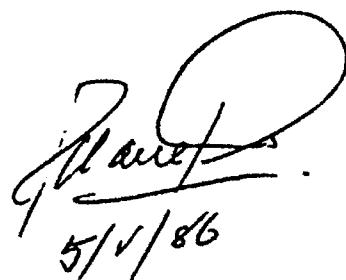
GUY LANDRY HAZOUME

FOR ST. CHRISTOPHER AND NEVIS

*Willie Herbert.**April 18th 1986.*

WILLIAM V. HERBERT

FOR BOLIVIA

5/1/86

FERNANDO ILLANES

FOR BARBADOS

Peter D Laurie
May 23 1986

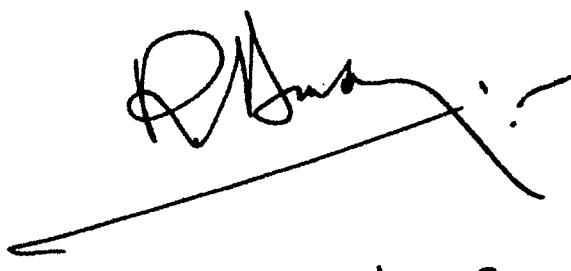
PETER D. LAURIE

FOR COLOMBIA

Hugo Palacios Mejia -
May 27/86 -

HUGO PALACIOS MEJIA

FOR COTE D'IVOIRE

May 29/1986

RENE AMANY

FOR TOGO

ELLOM-KODJO SCHUPPIUS

J. M.
30/05/86

FOR ARAB REPUBLIC OF EGYPT

L. El Reedy
June, 6, 1986

EL SAYED ABDEL RAOUF EL REEDY

FOR UNITED STATES OF AMERICA

*James W. Conrow
June 18, 1986*

JAMES W. CONROW

FOR CYPRUS

*A. J. Jacovides
June 25, 1986*

Andreas J. Jacovides

FOR GHANA

EROK

25/6/86

ERIC K. OTOO

FOR INDONESIA

OTOO

25/6/86..-

SOESILO SOEDARMAN

FOR SWITZERLAND

Klaus Jacobi

8

KLAUS JACOBI

FOR PAKISTAN

L
Loamby
7/7/86

IHSAN UL HAQ

FOR GREECE

George Papoulias

FOR FRANCE

GEORGE PAPOULIAS

July 18th, 1986

Affaire

FOR GERMANY

HELENE PLOIX

July 22nd, 1986

Hans-Theodor Wallau

HANS-THEODOR WALLAU

July 24th, 1986

FOR BAHRAIN

Opi

Aug. 6. 1986

GHAZI MOHAMED ALGOSAIBI

iyo xalalka xalka. Xaaladaha iyo shuruudahani waxay muhiimad gaar ah u leeyihii maalgashadaha iyadoo la eegayo xaqiqda ah in wawa kaliya ee Hay'addu ku siin doontaa maalgashadayaasha qayb ka mid ah khasaarahooda (Qodobka16). Qodobka 18 (b) wuxuu dejinayaan aqoonsiga xuquuqda wakaaladda ay u leedahay xubnaha oo dhami.

- 27) Sida ku cad qodobka 18 (c), Wakaaladdu waxay xaq u leedahay inay ula dhaqanto sida ugu wanaagsan oo la siiyo qofka heysta dammaanad qaadka marka la eego adeegsiga iyo wareejinta lacagaha maxalliga ah ee waddamada martida loo yahay ee ay Hay'addu ku heshay badal ahaan. Intaas waxaa sii dheer, hay'addu waxaa loo ogol yahay inay u isticmaasho lacagahaan lacag bixinta kharashyada maamulkeeda ama kharashyada kale waxaana lagu faray inay raadiso inay heshiis la gasho waddamada martigeliya adeegsiga kale ee lacagahaas haddii aan si madax bannaan loo adeegsan Karin. Iisticmaaladan kale waxaa ka mid noqon kara iibinta lacagaha hay'adaha kale (sida hay'adaha amaahda caalamiga ah), maalgashadayaasha shisheeyaha ee wadamadan ama kuwa alaabada ka keena wadamadaas. Awooddha ay Hay'addu u adeegsan kartu si wax ku ool ah, ama haddii kale diyaarin, lacagaha maxalliga ah waxay muhiim u noqon karaan howlahooda haddii ay dhacdo inaan loo maleyn inay heli karaan lacago aad u badan oo noocas ah.

Bixinta sheegashada

- 28) Si loo hubiyo bixinta degdegga ah ee sheegashooyinka, go'aannada waxaa qaadaya Madaxweynaha iyada oo la raacayo heshiisyada dammaanadda iyo siyaasadaha Guddigu qaadan karo (Qodobka 17) iyo, kiisaska la isku khilaafsan yahay, go'aaminta kama dambaysta ah waxay ku xiran tahay natijada heshiisiin u dhaxeysa Hay'adda iyo maal gashadaha ay quseyso (Qodobka 58). Waxaa la saadaalinayaan in siyaasadahaasi u baahan doonaan mulkiilaha inuu raadsado wax ka qabasho maareyn oo laga yaabo inay ku habboon tahay duruufahaas, haddii si dhaqso ah looga heli karo shuruucda dalka martida loo yahay, waxaana laga yaabaa inay bixiyaan waqtio macquul ah illaa ay ka dhacayaan si ay u kordhiyan rajada laga qabo heshiis saaxiibtinimo oo sheegashooyinka ka dhaxeysa maalgashadayaasha iyo wadamada martida loo yahay (Qodobka 17). Waxaa la filayaa in waqtiyada cayiman, oo lagu daro doono heshiisyada dammaanadda qaadashada, ayaa la filayaa inay la jaan qaadi doonaan dhaqanka shirkadaha kale ee khatarta ku leh caymisyada siyaasadeed. Qodobkani wuxuu ka tarjumayaan wax qabadyadii raacay qorshayaasha damaanada maal gashiga qaran mana aha inuu culeys xad-dhaaf ah ku soo rogo maalgashadayaasha maxaa yeelay looma baahna inay dhammeeyaan dhammaan daaweynta maxalliga ah ka hor inta aysan magdhow ka helin Hay'adda. Wakhtiga xaddidan wuxuu ku xirnaan doonaa nooca halista ku jirta iyo adkaanta dacwadda qaaska ah. Xadka wakhtiga kor ku xusan waa in lagu kala gartaa muddooyinka ugu badan ee la oggol yahay inta u dhaxeysa gudbinta dacwad iyo go'aanka Hay'adda ee ku saabsan sheegashada. Waqtiyadan xaddidan laguma sheegin heshiiska maxaa yeelay way adag tahay in la qeexo xilliyo gaar ah oo ku habboon

dhammaan kiisaska. Si kastaba ha noqotee, Hay'addu waxay dejin kartaa waqtiyada xaddidan oo ku saabsan qawaaniinteeda iyo xeerarkeeda waxayna ku dari kartaa qandaraasyada dammaanadda si loo kordhiyo soo jiidashada adeegyadeeda.

Xiriirka Hay'adaha Qaranka iyo Gobolka iyo sidoo kale Shirkadaha caymiska khataraha siyaasadeed ee khaaska ah

- 29) Hay'addu waxay dhameystiri doontaa barnaamijyada heer qaran iyo heer gobol halkii ay la tartami lahayd (Qodobka 19). Sidaa darteed waxaa la filayaa inay diiradda saarto sugida maal-gashiga xubnaha iyadoo aan la helin xubnaha aan lahayn barnaamij qaran (ugu horreyn maalgashiga dhoofinta waddamada xubnaha ka ah), si wada jir ah loo damaanad qaado maalgashi lala sameeyo hay'adaha qaranka iyo kuwa gobollada, siinta dib u soo celinta hay'adaha qaranka iyo kuwa gobollada, balan qaadka maalgashiga ee ku guul daraysta imtixaanaadka u qalmitaanka barnaamijka qaranka iyo kan gobolka ee daneynaya in kastoo ay habboonaan karaan iyo horumarintooda, isla markaana dammaanad qaadayaan maalgashi oo ay maalgeliyeen maal-gashadayaal ka socda waddamo kala duwan oo xubnaha ka ah. Si looga xakameeyo dusha sare iyo si kor loogu qaado wax ku oolnimadeeda, hay'addu waxay ka faa'iideysan kartaa lafteeeda taageerada maamul ee hay'adaha qaran ama kuwa gobollada waxayna la gali kartaa heshiisyoo iskaashi oo munaasib ah iyaga (Qodobka 19). Tusaale ahaan, wakaaladaha maamulka heer qaran ayaa laga yaabaa inay gacan ka geysan karaan wax ka qabashada codsiyada maalgashadayaasha maxalliga ah ee dammaanad qaadka dhinacyo badan leh iyo wixii sheegasho ah ee ka dhasha arintani waxay yaraynaysaa baahida ay hay'addu u leedahay inay xafiisyo ka samaysato meel ka fog xaruntooda. Way iska cadahay, Si kastaba ha noqotee, hay'addu waa inay ku tiirsanaataa qiimeyntooda halista ah oo ay ilaalisaa go'aankeeda lafteeeda ee ku saabsan soo saarista dammaanadda iyo bixinta sheegashada.
- 30) Qodobka 19aad wuxuu qeexayaa hay'adaha ay hay'addu kala shaqeyn karto arrintan marka loo eego "hay'adaha xubnaha ka ah qaran iyo inta badan maamul goboleedyada, raasamaalka waxaa iska leh xubno, kuwaas oo fuliya howlo la mid ah kuwa Hay'adda "Tani waxaa ku jira hay'ad kasta oo soo saarta dammaanad qaad maalgashi oo ka dhan ah khataraha aan ganacsiga ahayn ama dhiirigelinaya maalgashiga khaaska ah ee waddamada soo koraya. Sidaas darteed, hay'addu waxaa laga yaabaa inay iskaashi la yeelato wax ka badan hal machad oo isla dalka ku yaal. Waa in la ogaadaa in iskaashiga ka dhixeeeya hay'ad qaran iyo hay'addu uusan si toos ah u horseedin in hay'addu ay noqoto marinka wada xiriirka u dhixeeeya dalka xubinta ka ah iyo wakaaladda sida ku xusan qodobka 38aad. Qodobkani wuxuu u baahan yahay xubin kasta inuu u xilsaaro hay'ad ku habboon oo ka wada hadasha dhammaan arrimaha ka soo baxa heshiiskan.

- 31) Hay'addu waxaa laga yaabaa inay iskaashi la sameyso shirkadaha caymiska halista siyaasadeed ee gaarka loo leeyahay si ay kor ugu qaado howlahooda ayna ku dhiirrigeliso shirkadahaas caymiska inay siiyaan caymiska ka dhan ah halista siyaasadeed ee wadamada soo koraya ee xubnaha ka ah hay'adda marka la eego shuruudaha la midka ah shuruudaha hay'adda (Qdobka 21 (a). Tusaale ahaan, marka loo eego bartilmaameedka hore, shirkadaha caymiska gaarka loo leeyahay ayaa ka caawin kara wakaaladda inay ku suuq geysato barnaamijkeeda. Marka laga hadlayo hadafka ugu dambeeyaa, Hay'addu waxaa laga filayaa inay door muhiim ah ka qaaddo abaabulka awoodda qoritaanka khaaska ah, tusaale ahaan, iyadoo la gelayo shirkadaha caymiska gaarka loo leeyahay ee qaabeynta caymiska lacagta. . Hay'addu waxay si gaar ah u raadin doontaa inay dammaanad qaado maalgashiga kaas oo u dhigma daboolista shuruudaha macquulka ah oo aan laga heli karin shirkadaha caymiska gaarka loo leeyahay.
- 32) Ujeedadada Qodobbada 19 illaa 21 ayaa ah in la abuuro hay'ad ahaan xarun loogu talagalay inay iskaashi la yeelato kordhinta iyo waxtarka shirkadaha caymiska siyaasadeed ee dawladda iyo kuwa gaarka loo leeyahay labadaba. Sida iskaashi loo gaari lahaa waxay ku xirnaan doontaa qaab dhismeedka maamulka iyo xaalada suuqa caymiska ee dalka ay quseyso. Wadamada qaarkood dawladaha ayaa door ka ciyara isuduuhaha howlaha caymiska dadweynaha iyo shirkadaha gaarka loo leeyahay, iyo qdobka 38 (a) wuxuu u baahan yahay Hay'adda inay kala tashato dowladaha xubinta ka ah, markay codsadaan, arrimaha ku xusan qodobbada 19 illaa 21. Kuwaas waxaa ka mid ah doorka hay'adda ee dhamaystirka qaabeynta howlaheeda dammaanad qaadka ah, caymiska lacagta, dib u soo celinta, howlaha kafaala qaadista iyo iskaashiga maamulka. Markii loo baahdo, hay'addu waxay la gali kartaa "heshiis dhammaystiran" oo ay la gasho dawlad iyada oo bixinaysa qaab-dhismeedka wadashaqeynta hay'addu ee ay la leedahay shirkadaha caymiska dadweynaha iyo shirkadaha gaarka loo leeyahay ee xubintaas ka tirsan.

Dib u xaqijjin

- 33) Hay'addu waxay awood u leedahay sida ku cad qodobbada 20 iyo 21 (a) inay siiso dib-u-hubin ku sameeynta hay'adaha xubinta ka ah dammaanad-qaad maalgashiga, wakaaladaha dammaanad qaadka maalgashiga oo heer gobol ah (tusaalayaasha waqtigan xaadirka ah waa Hay'adda dammaanad-qaadista Maalgashiga ee Carabta), iyo shirkadaha caymiska gaarka loo leeyahay ee waddamada xubnaha ka ah. Sida lagu sheegay farqada 31aad ee faallooyinka, qaban-qaabada hay'adda ee ay la leedahay shirkadaha caymiska gaarka loo leeyahay, oo ay ku jiraan qaban-qaabada dib-u-cusboonaysiinta, waxaa loogu talagalay in lagu dhiirrigeliyo inay sameeyaan maalgashi, waxay dammaanad qaadayaan shuruudaha la mid ah kuwa ay bixiso Hay'addu. Dib-u-xaqijjinta waxaa loogu tala galay in lagu kala duwo faylalka halista ah ee Hay'adda iyo

sidoo kale qeybta dib loo cusboonaysiiyay. Sidoo kale waa in loo oggolaadaa hay'adda inay ballaarisoo howlaheeda.

- 34) Waa in la ogaadaa in dib-u-xaqijinta hay'addu ay had iyo jeer la xiriirto "maalgashi gaar ah". Ujeeddada halkan waa in laga saaro dib u soo nooleynta qaybo ka mid ah faylalka halista ah ee qorayaasha hore (ee loo yaqaan heshiiska dib-u-cusboonaysiinta). Waa in sidoo kale la ogaadaa in hawlgallada dib u cusboonaysiinta loogu talagalay inay ka koobnaato oo keliya qayb horay loo sii qorsheeyay oo ka mid ah howlaha guud ee Hay'adda. Sidaa darteed Qodobka 20 (a) wuxuu qeexayaa in xaddiga lacageed ee ugu badan lagu go'aamiyo waqtii go'an golaha wakiilada aqlabiyad gaar ah. Marka laga hadlayo maalgashiga la sameeyay wax ka badan hal sano ka hor taariikhda helitaanka codsiyada dib-u-cusboonaysiinta ee hay'adda, heshiisku wuxuu dejinayaa xaddidan bilow ah oo ah boqolkiiiba 10 wadarta guud ahaan caymiska ay hay'addu ku bixin karto koonto iyada u gaar ah, tusaale ahaan iyada oo aan la dammaanad qaadahnad dammaanadda. Xadkaasi wuxuu quseeyaa dib u soo nooleynta hay'adaha iyo shirkadaha caymiska gaarka loo leeyahay. Waxaa laga yaabaa inay ku beddelaan Gudiga aqlabiyad khaas ah markii loo arko inay ku habboon yihiin.
- 35) Shuruudaha go'aaminta u qalmitaanka ee la xiriira qatarta, maalgashiga, maal-gashadayaasha iyo dalka martida loo yahay ee ku habboon dammaanad qaadista hay'adda ayaa lagu dabaqi doonaa maalgashiyada la hubo; sababo farsamo awgood, maalgashiga dib loo cayimay uma baahna in la hirgeliyo waax hoosaad, Habka dalabka dib u soo celinta (Qodobka 20 (a)).
- 36) Qodobka 20 (c) wuxuu sheegayaa in, ilaa inta suurta gal ah, qaban qaabinta dib u soo nooleynta loo habeyn doono si ay wakaalada ama hay'adda dib loo hawl galiiyay ay u lahaan doonaan xuquuq isku mid ah oo ku saabsan soo saarida iyo gar qaadida kuwa ay wakaaladu lahaan laheyd hadii ay tahay dammaanad qaadka koowaad. Si kastaba ha noqotee, xuquuqaha hay'ad ahaan sharci ahaan lama dhaqan gali doono haddii dalka martida loo yahay oggolaansho hore uga hesho dib-u-soo-nooleynta Wakaaladda (Qodobka 20 (c)) Xaaladaha qaarkood, waxay noqon kartaa wax aan macquul aheyn in wakaaladda loo wareejyo xuquuqda hay'addu ku jirta. Xaaladaha kale, waxaa laga yaabaa inay ku haboonaato hay'addu inay u oggolaato hay'adda dib loo cusbooneysiyyay inay ku dhaqan geliso xuquuqaha ay soo rogtay hay'ad ahaan wakiilkeeda. Qodobka 20 (c) ee heshiisyada dib-u-soo-nooleynta wuxuu cadeynayaa in qeybta dib loo soo nooleeyay ay sii wadi doonto daaweynta soo kabashada iyadoo si taxadar leh loo baahan yahay.
- 37) Sida ku xusan qodobka 21 (b), hay'addu waxay dib u soo celin kartaa dammaanad kasta oo ay ka hesho shirkadaha caymisyada dadweynaha ama kuwa gaarka loo leeyahay. Dib u xaqijintaan noocan oo kale ah

waxay u oggolaaneysaa inay sii badiso si ay u kala duwanaato faylalka ay ku jirto halista. Waxaa la filaya in awooddaan la isticmaali doono oo keliya marka aad heli karto caymiska dib-u-cusboonaysiinta xaaladaha ku habboon iyo qiimaha macquulka ah.

Xadka dammaanadda

- 38) Sida ku xusan mabaadi'da la aqbalay ee caymiska iyo bangiyada, waxaa loo oggol yahay inuu ku kaco wadarta guud ee deynta ah ee ka badan xuquuqda shirkadda caymiska ama bangiga. Aasaaska mabda'aani waa in aan si macquul ah looga filan karin in dhamaan caymisyada ama khataraha caymiska ay noqon doonaan khasaare. Sida ku xusan heshiiska, mabda'aani wuxuu khuseeyaa hay'adda. Qodobka 22 (a) wuxuu bixinayaa in tirada ugu badan ee mas'uuliyaadka la xisaabtanka ee wakaaladda ay la wareegi karto aysan ka badnaan boqol iyo konton boqolkiiiba saamiga iyo kaydka, iyo sidoo kale, laga yaabee, qeyb ka mid ah caymiska dib u soo celinta, mooyaane iyadoo guddigu aysan go'aaminin haddii kale aqlabiyyad gaar ah Maaddaama Wakaaladda laga filayo inay dhisto guntimaeedha muddo waqt ah, Gudiga waxaa loogu yeerayaa inay dib eegis ku sameeyaan faafinta dhabta ah ee halista iyo suurta galnimada luminta waqt si loo go'aamiyo in saamiga halista iyo hantida ay ka sareyso guddiga. Si kastaba ha noqotee, go'aan kasta oo lagu kordhinayo saamiga ayaa ah, sida aan kor ku soo xusnay, waxaa ku hoos jira cod aqlabiyyad gaar ah isla markaana saamiga ugu badan ee halista ah ee hantida u dhaxeysa kama badnaan karo hal illaa shan.
- 39) Qodobka 22 (b) (1) wuxuu bixinayaa in Gudiga Agaasimayaasha ay go'aamin karaan xaddiga ugu badan ee waajibaadka ka soo baxa dhamaan dammaanadaha la siiyay maalgashadayaasha shaqsiyadeed. Ujeeddada qodobkan ayaa ah in la joogteeyo isu dheellitirka u dhexeeya tabarucaadka xubin ka tirsan wakaaladda iyo faa'iidooyinka ay hay'addu ku leedahay maalgashadeyaasheeda. Markii la dejinayo xadka, gudiga waxaa laga rabaa inuu siiyo "tixgalinta saxda ah" xubinta raasumaalka; si kastaba ha noqotee, "tixgelin la hubo" waa in sidoo kale la siiyaa baahida loo qabo in si xaddidan loogu dabaqo waddamada xubnaha ka ah markii ay ama muwaadiniintooda maalgashadayaan waddamada kale ee soo koraya.
- 40) Guddiga Agaasimayaasha ayaa qeexi kara qeyb saddexaad ee xaddidaadda si loo gaaro suurtagal guud ahaan faafinta halista lagana fogaado in khatarta aan la koobi Karin ay dhacdo. Sidaas awgeed, xannibaado ayaa lagu soo rogi karaa soo-bandhigidda hay'adda marka la eego cabiridda mashaariicaha shaqsiyeed, wadarta maalgashiga ee

wadamada martigeliyey, noocyada maalgashiga ama halista ama qodobo kale (Qdobka 22 (b) (ii). Maaddaama xaddidan ay u adeegsanayso keliya kala-duwanaanta khatarta, xaddidaadda kasta oo maalgashi ku timaadda dalalka martigelinta shaqsiyadeed saameyn kuma yeelan doonto ku biiridda raasumaalka qarashka leh ee waddamadan.

Dhiirrigelinta Maalgashiga

- 41) Mid ka mid ah astaamaha lagu garto hay'adda iyo soo jeedinti hore ayaa ah in aan fulino howlaheena oo dhameystir u ah soo saarida dammaanad qaadyo si kor loogu qaado qulqulka maalgashiga ee u dhaxeeya waddamada xubnaha ka ah (Qdobka 2 (b). Hay'addu waxay leedahay mas'uuliyad sida ku xusan qdobka 23 (a) inay ku sameyso cilmibaarista ayna faafiso maclumaaadka fursadaha maalgashi ee wadamada xubnaha ka ah, iyo sidoo kale inay qabato howlo kale oo kor loogu qaadayo maalgashiga shisheeye. Intaas waxaa sii dheer, Wakaaladda, markii ay codsato xubin, waxay ku siin kartaa caawimaad farsamo iyo talooyin iyada oo ujeeddadu tahay hagaajinta xaaladaha maalgashiga. Tan waxaa ka mid noqon kara talo ku saabsan arrimaha sida qoritaanka xeerarka maalgashiga iyo dib u eegista barnaamijyada dhiirrigelinta maalgashiga. Adeegyada dhameystirka ah ee noocaas ah waxaa lagu bixin karaa khidmadaha ku habboon ama waxaa lagu kordhin karaa iyadoon wax kharash ah ugu fadhiyin waddammada ka-faa'iideystayaasha markii la damaanad qaado.
- 42) Marka la fulinayo howlaheeda xayeyiinta, Hay'addu waxaa hagi doona heshiisyada maalgashiga ee quseeya xubnaheeda waxayna isku dayi doonaan inay meesha ka saaraan caqabadaha ka dhex jira xubnahooda xagga socodka maalgashiga. Intaas waxaa sii dheer, Wakaaladdu waxay leedahay waajibaad ah inay la shaqeyso hay'adaha kale ee ay quseyso dhiirrigelinta maalgashiga shisheeye, gaar ahaan Hay'adda Maaliyadda Caalamiga ah (Qdobka 23 (a). Tani waxay gacan ka geysaneysaa in laga fogaproof isku-darka howlaha Hay'adda.
- 43) Qdobka 23 (b) (i) wuxuu wakaaladda saarayaan waajib saaran ah inay dhiiri-galiso xallinta khilaafaadka ee muranka ka dhasha maalgashadayaasha iyo waddamada martida loo yahay. Waxay kaloo bixin kartaa maclumaaad ku saabsan xallinta khilaafaadka jira iyo qaababka lagu heshiyiyo. Hay'addu sidoo kale waxaa loogu talagalay inay horumariso oo ay fududeyso gabagabada heshiisyada maalgashiga ee ka dhex dhaca xubnaheeda. Tusaale ahaan, waxay samayn kartaa daraasado ku saabsan

heshiisyada jira waxayna ka caawin kartaa dawladaha xubinta ka ah falanqaynta iyo ka-faa'iideysiga saameynta heshiisyadaan.

- 44) Sida ku xusan qodobka 23 (b) (ii), hay'addu waxay isku dayi doontaa inay la gasho xubnaheeda heshiisyo laba geesood ah iyo iskaashi si loo hubiyo in maalgashiyada uu dammaanad qaaday ay helaayaan macaamil wanaagsan ugu yaraan sida isla heerka la siiyay xubinta ay quseyso. wakaaladda dammaanadda maalgashiga ee la doorbiday ama Gobolka. Markii la go'aaminayo hay'adda ama waddanka sida ugu badan loo door bido, hay'addu waxay tixgelin doontaa heshiisyada guud ahaan, ee ma ahan qodobbadooda shaqsiyadeed. Heshiisyada sida ku xusan qodobka 23 (b) (ii) waxay u baahan yihiin oggolaanshaha Golaha oo aqlabiyad gaar ah lagu oggolaado. Waxaa la rajeynayaa in heshiisyadan la soo gabagabeeeyo marka maalgashiga ay ku bixiso Hay'addu aysan haddii kale ka faa'iideysan doonin heshiisyada laba geesoodka ah ee jira ama marka heerarka lagu bixiyo heshiisyada noocaas ah ay Hay'addu u aragto inaysan ku filneyn.

Dammaanad-qaadyada Maalgashiga La-kafaala-qaaday

- 45) Baaqyadii hore ee Bangiga ee ahaa in la abuuro hay'ad ceymis maalgashi caalami ah waxay ku tala jirtay in Hay'addu ay hawlaheeda ku fulin laheyd oo keliya iyada oo wakiil ka ah wadamada xubnaha ka ah. Sida ku xusan Axdigaa, dammaanadaha maal-gashiga ee la balan qaaday waxay door muhiim ah ka ciyaaraysaa kaalin muhiim ah hawlgallada ay Hay'addu ku sameyso iyada oo wakiil ka ah. Hawlaha dheeriga ah ka sokow, Hay'addu waxaa laga yaabaa, sida ku xusan qodobka 24aad, inay dammaanad qaaddo maalgashiyo kale, ayna bixiso dib-u-xaqiijin dheeraad ah, haddii xubin ama xubno ka mid ahi ay oggolaadaan inay kafaala-qaadaan maalgashigaas qodobbada gaarka ah ee la xiriira hawlgallada kafaala-qaadashada waxaa lagu dejiyey lifaaqa I, kaasoo ah qayb muhiim ka ah Shirweynaha. Waa in lagu nuuxnuuxsadaa in hantida ay haysay ama maamusho wakaaladu ku leedahay Sanduuqa Kalsoonida Maalgashiga ee hoosta lagu xusay waxaa looga baahan yahay qodobka 2 (c) ee Annex I in ay ahaato mid gooni ah oo ka baxsan hantida Hay'adda iyo in Hay'addu aysan geysan karin wax masuuliyad ah oo la xiriira hantidiisa gaarka ah marka loo eego howlaha kafaala qaadka (Qodobka 6 ee lifaaqa I).
- 46) Qaababka dammaanad qaadku waa sida soo socota: xubinta u soo bandhigta hay'addu waxay hubisaa maalgashi waajibaadka deg-degga ah in lala wadaago khasaaraha inta ay le'eg tahay dammaanadda ay kafaala qaadeyso. Lacagta caymiska iyo dakhliyada kale ee la xiriira iskaashatada

maalgalinta waxaa lagu soo aruurin doonaa sanduuq aamin ah oo gooni ah oo loo yaqaan "sanduuqa aaminka". Kharashaadka maamulka iyo bixinta sheegashooyinka la xiriira maal-gashiga maalgashi ayaa laga bixin doonaa sanduuqan. Kadib markii maalgelinta la dhammeeyo, wixii khasaare ah ee ku yimaadda dammaanad qaadka waxaa la wadaagi doona dhammaan xubnaha kafaala qaadaya, mid kasta oo ka mid ah saamiga u dhigma wadarta tirada dammaanadaha ay kafaala-qaadeysyo ay ku jirto wadarta dammaanadda ay wakiisheen xubnaha oo dhan. Si kastaba ha noqotee, mas'uuliyadda ugu sarreysa ee kafaala-bixiye kasta wuxuu ku eg yahay wadarta mas'uuliyadda degdeggaa ah ee ugu sarreysa iyada oo loo eegayo dammaanaddaha xubinta ka ah oo marba marka ka dambeysa la siiyo. Qodobbada 1 iyo 3 ee Lifaaqa I Lifaaqa 1aad Wuxaan bixinayaad waajibaadka xubin ka mid ah si uu ula wadaago khasaraha hoos yimaada qabanqaabada ballanqaad.

- 47) Daryeelku wuxuu xubnaha u sahlaa inay bixiyaan ilaalin caymis maalgashi oo xaalado badan ah. Xubnaha aan lahayn qorshe qaran ayaa adeegsan kara nidaamkan si ay u bixiyaan caymis maalgashadayaashooda. Xubnaha kale, daryeel ayaa loo isticmaali karaa iyada oo ah aaladda kala-duwanaanta halista maxaa yeelay waxay u oggolaaneysaa iyaga inay beddelaan saamiga ah ee dhammaan waajibaadka ku waajibay sanduuqa aaminaadda ee mas'uuliyadda ka saaran dhammaan maalgashiga haddii lagu caymis geliyo qorshahooda qaran.
- 48) Guud ahaan, qdobada Heshiiska ee la xiriira dammaanad qaadida howlaha iyo maareynta maaliyadeed ee quseeya howlaha hay'adda ayaa sidoo kale lagu dabaqi doonaa dammaanad wadaaga la damaanad qaaday (Qdobka 6 ee lifaaqa I). Gaar ahaan, shuruudaha u qalmidda ee hoos timaada Qodobbada 11aad iyo 12aad ee Heshiiska ayaa sidoo kale xukuma maalgashiyada la maalgeliyey. Si kastaba ha noqotee, dammaanad qaadyada la xiriira maalgashiga la taakuleeyay kuma eka muwaadiniinta waddamada xubnaha ka ah. Qdobka 1 (a) ee Lifaaqa 1aad wuxuu soo bandhigayaa in maalgashiga noocan oo kale ah lagu samayn karo "maalgashi muwaadin kasta ama maal gashadeyaal hal ama dhowr jinsiyadood." Dalka martida loo yahay waxaa iska kaashan kara maalgashi. Iskaashigu wuxuu muujinayaad dano horumar oo xoog leh oo ay martida u tahay dalka martida loo yahay maalgashiga, iyo ujeedka lagu horumarinayo astaamaha halista. Qdobka 1 (c) Lifaaqa 1aad Waajibaadka saaran hay'adda inay siiso ahmiyad gaar ah u yeelato daboolista maalgashiga ay iska kaashadeen dalka martida loo yahay.

- 49) Xadaynta lagu soo saaray qodobka 14aad ee Heshiiska kaas oo ku xaddidaya caymiska maalgashiga ee wadamada soo koraya wuxuu quseeyaa hawlgallada akoonnada hay'ada kuma kordhineyso howlaha kafaala qaadista. Xubnaha waxay kafaala qaadi karaan maalgashi wadan kasta oo xubin ka ah, laakiin waxaa si gaar ah diiradda loo saaraa howlaha ka socda wadamada soo koraya ee xubnaha ka ah. Sababta loo oggolaanayo hawlgalada kafaala qaadista ee wadamada horumaray waa dammaanad qaadka maalgashiga ee wadamada horumarsan, kuwaas oo dano gaar ah u leh qaar ka mid ah maalgashiga dhoofinta wadamada soo koraya, ma soo jiidan doonaan awoodaha yaryar ee wax qorista sidaas darteedna ma yaraynayso awooda hay'adda ay ku dammaanad qaadi karto maalgashiga wadamada soo koraya. Xaaladaha qaarkood, maalgashiga shirkad ka socota wadan horumaray ayaa fududeyn kara iskaashi lala yeesho shirkadaas ama qeybta hoos timaada ee wadamada soo koraya. Maalgashiga wadamada horumaray waxay sidoo kale leeyihii faa'iidata kor u qaadista astaanta halista ee sanduuqa Maalgalinta Xaqijinta Maalgashiga oo awood u siinaya inuu gaaro kala duwanaansho weyn.
- 50) Qodobka 5 (a) Lifaaqa 1aad wuxuu u oggolaanayaa hay'addu inay soo saarto dib-u soo nooleyn ta xubnooda iyo wakaaladooda, hay'adaha gobolada xubnaha ka ah iyo shirkadaha caymisyada gaarka loo leeyahay ee wadamada xubnaha ka ah iyadoo lagu saleynayo dammaanadda. Hawlahan dib-u-xaqijinta waxay ku xiran yihiin isla shuruudaha Howlgalada dib-u-cusboonaysiinta ee ay ku bixinayso hay'adda. Dib-u-xaqijin ku saleysan khataraha kala duwan ee daryeelka. Xubnaha waxay u isticmaali karaan kafaala-qaadka caymiska maalgashiga caymiska si ay dib ugu habeeyaan maalgashigan kharashkooda. Dhammaan xubnaha kafaala qaadaya si ku habboon waxay uga qayb qaadan doonaan wixii khasaaro ah ee hoos yimaada siyaasadaha dib-u-cusboonaysiinta, iyada oo aan loo eegin haddii khasaaruuhu ka yimaado damaanad qaad la kafaala qaaday ama siyaasad dib-u-maalgalin oo la kafaala qaaday.
- 51) Qodobka 6aad ee Lifaaqa 1aad wuxuu soo bandhigayaa in hawlgallada damaanad qaadka ah la fulin doono iyadoo la raacayo isla ganacsiyada isku midka ah iyo dhaqan gelinta maaliyadeed ee lagu maareynayo hawl qabadka dammaanad qaadista Hay'adda ee ku saleysan hantideeda iyo keydkeeda. Sida kiiska ka diiwaan gelinta koonto u gaar ah, hay'ada looma filayo in ay dabooshoo maalgashiga ay ku kafaala-gasho ee ku lug leh khatar aadka ah oo aan la aqbali kareyn ama taas oo wax u dhimaysa faylalka ay ka kooban tahay halista. Hawlaha kafaala qaadka sidoo kale waxay ka faa'iidaynsan doonaan sumcadha xubnaha kafaala qaadaya, kuwaas oo loo malaynayo inay ka mid noqon doonaan xubnayaasha ugu

mudan. Qodobka 1 (c) ee Lifaaqa Waxaan si gaar ah loogu sheegayaa Hay'ada inay "bixiso iyadoo la tixgalinayo rajada laga qabo in xubinta kafaala qaadi doonta ay buuxin doonto waajibaadka kafaala qaadista. Intaa waxaa dheer, hawlgallada kafaala qaadashada ayaa la filayaa inay noqdaan kuwo dhaqaale ahaan wanaagsan sida kuwa ilaaliya hay'adda.

52) Qodobka 1 (d) ee Lifaaqa 1aad wuxuu farayaa Wakaaladdu inay si joogto ah u gala tashato dalalka xubinta ka ah arrimaha la xiriira hawlgalada maalgashiga. Waxaa intaa dheer, qoondaynta codbixinta ayaa la waafajin doonaa ujeeddada go'aan ka gaarista maalgashiga la taakuleeyo, si cod dheeri ah loogu qoondeeyo xubin kasta oo kafaala qaaday xubin kasta oo martigelisa maalgashi la taaban karo SDR10,000 ee maalgashi kasta oo ay maalgeliyeen ama marti-geliyey (Qodobka 7aad ee Lifaaqa I). Fikrad ahaan, sidaa darteed, waxaa suuro gal ah in xaaladaha iyo shuruudaha uu soo saaray guddiga agaasimayaasha howlaha ku kafaalaqaada inaysan la mid noqon Karin kuwa la xiriira howlaha hawlgalka iyadoo laga bixinayo hay'adda.

IV. Qodobbada Maaliyadeed

53) Qodobka 25-aad wuxuu farayaa Hay'adda inay "u fuliso howlaheeda iyada oo la raacayo dhaqamada ganacsi ee saxda ah iyo maaraynta maaliyadeed ee muhiimka ah, iyada oo ujeedadu tahay kor u qaadida awooddeeda duruufaha ay ku fuliso waajibaadka maaliyadeed." Waxaa laga rajeynayaa in Hay'addu ay noqon doonto mid dhaqaale ahaan isku filan. Maamulka ayaa la filayaa inuu ku dadaalo inuu ka fogaado wicitaanada xubnaha guud ee xubnaha ka ah. Khibradaha hay'adaha dammaanadda maalgashiga qaran iyo suuqa caymiska gaarka loo leeyahay waxay muujinayaan in tani ay tahay bartilmaameed macquul ah.

54) Hay'addu waxay u baahan doontaa inay bixiso khidmad ku filan, khidmado iyo kharashyo kale sida ku xusan qodobka 26aad si dhaqaale ahaan loogu noqdo mid isku filan. Heshiisku ma qeexayo sida loo go'aaminayo khidmadaha qaddarka iyo khidmadaha iyo xaddiga quseeya nooc kasta oo khatar ah oo u baahan doona in la aasaaso oo mararka qaarna ay hay'addu dib u eegto. Waxay leedahay ikhtiyaar weyn si ay u go'aamiso heerka iyo qaab dhismeedka boqolkiiiba iyo khidmaddeeda, oo ay ku jiraan khidmadaha waxqabadka xayeysiinta.

55) Mowqifka maaliyadeed ee hay'addu waxaa lagu xoojiyay shuruudaha ku xusan qodobka 27 (a) in uu haysto dhammaan dakhliga saafiga ah sida kaydka illaa uu ka gaaro Shan jeer raasamaalka hay'adda. Waxyaabaha ka

reeban qodobkaan oo ah in Goluhu aqlabiyad gaar ah uu ku go'aansan karo inuu u isticmaalo tirada ka soo baxda dakhligooda si uu ugu laabto xubnaha qaddarka lagu siiyay wicitaannada raasamaalka ee la diiwaan galiyo haddii mowqifka maaliyadeed ee Wakaaladda uu sidaas oggolaado (Qodobka 10 (a) (iii)). Kadib markay hantidani gaaraan xadka kor ku xusan, Goluhu wuxuu go'aan ka gaari karaa qodobka 27 (b) in uu qoondeeyo wixii dakhli saa'id ah oo dheeri ah si loogu kaydiyo, in loo qeybiyo xubnaha ama haddii kale la iska jaro dakhliga noocaas ah.

V. Abaabulka iyo Maareynta

- 56) Qaab dhismeedka aasaasiga ah ee Hay'addu wuxuu raacaa qaab dhismeedyada hay'adaha kale ee maaliyadeed ee caalamiga ah, gaar ahaan Bangiga iyo Hay'adda Maaliyadda Caalamiga ah. Hay'addu waxay leedahay qaab-saddex geesood ah, oo ka kooban Gudiga Maamulka, Guddi Agaasimayaasha iyo Madaxwaynaha iyo shaqaale (Qodobka 30).
- 57) Goluhu wuxuu ka kooban yahay hal gudoomiye xubin kasto oo beddeli kara (Qodobka 31). Axdiga kuma soo rogayo wax xayiraad ah xubnaha marka la magacaabayo gudoomiyayaasha iyo kuwa badalaya. Goluhu wuxuu kulmaa ugu yaraan sanadkiiba mar waxaana qaban qaabin kara Golaha ama Goluhu wakhti kasta oo kale. Goluhu wuxuu awood u siinayaan dhamaan awooda wakaalada, marka laga reebo kuwa sida gaarka ah ay u siisay wakaalada kale ee wakaalada. Si kastaba ha noqotee, Goluhu wuxuu u wakiilan karaa Gudiga fulinta wixii awoodeeda ah marka laga reebo awoodaha gaarka ah ee ku xusan qodobka 31 (a) ee loo xilsaaray golaha, sida ogolaanshaha iyo joojinta xubnaha, kala saarista xubnaha ujeeddooyinka codeynta ama xubin dalalka, soo koraya. Isbeddelka ku yimid hay'adda, kordhinta boqolkiiba sida ku xusan qodobka 22 (a), go'aan ka gaarida magdhawga agaasimayaasha, wax ka bedelka heshiiska, hakinta howlaha iyo soo saarista hay'adda, iyo u qeybinta hantida xubnaha marka la wareejiyo.
- 58) Goluhu waxaa loo doortaa sida ku xusan Qodobka 41 (a) iyo Jadwalka B wuxuuna mas'uul ka yahay howlaha guud ee Hay'adda (Qodobka 32 (a)), waa mas'uuliyad daboolaysa dhammaan arrimaha la xiriira siyaasadaha iyo qawaaniinta hay'adda laakiin ma ahan mid maalin walba maamulka maalinlaha ah ee Madaxweynaha iyo shaqaalaha. Guddigu waxay qaadi karaan ficol kasta oo loo baahan yahay ama la oggolyahay sida ku xusan heshiiska. Goluhu wuxuu go'aamiyaa muddada xafiiska Agaasimayaasha sida ku xusan qodobka 32 (c). Guddigu wuxuu ka koobnaan doonaa laba iyo tobant Agaasime. Guddigu wuxuu go'aamin doonaa tirada

Agaasimayaasha, oo ay la jaan qaadi karto si ay ula xisaabtamaan isbeddelada xubinnimada. Tirada guud ee Agaasimayaasha, afar-meelood meel aaya loo dooran doonaa si gooni gooni ah, tobankiiba hal mid baa leh saamiyada ugu badan. Agaasimayaasha haray waxaa dooran doona xubnaha kale (Jadwalka B). Agaasime kastaa wuxuu magacaabi karaa mid kale (Qdobka 32 (b)). Golaha Agaasimayaasha aaya ku kulmi doona hindisaha gudoomiyaha ama haddii ay codsadaan seddex agaasime (qdobka 32 (d)). Waxaa la saadaalinayaa in inta lagu guda jiro sanadaha qaab dhismeedka Hay'adda, culayska ganacsigu in uusan sabab u noqon karin kulanka guddi kalfadhiga socda. Tani waxay yareyn doontaa kharashaadka maamulka maxaa yeelay duruufaha qaarkood agaasimeyaasha iyo Waxyaabaha kale waxay heli doonaan magdhow keliya si ay uga soo qeyb galaan shirarka una qabtaan howlo kale ee rasmi ah oo gaar ah (Qdobka 32 (e)).

- 59) Madaxa hay'adda waxaa magacaaba Guddiga Agaasimayaasha. Magacaabistaas waxaa go'aamin doona Goluhu markuu magacaabayo Madaxweynaha (Qdobka 33 (b)). Madaxweynuhu wuxuu mas'uul ka yahay qabashada ganacsiga caadiga ah ee Wakaaladda iyada oo hoos imaanaysa kormeerka guud ee Golaha, magacaabista, abaabulka iyo ruqsaynta shaqaalah (Qdobka 33 (a)). Tirada shaqaalahay aaya loo qaadanayaa inay hooseyo si loo kordhiyo waxqabadka hay'adda. Goluhu wuxuu go'aaminayaa mushaharka iyo shuruudaha heshiiska madaxweynaha (qdobka 33 (b)). Tani waxay raacaysaa dhaqanka Bangiga.
- 60) Qdobka 34-aad wuxuu ku saleysan yahay qodobo la mid ah qodobbada Heshiiska Bangiga iyo Hay'adda Maaliyadda Caalamiga ah, wuxuuna mamnuucayaa fara-gelin kasta oo ay ku sameyso Hay'adda iyo Madaxweynaha iyo shaqaalaheeda "arrimaha siyaasadeed" xubin kastoo ka mid ah: Tani kama hor joogsanayso hay'adda, hase yeeshie, iyadoo tixgelin la siinayo duruuf kasta oo la xiriira go'aannada hoosaadyada iyo howlaheeda xayeysiinta.
- 61) Ilaa goluhu go'aansado, aqlabiyyad gaar ah, inuu meel kale ka aasaaso (Qdobka 36 (a)), xafiiska guud ee wakaaladdu waxay ka jiri doontaa Washington, D.C. Intaas waxaa sii dheer, sida ku xusan qdobka 36 (b), hay'addu waxay dhisi kartaa xafiisyo kale oo lagama maarmaan u ah shaqadeeda.
- 62) In kasta oo qorshayaashii hore la saadaalinayey dhowr xiriir oo sharci ah oo u dhexeeya Bangiga iyo Hay'adda, aaya heshiisku wuxuu dhigayaa xiriir fudud oo ka dhexeeya labada hay'adood. Madaxweynaha Bangiga

wuxuu u adeegi doonaa ex officio isagoo ah Guddoomiyaha Golaha agaasimayaasha hay'adda (Qodobka 32 (b)). Ujeeddada xiriirkani waa in sare loo qaado doorka hay'ad ahaan sida hay'ad horumarineed oo caalami ah iyo in laga caawiyo sidii ay ku heli lahayd aqoonsi iyada oo aan saameyn ku yeelan doorarkii kala duwanaa ee labada hay'adood. Hay'addu waxaa laga yaabaa inay kugula taliso inay la gasho heshiis iskaashi oo lala yeesho Bangiga, ama Hay'adda Maaliyadda Caalamiga ah, ama labadaba si looga faa'iideysto adeegyadooda farsamo iyo maamul iyo tashiilaadka sida loo baahan yahay (eeg qodobka 35).

VI. Codbixinta, Hagaajinta rukumada iyo wakiinimada

- 63) Qaab-dhismeedka codbixinta ee Wakaaladdu wuxuu ka turjumayaar aragtida ah in wadamada koowaad iyo kan labaad ay saami siman ku leeyihiin maalgashiga shisheeye, in iskaashiga ka dhexeeya labadoodu ay muhiim yihiin, iyo in labada koox ee waddamada, marka dhammaan wadamada u qalma inay xubin noqdaan, ay lahaadaan awood cod bixineed oo loo siman yahay (50/50). Waxaa sidoo kale la ogsoon yahay in xubnaha cod-bixinta ay tahay inay ka turjunto saamiga raasumaalkooda sidaas darteed, heshiisku wuxuu dhigayaa in xubin kasta uu haysto 177 cod oo xubinnimo marka lagu daro hal cod oo diiwaan galin qayb kastoo saamiyada uu haysato (Qodobka 39 (a)). Tirada xubnaha codbixinta waxaa loo xisaabinayaa si loo hubiyo in haddii dhammaan xubnaha Bangiga ay ku soo biiraan Hay'adda, waddamada soo koraya koox ahaan ay lahaan doonaan awood cod bixineed oo la mid ah tan dalalka horumaray koox ahaan. Si loo ilaaliyo kooxda dadka laga tirada badan yahay ka hor inta aan la gaadhin sinnaanta noocan ah, kooxdani waxay heli doontaa, muddada saddexda sano ah ka dib dhaqan galinta Heshiiska cod bixin dheeri ah taas oo u oggolaaneysa inay yeelato koox ahaan 40 boqolkiiba wadarta awooddha codbixinta. Cod bixiyadan dheeriga ah waxaa loo qaybin doonaa xubnaha kooxda ay khusayso iyadoo loo eegayo kooxda danaynaya saamiga codadkooda is diiwaan gelinta isla markaana si otomaatig ah ayaa loo kordhin doonaa ama loo dhimi doonaa, hadba sida kiisku yahay, si loo sii wado awooddha boqolkiiba 40 ee codbixinta ee kooxda (Qodobka 39 (b)). Xitaa inta lagu jiro xilliga kala guurka, codadka dheeraadka ah ee noocaas ah waa la tirtiri doonaa mar kasta oo kooxdoo ay gaarto 40 boqolkiiba awooddha codbixinta afka ah iyada oo loo adeegsanayo diiwaan gelinta iyo codadka xubinnimada. Si kastaba, codadka dheeriga ah waa la baabi'in doonaa dhamaadka saddexda sano. Muddada saddexda sano ah, dhammaan go'aannada Golaha iyo Goluhu waxay qaadanayaan aqlabiyyad gaar ah oo aan ka yaraan saddex-meelood labo meel wadarta guud ee codadka

matalaya ugu yaraan konton iyo shan boqolkiiba wadarta guud, marka laga reebo haddii go'aan gaar ah lagu saarin aqlabiyadda sare sida ku xusan Axdigaa, marka ay sidaa tahay, aqlabiyadda sare ayaa xukumi doonta (Qodobka 39 (d)). Tusaalahaa dambe wuxuu noqon karaa wax ka badalid lagu sameeyo heshiiska (qodobka 59 (a)).

- 64) Qodobka 39 (c) dib u eegista qoondaynta saami qaybsiga iyo in lagu hago go'aamadiisa sedexda mabda'a;
- a) Awoodda codeyn ta ee xubnahu waa in ay ka turjumaan diiwaan gelinta dhabta ah iyo codadka xubinnimada;
  - b) Saamiyada asal ahaan loo qoondeeyay wadamada aan saxiixin Heshiiska waqtiga dib u eegista waa in loo diyaariyaa dib u dajinta si ay suurtogal uga dhigto kala doorashada codbixinta ee u dhixeysa xubnaha soo koraya iyo kuwa horumarey; iyo
  - c) Goluhu wuxuu qaadi doonaa talaabooyin ku habboon si loo fududeeyo xubinta ah ee saamiyada loo qoondeeyay Ujeeddada dib u dejinta waa in la gaaraa waqtigii lagu gaari lahaa kala doorashada codbixinta labada koox iyadoo lagu saleynayo ka qeyb gal saami ah iyo ka qeyb galka doorashada xubinnimada.
- 65) Si loo ilaaliyo xuquuqda cod-bixinta xubnaha ee nabaad guurka iyada oo sababtu tahay kororka guud ee hantida, qodobka 39 (e) wuxuu xubin kasta xaq u siinayaa rukhsad cusub oo ka mid ah macluumaadka hoos u dhaca marka loo eego saamiga ay ku leedahay hantida wakaalada ka hor intaan la kordhin.
- 66) Qaabka codeyn ta ee lagu dabaqi karo Golaha iyo Gudiga sida ku xusan qodobbada 40 illaa 42 guud ahaan waxay la waafajinayaa habraacyada hay'adaha maaliyadeed ee kale ee caalamiga ah, gaar ahaan Bangiga. Mid ka mid ah astaamaha lagu garto ayaah qodobka u saamaxaya Agaasimayaasha Fulintu inay go'aanno qaataan iyada oo aan la kulmin (Qodobka 42 (c)).

VII. Mudnaanta iyo Xasaanadda

- 67) Qodobbada la xiriira mudnaanaha iyo xasaanada hay'addu waxay si dhow ugu qaybsan yihiin kuwa ay leedahay Hay'adda Maalgelinta Caalamiga ah. Kala duwanaanshaha lagama maarmaanka u ah mudnaanta hay'adda iyo xasaanadda hay'addu waxay ka tarjumayaan astaamaha gaarka ah ee howlaha hay'adda.
- 68) Heshiisku wuxuu sheegayaa in habraacyada (oo aan ka ahayn habraacyada ka soo baxa ee la xiriira khilaafaadka u dhixeyya

qodobada Heshiiskan, wixii heshiis ah ee la xiriira qeybta xiriirka muranka, sharciyada iyo qaunuunka Wakaaladda, qawaaniinta lagu dabaqi karo ee dhexgalka sharciga qaran, sharciga gudaha ee xubinta ay quseyso, iyo sidoo kale qodobada lagu dabaqi karo heshiiska maalgashiga, haddii ay jiraan. Tixraaca sharciga maxaliga waxaa ka mid ah xubinta khilaafkiisa ee qawaaniinta sharciyada. Haddii ay dhacdo khilaaf u dhexeeya xeerarka sharciga caalamiga ah iyo qawaaniinta ay si iskood ah u soo saartaan labada dhinac ee is khilaafsan, maxkamadaha caalamiga ahi waxay adeegsadaan qawaaniinta sharciga caalamiga ah. Go'aannada u kala gar qaadidda ayaa ah kama dambeys oo waxay ku xiran yihiin dhinacyada (Qodobka 4 (h) ee Lifaqa H) waana laga fulin karaa gudaha xubin kastoo xubin ka ah sida inay yihiin go'aanadii ugu dambeeyay ee maxkamadda xubinta ay khusayso; si kastaba ha noqotee, waxaa lagu fulin karaa oo keliya iyadoo la raacayo shuruucda dalka ee xukunka lagu fulinayo (Qodobka 4 (j)) ee Lifaqa II. Qaabkan wuxuu ka tarjumayaa danta guud ee xubnaha oo dhan xagga maaliyadeed ee Hay'adda.

X. Wax ka badalida

79. Qodobbada Heshiiska ee la xiriira wax ka beddelka (Qodobbada 59 iyo 60) adkaynta isku dheelitirka lagama maarmaanka ah ee u dhexeeya oggolaanshaha wax ka beddelka heshiiska oo laga yaabo inuu noqdo mid u baahan ama lagama maarmaan u ah hawlgalka Hay'adda iyadoo laga ilaalinayo xubnayaasha in ay kordhiyaan waajibaadka iyo yareynta xuquuqdooda iyada oo aan la racin. Sidaa darteed wax ka beddelka guud ahaan waxaa lagu ansixin karaa saddex-meelood-meel shan ahaan gudoomiyeyaasha haysta afar-meelood shan meelood tirada guud ee codka, halka wax ka beddelka qaar ay u baahan yihiin oggolaansho mideysan kuwa kalena waxay u baahan yihiin oggolaanshaha xubnahaas oo mas'uuliyadooda la kordhin lahaa. Wax ka badalida Jadwalka A iyo B waxay u baahan yihiin aqlabiyad gaar ah.

XI. Qodobbada ugu dambeeyaa

Xoog ku Galid

80. Heshiisku wuxuu bixinayaa dhaqan galciisa marka la ansaxiyo, la aqbalo ama ay ansixiyaan shanta Dowladood ee lagu qeexay Qeybta Koowaad iyo shan iyo tobant Gobol oo lagu qeexay Qeybta Labaad haddii wadarta guud ee wadamadan aysan ka yarayn saddex-meelood meel hantida la oggol yahay (Qodobka 61 (b)). Dariiqadan bilowga ahi waxay ka kooban tahay

oo kaliya shuruudaha ugu yar ee wax ku oolnimada heshiiska, iyadoo lagu saleynayo go'aan ah in ay suurtagal noqon karto in howlaha lagu bilaabo si isku mid ah iyo in howlaha hore ay mudan yihiin. Waxaa laga rajeynayaa in Hay'addu ay dhaafi doonto shuruudahan ugu yar waqt macquul ah oo gaaban.

Codsi Gobol

81. Heshiisku wuxuu quseeyaa dhammaan dhulalka oo dhan "iyadoo hoos imanaysa xukunka awoodda xubinta." Tan waxaa ku jira dhulal ay ka mid yihiin, in kasta oo aaney qasab ahayn qayb ka mid ah dhulalka xubinta ka ah xagga sharciga ah ee adag, in lagu xukumi doono xukunka dalka ee ujeeddooyin dhaqaale marka loo eego sharciga caalamiga ah.

qandaraasyada lagu soo gabagabeeeyey dammaanadda ama heshiiska dib-u-celinta ee ay ku xiran tahay heshiisiin sida ku xusan qodobka 58 iyo muranka u dhexeeya hay'adda iyo xubinta xiriirka la leh maalgashi la hubo ama dib loo cusbooneysiiyay, waxay ku xiran yihiin dhageysiga garqaadista ama heshiis ku saabsan habraacyada bedelaada sida ku xusan qodobka 57), Looma gudbin karo wakaaladda marka laga reebo maxkamada awooda u leh aagagga xubinta ee ay wakaaladu ku leedahay xiriir gaar ah (Qodobka 44). Waxaa si gaar ah loo siiyaa xubnahan ama kuwa gudbinaya sheegashooyinka xubnaha ama la xiriira arrimaha shaqaalaha ma qaadi karaan wax talaabo ah. Ka-saarista dambe waa codbixin ku saabsan dhaqan-galnimada hadda lagu dabaqi karo hay'adaha caalamiga ah. Qodobka 45 (a) wuxuu siinaya hantida hay'addaas, oo lagu qeexay ujeeddooyinka cutubkan oo ay ka mid yihiin hantida maalgashiga, laga ilaaliyo baarista, qabashada, la wareegida ama qaab kasta oo kale oo lagula wareego fulinta ama sharci dejinta; xasaanad qaadistu, si kastaba ha ahaatee, kuma sii dheeraato tallaabada garsoorka.

- 69) Sida caadiga ah, hantida hay'adda iyo hantidooda way ka madax bannaan yihiin xaddidaadaha, qawaaniinta, kontaroolada, iyo Mamnuuc ku meel gaar ah oo dhaqdhaqaaq ah. Si kasta ha noqotee waa in la ogaadaa, in hantida ay heshay Hay'addu u adeegsaneyso xuquuqdeeda iyada oo la raacayo ama ay ku qasban tahay maalgashaduhu in uusan ka soo bixin xakamaynta ka jirta dalka martida loo yahay oo keliya ilaa inta maalgashan ee ay hay'addu ka heshay xuquuqdeeda iyada oo loo marayo xalalka ganacsigan (Qodobka 45 (b)).
- 70) Qodobka 46-aad wuxuu dhigayaa in keydka wakaaladda ay tahay in la ilaaliyo iyo in isgaarsiinteeda rasmiga ah ay tahay in loola dhaqmo si la mid ah sida xogta Bankiga. Sida ku xusan Qodobbada heshiiska ee Bangiga iyo heshiiska IFC, heerka hay'addu laguma sheegin. Waxaa la fahamsan yahay, si kastaba ha noqotee, in dhismayaasha hay'addu ay heli doonaan daaweyn la mid ah tan la siiyo xarumaha ururada kale ee caalamiga ah.
- 71) Qodobka 47aad wuxuu ka dhaafayaa Hay'adda, hantideeda guurtada iyo maguurtada, dakhligeeda, iyo sidoo kale howlaheeda iyo macaamilkeeda ka qaadista canshuuraha iyo canshuuraha kastamka. Tan loogama tala galin inay bixiso ka dhaafis cashuuraha ama waajibaadka aan run ahaantii aan ka badnayn kharashyada adeegyada la bixiyo. Marka laga hadlayo hantida ay wakaaladu ka heshay maalgashade ahaan marka loo eego, waxaa xusid mudan in hantidan ay ka heleen hay'ada saafiga ah ee cashuuraha iyo waajibaadka maalgashahuu leeyahay. Marka hantidan ay noqdaan hantida hay'adda, waxaa laga dhaafayaa canshuuraha iyo khidmadaha kastamka. Hay'addu lagama filaynin inay ka hesho hanti aan

lacag ahayn iyada oo loo marayo xalal, maaddaama ay magangalyo ka doonayso waddanka martida loo yahay oo keliya lacagaha la siiyay maalgashadeyaasha. Kiisaska gaarka ah ee ay hay'addu ku hesho hantidaas, hay'adda waxaa laga filaya inay si dhakhso ah ugu beddelato lacag caddaan ah.

- 72) Waa in la ogadaa in mudnaanta iyo degnaanshaha la siiyay Hay'adda iyadoo ujeeddadu tahay u suurta gelinta in ay ku fuliso howlaheeda (Qodobka 43). iyo in hay'addu laga yaabo inay ka tanaasusho deegaannadan maadaama tanaasulkan uusan ka hor imaanaynin danaheeda. Waxaa intaa dheer, Hay'addu waxaa lagu faray inay ka tanaasusho degenaanshaha shaqaalaheeda maadaama ay u aragto in xasaanadda ay caqabad ku noqon doonto jidka cadaaladda oo ka tanaasulida aysan ka hor imaanaynin danaha Hay'adda (Qodobka 50).

VIII. Kala Noqoshada, Laalitaanka xubinimada iyo Hakinta Hawlgallada

- 73) Qodobbada heshiiska ka bixitaanka hay'adda, joojinta xubinnimada, iyo hakinta howlaha guud ahaan waxay la mid yihii kuwa bangiga. Xubin kasta wuu ka bixi karaa wakaalada mar kasta asagoo ogeysiinaya wakaalada sida ku xusan qodobka 51. Si kastaba ha noqotee, si loo hubiyo sii wadida hay'adda, gaar ahaan sanadaha qaab dhismeedka, xubinku kama bixi karo inta lagu guda jiro saddexda sano ee ugu horreysa xubinnimadiisa. Goluhu wuxuu awood u leeyahay sida ku xusan qodobka 52 (a) in laga xayuubiyo xubin, oo dhibaato ka soo gaartay gudashada waajibaadkii ka saarnaa heshiiska. Xubinta la xannibay ma laha xuquuq iyo mudnaan sida ku xusan heshiiska marka laga reebo xuquuqaha habraaca iyo xuquuqda ka laabashada oo ay ku xiran tahay waajibaadkeeda oo dhan (Qodobka 52 (b)). Xubin kasta oo hore waxay ku lahaan doontaa waajibaadka jira ama waajibaadka saaran ee ku saabsan Hay'adda ee la soo saaray ka hor xubinnimadeeda, haddii aan la samayn qaban-qaabooyin kale Wakaaladda (Qodobka 53).
- 74) Qodobka 54-aad wuxuu awood u siinaya Goluhu inuu hakiyo howlaha dammaanadda ee Hay'adda iyo howlaha kale. Sida ku xusan qodobka 55-aad, Goluhu, wuxuu aqlabiyad gaar ah, ku go'aansan karaa inuu Hay'adda ku dhigo mid khasaartay. Wax hanti ah looma qaybin karo xubanaha ka dib markii la wareejiyay ilaa dhamaan waajibaadka wakaaladda oo dhan laga saaro ama si kale loo dejijo (Qodobka 55 (b)).

75) Qodobka 55 (c) wuxuu sheegayaa in qaybinta wixii harsan ee Wakaaladu ku yeelato xubnahan in loo sameeyo iyada oo loo eegayo saamiga xubin kasta oo ka mid ah raasamaalka la qoondeeyay. Sidoo kale, qaybinta hantida soo hartay ee Maalgalinta Aasaasiga ah waa in loo dhigaa iyada oo loo eegayo inta ay la eg tahay inta maalgashiga ee ay maalgeliyeen. Xubnaha wali gudanaya waajibaadka wakaaladda xaq uma laha inay helaan qaybtooda hantida ilaa inta waajibaadkaas la xalinaayo. Ficil ahaan, sheegashada Hay'adda ee xubinta ay qusayso waxaa laga yaabaa in laga cafiyo sheegashadeeda saami qeybsiga hantida Hay'adda si looga baahdo Hay'adda inay bixiso oo keliya dheelitirka. Qodobkaani wuxuu sidoo kale u oggolaanayaa hay'adda inay u qeybiso hantida "hab ay u aragto Golaha Caddaaladda iyo Sinnaanta". Qodobkaan wuxuu ujeedadiisu tahay inuu bixiyo dhaqaalaha ugu badan ee hantida lagu bixiyo. Wuxaan loogu talagalay in lagu raaco dhaqanka shirkadaha la aqbalay sidaa darteed qiimaha hantida la siiyay xubin gaar ah loogu qiimeeyo qiimeeyayaal madaxa banaan oo lagu qiimeeyo saamiga xubnahan qeybinta.

IX. Xalinta Khilaafaadka

76) Heshiisku wuxuu dejiyaa habraacyo afar nooc oo khilaafyo ah:

- a) Iyadoo la raacayo tusaalaha Bangiga iyo hay'adaha kale ee maaliyadeed ee caalamiga ah, arrimaha la xiriira tarjumaadda ama adeegsiga heshiiska ka dhex dhaca xubin kasta iyo hay'ad kasta ama xubin kasta waxaa go'aamin doona guddiga agaasimeyaasha iyadoo ay suurtagal tahay inay racfaan ka qaataan guddiga (Qodobka 56);
- b) Khilaafaadka ka dhasha q heshiiska dammaanadda ama heshiiska dib-u-soo-nooleyn ta u dhaxaysa Hay'adda iyo qaypta kale ayaa haddii aan si deggan loo xallin, waxaa loo gudbin doonaa garqaadidda iyadoo la raacayo xeerarka ku xusan ama loo gudbiyay heshiisyada dammaanadda ama dib-u-cusboonaysiinta (Qodobka 58);
- c) Khilaafaadka u dhaxeeya Hay'adda iyadoo la adeegsanayo wakiil maalgashade iyo xubin waa in lagu xaliyaa si waafaqsan lifaaqa II ee heshiiska ama sida ku xusan heshiiska ay galeen hay'adda iyo xubnahan ee ku saabsan qaabab kale oo lagu xalliyo khilaafaadka (Qodobka 57 (b)). Heshiis noocan oo kale ah (oo ay tahay inuu goluhu ku ansaxiyo aqlabiyyad gaar ah ka hor inta ay wakaaladdu ka fulin hawlgallada xuduudaha xubinta laga hadlayo) ayaa laga wada xaajoon doonaa labada qaybood ee qaadanaya Lifaaqa II aasaas ahaan. Ilaa xad in qabanqaabooyinka noocan ah ay ku

qancaan Hay'adda, heshiiska wuxuu tusaale ahaan bixin karaa in Hay'addu ay marka hore raadsato xalinta ay ku heli karto iyada oo la raacayo shuruucda gudaha ee dalka martida loo yahay oo ay raadsato dib-u-heshiisiin keliya haddii aysan helin gargaar hoos yimaada xalinta noocan oo kale ah muddo cayiman gudaheeda. Heshiiska noocan oo kale ah waa inuu xaqijiyyaa in Hay'adda loola dhaqmo ugu yaraan sida ugu wanaagsan, marka loo eego xuquuqaha ay ku bilaabi karaan dhedhexaadinta, sida heshiisyada xubinta ay khusayso uu ku oggolaaday wakaaladda dammaanadda maalgashiga ee la doorbiday ama dhinac kasta oo Gobol ka ah heshiis la xiriira maalgashi. Heshiisku wuxuu sidoo kale bixin karaa habab kale oo lagu dhedhexadiyo sida raadinta ra'y'i talo bixin ah oo ka socota Maxkamadda Caddaaladda ee Caalamiga ah; iyo

- d) Khilaafaadka kale ee aan ku xirnayn sadarka (a), (b) ama (c), oo ka dhex dhaca Hay'adda iyo xubin kasta iyo sidoo kale wixii khilaafaad ah ee u dhexeeyaa hay'adda iyo xubnihi hore waxaa lagu xallin doonaa si waafaqsan Lifaqa II, i.e. iyada oo loo marayo wada hadalada iyo ku guuldareysta tan iyada oo la raacayo heshiisiinta iyo gar-qaadashada (Qodobka. 57 (a)).

77. Heshiisku ma bixinayo habraacyo gaar ah oo lagu xukumayo gar-qaadida u dhaxeysa hay'adda iyo hayaha dammaanad qaadka ama siyaasada dib u dajinta. Waxaa la filayaa in qandaraasyada dammaanad qaadida iyo dib-u-soo-nooleynta ay caadi ahaan u tixraaci doonaan hay'ad caalami ah oo la aqoonsan yahay xeerarka heshiisiinta ganacsiga, sida xeerarka ICSID, ama xeerarka ay soo saareen Guddiga Qaramada Midoobay ee Sharciga Ganacsiga Caalamiga (UNCITRAL) ama qawaaniinta Rugta Ganacsiga Caalamiga ah.

78. Faahfaahinta labaad, oo u eg tii hore "Lifaqa I" ahaan qayb muhiim ah oo ka mid ah heshiiska, waxay u baahan tahay in labada dhinac ay marka hore isku dayaan inay ka wada xaajoodaan heshiis ka hor inta aan la gaarin gar-qaadidda (qodobka 2 ee lifaaqa II). Dhab ahaantii, waxaa la filayaa in dhammaan khilaafaadka noocaas ahi ay noqdaan kuwo lagu xalliyo si nabadgelyo leh iyada oo loo marayo wada xaajoodka sidii uu kula dhaqmi jiray hay'adaha kale ee maaliyadeed ee caalamiga ah. Marka uu gorgortanku fashilmo, dhinacyadu waxay leeyihiin ikhtiyaar ah inay isku dayaan inay ku xalliyaaan heshiisiin ama ay bilaabaan dhedhexaadin Meesha ay dhinacyadu ku heshiyaan si ay u isticmaalaan heshiisiin, waxay u sii gudbi karaan gar-qaadida kaliya marka heshiisiintu fashilanto (Qodobka 3 ee lifaaqa II). Qodobka 4 (g) ee Lifaaqa II wuxuu sheegayaa in guddiga xalinta khilaafaadka (Maxkamaduhu) ay "ku dabaqi doonaan

qawaaniinta iyo shuruucda waddankaas, oo lala jaanqaado himilooyinka horumarineed ee la sheegay. Waa inuu sidoo kale lagu qanciyaa in shuruudaha maalgashiga ee munaasibka ah, oo ay ku jiraan jiritaanka caddaalad iyo sinnaan iyo ilaalin sharci, ay quseysaan maalgashiga su'aasha (Qodobka 12 (d). Haddii ay dhacdo in ilaalinta noocan ah aan lagu dammaanad qaadeynin shuruucda dalka martida loo yahay ama heshiisyada maalgashiga ee labada geesoodka ah, hay'addu waxay soo saari doontaa dammaanadda kaliya markay heshiis la gasho waddanka martigeliyaha ah iyada oo la raacayo Qodobka 23 (b) (ii) ama haddii kale tallaabada lagu kordhinayo maal-gelinta ay hay'addu bixiso. Maalgashiyada ay hay'addu dammaanad qaadayso waa inay sidoo kale noqotaa mid cusub, taas oo la hirgaliyo kadib diiwaan gelinta dalabka dammaanadda ay Hay'addu bixiso (Qodobka 12 (c)). Marka laga reebo maalgashiga horey u jirtay kama mamnuuci doonto Hay'adda inay daboosho maalgashiga la sameeyay si loo horumariyo maalgashi jira ama loo daboolo dakhliga ku soo gala dib u kobcinta ee lagu wareejin karo dalka dibadiisa. Ereyga "macaashka" ee Qodobka 12 (c) (ii) waxaa loogu talagalay in lagu daro lacagta boqolkiiiba iyo khidmadaha shatiga.

- 22) Si aad ugu qalanto dammaanad qaad, maalgashadayaasha waa inay noqdaan shaqsiyaad caadi ah oo haysta dhalasho xubno aan ka ahayn dalka martida loo yahay. Haddii maalgashadayaashu yihiin shaqsiyaad sharci ah, waa in lagu daraa oo ay lahaadaan meheradaha ugu weyn ee ganacsigooda dal aan ka aheyn dalka ay martida u yihiin ama intiisa badan oo ay tahay inay lahaato dowlad xubin ama muwaadiniintooda, oo aan ahayn dalka martigeliyaha ama waddankiisa. Maalgashiyada sida gaarka ah loo leeyahay iyo kuwa dowladdu leedahay way u qalmayaan ilaa iyo inta ay ku shaqeeyaan ganacsi ahaan (Qodobka 13 (a) (iii)). Waxaa la filayaa, si kastaba ha noqotee, inta badan maalgashiyada sugarayaa la rajaynayaa inay si gaar ah loo leeyahay.
- 23) Qodobka 13 (c) wuxuu siinayaan wax ka baxsan shuruudda ah in maalgashadayaashu aan lala xiriirin dalka martida loo yahay marka laga hadlayo arrimaha hantida laga wareejiyo dibedda ee muwaadiniinta waddanka martida loo yahay ama shakhsiyadka sharciga ku qoran waddanka martida loo yahay ama ay leeyihin muwaadiniinta dalka martida loo yahay, la siiyo in maalgashadaha iyo dalka martida loo yahay ay soo gudbiyaan codsi wada jir ah dammaanad isla markaana Goluhu ku ansaxiyo aqlabiyyad gaar ah. Ka reebitaankani wuxuu la jaan qaadayaa ujeeddada ugu horaysa ee Hay'adda tahay in jihaynta qulqulka maalgashiga loogu dirayo wadamada soo koraya, kuwaas oo qaarkood

hada heysta dhalasho wadan dibadiisa ah oo leh dhaqaalo aad u fara badan. Waxay kaloo gacan ka geysaneysaa dib-u-soo-celinta raasamaalka dalalka soo koraya.

- 24) Qodobka 14aad wuxuu xaddidayaa Hawlgallada dammaanad qaadka hay'addu u sameyso maalgashiga laga sameeyay dhulka xubin ka ah wadan soo koraya. Dawladaha xubinta ka ah ee soo koraya waxaa lagu qeexay Qodobka 3 (c) xubnaha lagu qoray Jadwalka A ee Shirweynaha. Intii lagu jiray wada hadalada Agaasimayaasha Fulinta, waxaa la fahamsan yahay in Hay'addu ay horumarin doonto siyaasado ku saabsan xaq u yeelashada taas oo ahmiyada koowaad ee Howlgalada la siin doono wadamada horumarsan. Waxaa sidoo kale la isla gartay in, ujeeddooyinka qodobka 14aad, dhulalka ku tiirsan xiriirkka ay u leeyihiin xiriirkka caalamiga ah ee waddan aan horumarin mas'uul ka ahayn, waa in loola dhaqmo sida xubno soo koraya, haddii uusan xubin ka ahayn waddan soo koraya sidaas codsanayo. Si kastaba ha noqotee, maalgashiga xubintaas ee dhulalka ay ku tiirsan tahay waa laga saari doonaa daboolida.

Ogolaanshaha dalka martigelinta iyo soo gudbinta

- 25) Qodobka 15-aad wuxuu dhigayaa in Hay'addu aysan soo gabagabeyn doonin heshiis kasta oo dammaanad qaad ah ka hor "dowladda martida loo yahay waxay oggolaatay soo-saaridda damaanadda gaarka ah ee Hay'addu kaga hortagayso khataraha loogu talo-galay." Dawlad kasta oo martigelisa ayaa laga yaabaa inay diido oggolaanshaheeda. Tani waxay awood u siineysaa dalka martida loo yahay inay qiimeeyaan maalgashiga la soo jeediyay ka hor inta aan la siinin oggolaanshaha. Hay'addu waxaa laga filayaa inay dejiso habraacyo lagu helo ansixinta sida ku xusan qodobkaan. Kuwaa waxaa ka mid noqon kara codsi ogolaansho ku saleysan diidmo (Qodobka 38 (b)). In kasta oo loo baahan yahay oggolaanshaha waddanka hoyga maalgashadeha looma baahna, kuma haboona inay Hay'addu daboosho maalgashi haddii ay ku wargeliso maalgashadaha dalkiisa in lagu maalgelin doono lacagaha lagu wareejiyo dalka dibaddiisa taas oo xadgudub ku ah shuruucdeeda.
- 26) Qodobka 18 (a) wuxuu sheegayaa halka ay Hay'addu magdhow ka bixiso ama ay ogolaato inay magdhow siiso maal gashade sida ku xusan heshiiska dammaanadda. Waxay la wareegtay xuquuqda ay maalgashadeyaashu ka heleen dalka martida loo yahay iyada oo sababtu tahay dhacdada keentay in la gudbiyo dacwad ka dhan ah hay'adda. Xalku waa mabda'a la aqbali karo ee sharciga caymiska. Waxay bixisaa meelaynta sheegasho jirta ee maalgashade dammaanad leh Hay'adda iyo Wakaaladda sidii xal kale oo la mid ah xuquuqaha maalgashadehu lahaa. Qandaraasyada dammaanad qaaduhu waxay qeexi doonaan shuruudaha

duwan ee maalgashiga tooska ah, iyo amaahda muddada-dhexaadka ah ama muddada-dheer ee ay sameeyeen ama dammaanad u siiyeyen mulkiilayaasha sinnaanta shirkadda ay khusayso (waxa loogu yeero nooca sinnaanta ama amaahda kafaala qaaday). Ereyga "maalgashi toos ah" waa eray guud oo baaxaddiisa saxda ah ay go aansan doonaan Gudiga. Golaha waxaa laga filayaa in lagu hago qeexitaanka hay'adda Lacagta Adduunka ee qeexidda deynta shisheeye ee maalgashiga saxda ah "wada hadalka maalgashiga waxaa loo sameeyaa si loogu helo danaha joogtada ah ee Shirkadda waxay ku shaqeysaa dhaqaale ka duwan kan maalgashadaha, ujeedada maal gashaduhu waa in uu yeesho cod wax ku ool ah maaraynta shirkada, Guddigu wuxuu tixgelin karaa maalgashi toos ah sida noocyoo cusub oo maalgashi sida qandaraasyada iyo maamulka iyo sidoo kale bixinta rukhsad bixinta shatiga, shati bixinta, kireynta, iyo heshiisyada wax-soosaarka halkaas oo soo celinta maalgashadayaashu ay ku xiran tahay waxqabadka hay'adda, iyo xaal kasta, waa lama huraan in maalgashiga lagu sameeyay qaab lacageed ama nooc sida tabaruca aaladda, adeegyada, farsamada. geeddi-socodka iyo teknaloojiyada.

- 20) Qdobka 12 (b) wuxuu siinayaa Gudiga dabacsanaan, mustaqbalka, si loogu balaariyo caymiska hay'adda qaabab kale oo maalgashi ah. Guddiga wuxuu u ogolaanayaa, aqlabiyyad gaar ah, inay ku fidyaan ceymiska beero maalgashi oo dhexdhexaad ah ama muddo dheer oo amaah ah marka laga reebo amaahda, kuwaas oo aan la xiriirin maalgashi gaar ah oo ay hay'addu daboolayso. Si loo ilaaliyo ilaha dhaqaale ee Hay'adda, Hay'addu ma dammaanad qaadi doonto ama dib uma soo celin doonto wixii deyn dhoofinta ah, iyadoon loo eegayn qaabkeeda, oo la bixiyo, la damaanad qaaday ama dib loogu celin karo dowlad rasmi ah ama hay'adda amaahda dhoofinta. Sababtoo ah caymiska Hay'adda ayaa ku xaddidan maalgelinta, dhoofinta Maadaama caymiska hay'addu ay ku xaddidan tahay maalgashiga, dhoofinta (xadka xaddidan ee xukunkii hore) waxaa la dabooli doonaa oo keliya illaa xadka ay u matalaan ku-biirid maalgashi gaar ah. Hay'adda ama qabanqaabada qaybinta, taas oo loogu talagalay in lagu hormariyo dhoofinta, oo maalgashigu uu ku leeyahay dano aan macquul ahayn, saamiyada ma daboolayso Hay'adda. Hay'addu waxay u dhaqmi doontaa sidii wakaaladda damaanad qaadka maalgashiga, mana u dhaqmi doonto sidii hay'ad deyn dhoofin ah oo la tartami karta hay'adaha rasmiga ah ee amaahda dhoofinta.
- 21) Si loo gaaro himiladeeda iyada oo aan wax u dhimayn awooddeeda maaliyadeed, Hay'addu waxay xadahn doontaa dammaanad-qaadyadeeda maalgashiyoo wanaagsan. Waa inay nafteeda ku qanciso hay'adda in maalgashiga ay khusayso uu gacan ka geysan doono horumarka dhaqaalaha iyo bulshada ee dalka martida loo yahay, u hoggaansanaato

damaanada qaada. Qeexidda tallaaboooyinkan, hab dhaqanka Hay'adda looma jeedin in lagu khafiifiyo xuquuqda waddan xubin ka ah ama maalgashadayaasha hoos yimaada heshiisyada maalgashi ee laba geesoodka ah, heshiisyada kale iyo sharciga caalamiga ah.

- 15) Ku xad gudubka halista heshiiska waxaa lagu sheegay Qodobka 1aad I (a) (iii). Magdhowga waxaa la heli karaa oo keliya marka maalgashade uusan laheyn goob uu ku baaro sheegashada qandaraaska ee ka dhanka ah dowladda ama marka la soo celiyo golahan oo kale waxaa caqabad ku ah dib u dhac aan macquul aheyn sida lagu qeexay qandaraaska dammaanadda ama goorta, ka dib markii la helo go'aanka ugu dambeeya ee uu doorbiday, maalgeliyuhu ma awoodo inuu dhaqan geliyo.
- 16) Qodobka 11 (a) (iv) wuxuu ka kooban yahay halista dagaalka iyo qualalaasaha sokeeye. Waxaa loogu tala galay in lagu daro kacdoonada, isku dhacyada, afgambiyada iyo dhacdooyinka kale oo siyaasadeed ee la midka ah kuwaas oo caadiyan ka baxsan xukunka dowladda martigeliyaha. Falalka argagixisada iyo falalka la midka ah ee si gaar ah loogu diidayo qofka damaanada ah, hase yeeshie, loomana jeedo in lagu soo bandhigo qodobkaan laakiin waxaa laga yaabaa in lagu daboolo Qodobka 11 (b), ee hoos looga hadlay.
- 17) Heshiisku wuxuu bixinayaa dabacsanaan dheeri ah iyadoo la oggolaanayo in la soo bandhigo khataraha kale ee aan ganacsiga ahayn, laakiin kaliya waa in si wada jir ah loo codsado maalgashadaha iyo dalka martida loo yahay iyo oggolaashaha goluhu aqlabiyyad gaar ah (Qodobka 11 (b)). Ogolaanshaha noocan oo kale ah waxaa loo soo saari karaa iyada oo ku saleysan kiis-kiis ama qaab xeerar qeexaya dacwooyinka looga hadli doono qodobkaan.
- 18) Dhacdooyinka dhaca inta aan la gaadhin gabagabada heshiiska amniga, habraacyada dowladda ee uu oggolaaday qofka mas'uul ka ah ama mas'uul ka ah dammaanadda, iyo khasaaraha ka dhasha qiimeynata iyo qimo dhaca ayaa si gaar ah looga saaray qodobka 11 (b) iyo (c).
- 19) Qodobka 12-aad wuxuu qeexayaa nooca maal-gashiga ee u qalma caymis ee ay Hay'adda bixinayso. Qodobkani wuxuu ku dadaalayaa inuu isku dheellitiro baahida loo qabo in la ilaaliyo caqabadaha Hay'adda si loo horumariyo qulqulka maalgashiga tooska ah iyo baahida loo qabo in la hubiyo dabacsanaanta mustaqbalka iyadoo loo oggolaanayo Golaha inay ku fidyaan caymiska noocyada kale ee maalgashiga. Hay'addu waxaa laga filayaa inay diirada saarto hubinta maalgashiyo u qalma sida ku xusan qodobka 12 (a), tusaale ahaan maalgashiga sinnaanta, noocyada kala

Xadiga Daboolida Khataraha iyo U Qalmitaanka

- 12) Heshiiska ayaa daboolaya saddexda qaybood ee guud ahaan la oggol yahay ee halista ganacsiga aan ahayn: halista sarifka lacagta ee ka dhalata xannibaadaha ay soo rogtay dowladda martida loo yahay iyo dib u dhac ku yimaada beddelka iyo wareejinta lacagta maxalliga ah ee kasbatay maal-gashade, la-wareegis, iyo halista dagaal iyo khalkhal bulsho. Heshiisku wuxuu ku sii khatarahaan dhaqan ahaan loo daboolay khatarta jebinta ama diidmada heshiis ay wada galeen dowladda martida loo yahay ee ku aaddan maalgashiga iyada oo la raacayo shuruudaha xaddidan ee lagu xusay cutubka 15 ee hoose (Qdobka 11 (a)).
- 13) Khatarta gudbinta lacagta ayaa si balaaran loogu qeexay Qdobka 11 (a). Waxaa loogu talagalay in lagu soo koobo dhammaan noocyada xannibaadaha tooska ah ee cusub, oo ay ku jiraan ku darista xaddidaadaha jira, iyo sidoo kale xayiraad aan toos ahayn ama aan muuqan, in xannibaadaha noocan oo kale ah lagu soo rogay sharciga ama dhaqan ahaan. Xayiraadda waa inay noqotaa "mid loo aanayn karo dowladda martida loo yahay", iyo xayiraadaha ay soo rogeen hay'adaha dadweynaha iyo qeybaha kale ee bulshada ee dalka martida loo yahay waxaa loogu talagalay in lagu daboolo luqadan. Qdobka ayaa sidoo kale loogu talagalay in lagu daro ku guul darreysiga dowladda martigelinta inay ku dhaqaaqdo "waqt macquul ah" codsiga wareejinta. Qdobkaani ma qeexayo mudada la cayimay laakiin waxaa la filayaa in tan lagu dhammeeyo qawaaniinta iyo shuruucda ay soo saari doonaan Gudiga iyo gaar ahaan dammaanadda qaadyada qandaraasyada. Marka la go'aaminayo waxa ka dhigaya "waqt macquul ah", hay'addu waxay u baahnaan doontaa inay kala heshiiso danaha maalgashadayaasha si dhakhso leh oo wareejin ah iyadoo xaqiiqda ah in dib u dhacyada qaarkood ee ku saabsan ka baaraan degidda codsiyada dowladaha ay macquul noqon karto.
- 14) Qdobka 11 (a) (ii) wuxuu qeexayaa halista la wareegida. Waxaa ku jira tallaabooyin loo aanayn karo dowladda martida loo yahay sida, Qarameynta, kala wareegista, go'doominta, qabashada, iyo isku xirida xanibaada hantida. Odhaahda Ereyga "tallaabo kasta oo sharci-dejin ama maamul ah" ee xukunka waxaa ka mid ah tallaabooyinka ay qaadaan waaxda fulinta, laakiin ma aha tallaabooyinka ay qaadaan hay'adaha garsoorka marka ay gudanayaan howlahooda. Tallaabooyinka ay dowladuhu sida caadiga ah u qaadaan si ay u maareeyaan howlahooda dhaqaale sida canshuuraha, sharciyada deegaanka, shaqada iyo marka lagu daro tallaabooyinka caadiga ah ee lagu ilaaliyo amniga shacabka, looma jeedo inay quseyso qdobkaan hadii aysan takoorin qofka

- 9) Si loo yareeyo culayska maaliyadeed ee saaran xubnaha oo dhan, heshiiska wuxuu sheegaya in duruufaha qaarkood Hay'addu ay ku soo celin doonto xubnahii laga bixiyay wacitaanka raasamaalka ee la qoondeeyay. Lacag celintani ayaa lagu soo celin doonaa lacag si xor ah loo isticmaali karo iyadoo loo eegayo lacagaha ay bixiyeen xubnuhu iyadoo la raacayo wicitaanadii la sameeyay ka hor inta aan la soo celin lacagahaas (Qdobka 10 (b)). Haddii ay dhacdo in lacag celin laga sameeyo dalka martida loo yahay lacag si xor ah loo isticmaali karo, hay'addu waxaa laga filayaa inay soo celiso lacagta isla marka ay si guul leh ugu beddesho lacagahaas lacagaha loo istcimaali karo. Ilaa iyo inta laga soo celinayo lacagaha, xubnayaasha waajibaadka raasumaalka ah ee dib loo soo sheegi doono dib ayaa loo sharixi doonaa illaa jagada hadda la soo celiyo ka hor wicitaanka su'aasha (Qdobka 10 (c)).

III. Hawlgallada

- 10) Heshiisku wuxuu aasaasayaa qaab dhismeedka guud ee hawlgallada dammaanadda ee Wakaaladda wuxuuna awood u siinayaa Guddiga inay si buuxda u qeexaan baaxadda howlahan iyagoo soo saaray siyaasado, qawaaniin iyo qawaaniin la beddeli karo waqtii ka waqtii. Tani waxay siisaa wakaaladda dabacsanaan si ay ula qabsato, qaabkan guud, si loo beddelo duruufaha loona ilaaliyo suurtagalnimadiisa maaliyadeed. Tusaale ahaan, hay'addu waxay ku xaddidi kartaa caymiskeeda bilawga iyo ballaarinta hawlgallada sababta oo ah waxay heshay khibrad iyo kayd uruurinta maaliyadeed. Intaa waxaa sii dheer, faahfaahinta hawl kasta oo dammaanad qaad ah iyo qorsheyaal gaar ah oo ay gaaraan hay'adda iyo maal-gashadeyaasha ayaa waxaa lagu dari doonaa heshiiska dammaanadda ee u dhixeeya hay'adda iyo maal-gashadeha. Qdobka 16-aad wuxuu dhigayaa in Hay'addu aysan dabooli Karin heshiiska amniga guud ahaan khasaarahaa soo gaadhay maalgashadeha. Qodobkan waxaa loogu talagalay in lagu niyad-jabiyo dhaqan-xumada mas'uuliyadda leh ee maal-gashadeyaasha ku tiirsan caymiska guud ee khasaarahaa (inta badan loogu yeero "halis khatar ah"). Go'aaminta boqolkiiba boqol ee ku habboon deynta la bixin karo, waxay Hay'addu heli kartaa xoogaa hagitaan ah xeerarka qorshayaasha maalgashiga qaran ee sida caadiga ah lagu caddeeyo inta u dhaxaysa boqolkiiba toddobaatan iyo shan iyo sagaashan khasaarahaa.
- 11) Sida kor lagu soo sheegay, siyaasadaha, xukunada iyo qawaaniinta lagu dabaqi karo hawlgallada waxaa go'aamin doona Guddiga Agaasimayaasha Qandaraasyada dammaanad qaadida, ee lagu soo gabagabeeeyey aasaaska mabaadi'dan, ayaa waxaa ansaxinaya Madaxweynaha hay'adda oo uu kormeerayo guddiga agaasimayaasha.

ku habboonaan karto haddii Hay'addu ay uruurisay kaydadkii wakhtigii loo qoondeeyay (qodobka 6).

- 7) Heshiiska ayaa dhigaya in 10 boqolkiiba qiimaha saamiyada la qoondeeyey lagu bixiyo lacag caddaan ah iyo in boqolkiiba 10 dheeraad ah lagu bixiyo qaab qoraallo ballan-qaad ah oo aan gorgortan gali karin ama aan dulsaar lahayn ama waajibaad la mid ah oo khasab ku ah in lagu tuuro iyada oo la raacayo go'aanka guddiga. Bixinta lacagta caddaanka ah waxaa loogu talagalay in lagu daboolo kharashaadka bilowga, kharashyada maamulka iyo sheegashooinka suurtagalka ah ee ka soo baxa dammaanadda Hay'adda. Abaabulka lacag bixinta dheeriga ah ee aaladaha gorgortanka ee aan gorgortan gali karin ayaa u oggolaanaya in lacagaha ay ku sii nagaadaan nidaamka bangiyada dhexe ee xubnahu ayna bixiyaan baahida lama filaanka ee lacagta haddii ay dhacdo dalab weyn inta lagu guda jiray foomka hay'adda, sanadihii qaab dhismeedka Hay'adda. Ujeedada qodobkan ayaa ah in kor loogu qaado mowqifka wakaaladda sidii shirkad caymis oo dhaqaale ahaan bilowga ah. Inta hartay boqolkiiba siddeetan Saami qeybsiga waxaa waajib ku ah inay u yeerato Wakaaladda si ay u fuliso waajibaadkeeda (Qodobka 7). Waa in lagu nuuxnuuxsado jiritaanka dhabta ah ee aaladaha gorgortanka ka gorgortami karin iyo raasamaalka loo baahan yahay lama filayo maxaa yeelay wakaaladda waxaa laga filayaa inay hawlaheeda ku fuliso qaab ganacsi oo wanaagsan iyadoo duruufaha oo dhami ay sii wataan awooddeeda si ay u fuliyaan waajibaadka dhaqaale (eeg qodobka 25). Qodobka 8 (c) wuxuu sheegayaa in haddii xubin ka yahay wicitaankiisa, hay'addu ay xaq u leedahay inay sameyso wicitaano isku xigxiga oo ku saabsan macaamiisha aan mushaarka la siinin.
- 8) Mawduuca ku xaddidan ee si hoose looga wada hadlay, oo ah lacagta la bixiyay Qaybaha la iibsan karo waa la sameyn karaa waana lacag lagu isticmaali karo si xor ah sida lagu qeexay heshiiska (qodobka 3 (e) iyo 8). Tani lagama maarmaan u tahay in la hubiyo suurto galnimada maaliyadeed ee Wakaaladda iyo u aqoonsigeeda inay tahay shirkad caymis la isku halleyn karo. Guddiga Agaasimayaasha (oo loogu yeerayo faallooyinkaan gudiga) waxay leeyihiin ikhtiyaar, kadib wadatashi ay la sameeyeen Hay'ada Lacagta Adduunka, si ay u qaabeeyaan lacagaha "si xor ah loo adeegsan karo" oo aan aheyn kuwa loogu magac daray Sanduuqa Lacagta Aduunka. Golaha ayaa go'aan ka gaari kara arintaas xayiraad haddii uu ku qanacsan yahay in lacagta la is weydiyo si fudud loo isticmaali karo si degdeg ah ujeeddooyinka Hay'adda iyo haddii waddanka ay lacagiisa la wadaago la oggolaato (Qodobka 3 (e)). Si loo yareeyo culayska maaliyadeed ee wadamada xubnaha ka ah ee soo koraya, Heshiisku wuxuu u oggolaanayaa waddamada soo koraya inay bixiyaan illaa iyo shan iyo labaatan boqolkiiba shan ka mid ah lacagta caddaanka ah ee ay ku tabaruceen lacagaha maxalliga ah. Marka loo eego tirada ugu yar ee ay suurtagal tahay inay ku lug yeeshaan, tan looma filayo inuu saameyn xun ku yeesho dhaqaalaha Hay'adda.

Hantida

- 3) Soo-jeedintii hore ee Bangigu wuxuu saadaaliyay in wakaaladdu aysan lahayn raasamaal gaar ah oo ay ku fuliso howlaheeda iyada oo ku metalaysa magaca dowladaha xubnaha ka ah oo kafaala qaadi doona maalgashiga si loo hubiyoo hay'adda. Sida ku xusan heshiiska, hay'addu waxay lahaan doontaa raasamaal saami wadaag ah (qodobka 5) waxayna ku soo saari kartaa dammaanad qayb kasta oo lagu kordhin karo dammaanad qaadyada maalgashiga xubnuhu ka yihiin; marka la eego kan dambe, hay'addu waxay u shaqeyn doontaa kaliya sidii maamul (Qodobka 24 iyo lifaaqa I ee heshiiska). Hantida la isticmaali karo waa la bixin karaa, taasoo u oggolaaneysa damaanad qaadka in la daboolo dhowr jeer oo cabir ah (eeg qodobka 22).
- 4) Heshiisku wuxuu bixinayaa raasamaal la oggol yahay oo ah hal bilyan oo loo qaybiyay 100,000 oo saamiyo ah oo qiimahoodu dhan yahay SDR 10,000 midkiiba. Si kastaba ha noqotee Waajibaadka dib-u-bixinta xubnooda ee la xiriira saamiyada raasumaalka, waxaa lagu xallin doonaa iyada oo lagu saleynayo celceliska qiimaha SDR marka loo eego doollarka Maraykanka muddada Janaayo 1, 1981 illaa Juun 30, 1985, taasoo ah 1.082, taariikhdi hore ee ay ahayd taariikhda uu soo galay kororka lacagaha hadda jira ee lacagaha SDR (Qodobka 5 (a)). Mar alla markii xaddiga lacageed ee bilowga ah si buuxda loo diiwaan galiyo, raasamaalka la oggol yahay ayaa si otomaatig ah loogu kordhinayaa ilaa inta lagama maarmaanka u ah bixinta tabaruca xubnaha ku soo biirey (Qodobka 5aad (b)). Hantida ee la oggol yahay waxaa sidoo kale kordhin kara wakhti kasta Golaha Maamulayaasha (oo loogu yeerayo faallooyinka magaca Gudiga) iyadoo aqlabiyada gaarka ah ee ugu yaraan laba- iyo tobant ka mid ah awooda codbixinta ay mataleyso ugu yaraan konton iyo shan boqolkiiba raasamaalka (Qodobka 5 (c)) iyo Qodobka 3 (d)).
- 5) Cadadka raasumaalku wuxuu ku xiranaan doonaa lacagta hay'adda. Awoodda qoraalka (eeg qodobka 22aad). Waxaa la rajeynayaa in raasamaalka la oggol yahay lagu qori doono waqt macquul ah kadib markay hay'addu Hawlgal bilowdo oo ay awood u yeelato inay si guul leh ugu shaqeyso saldhigaas.
- 6) Xubin kastaa waa inay iska diiwaan gelisaa saamiyada ugu weyn ee Wakaaladda. Qodobka 6 waxay bixisaa ugu yaraan rukumada 50 saamiyada (SDR 500, 000). Tani waxay xubnaha oo dhan siin doontaa saamiga Hay'adda. Macaamiisha bilowga ah ee xubnaha rasmiga ah waxay ku jiraan shaxda (A) ee Shirweynaha. Macaamiilida xubnaha isku raacsan go'aamin doona Golaha Wakaaladda. In kasta oo saamiyada lagu bixin doono xubnayaasha asalka ah, guddigu wuxuu awood u leeyahay inuu go'aamiyo shuruudaha diiwaan gelinta qaan-sheegashada xubnaha macaamiisha la siiyay haddii qiimaha arrintu uusan hoos uga dhicin magaca. Qiimaha soo socda ee kor ku magacaaban ayaa laga yaabaa inay

la qaybiyay Oktoobar 1984. Wada tashiyadani waxay ka dhasheen qabyo qoraal ah oo dib loogu noqday kaas oo loo gudbiyey dowladaha xubinta ka ahaa bishii Maarso 1985. Intii u dhexseysay Juun iyo Sebtember 1985, Agaasimayaasha Fulinta, oo ay caawinayeen khubaro ka socota dowladaha xubinta ka ah, ayaa ku kulmay guddi dhan si ay uga wada hadlaan qabyo-qoraalka Shirka. Bishii September 1985, Agaasimayaasha Fulintu waxay soo gabagabeeeyeen qabyo-qoraalka heshiiskii waxayna u soo jeediyeen Golaha Maamulayaasha inay qaataan qaraarka furitaanka Shirka saxiixa ka hor.

Qodobbada heshiiska ayaa inta badan is-sharraxaya. Faallooyinkaani waxay sharraxayaan qaar ka mid ah astaamaha ugu muhiimsan ee ay ka caawinayaan sharaxaada qodobbada.

I. Xaaladda, Dhisidda iyo Ujeeddooyinka

1) Heshiisku wuxuu aasaasayaa Wakaaladda dammaanadda Maalgashiga ee Dhinacyada Badan (oo lagu tilmaamay faallooyinka wakaaladan) inay tahay hay'ad caalami ah oo madax-bannaan oo leh "shaqsiyad sharci oo buuxda" iyada oo la raacayo sharciga caalamiga ah iyo shuruucda gudaha ee xubnaheeda (Qdobka 1) iyada oo ujeeddada koowaad ay tahay in lagu dhiirrigeliyo qulqulka maalgashiga ujeedooyin wax soo saar leh oo ka dhixeeya waddamada xubnaha ka ah iyo gaar ahaan waddamada xubnaha ka ah ee soo koraya (Qdobka 2). Tixraaca "maalgashiga ujeedooyin wax soo saar leh" wuxuu xooga saarayaasida ay hay'addu u nuuxnuuxsato mashaariicda la taaban karo iyo barnaamijyada ee dhammaan waaxaha dhaqaalah. Taas macnaheedu ma ahan xayiraad hawlaheeda waaxda wax soo saarka. Marka lagu daro hubinta maalgashiga wadamada xubnahooda ka dhanka ah khataraha aan ganacsiga ahayn, hay'addu waxay fulin doontaa wax qabadyo isdaba joog ah si kor loogu qaado qulqulka maalgashiga (Qdobka 2b). Qdobka 23-aad ee Shirweynaha ayaa qeexaya waxqabadka dallaciinta ee ay hay'addu bixin doonto.

II. Xubinnimada iyo Hantida

Xubinnimada

2) Xubinnimada wakaaladda waxay u furan tahay dhammaan xubnaha Bankiga iyo Switzerland (qdobka 4 (a)). Si kastaba ha noqotee, ma jiraan wax ku qasbaya xubnaha Bankiga ah inay ku biiraan wakaaladda. Axdigu wuxuu aqoonsan yahay muhiimadda ay leedahay ku lug lahaanshaha ka qeyb galba kaabayaasha dhoofinta iyo dejinta labadaba iyo gaar ahaan qodobbada dhaqan galinta (Qdobka 61 (b)) iyo codeynta (Qdobka 39).

Faahfaahin ku Saabsan Heshiiska
Aasaasidda
Hay'adda Dammaanad Qaadka Maalgelinta Maalgashiga

Horudhac

Sanadihii la soo dhaafay, waxaa fiiro gaar ah diiradda lagu saaray baahida loo qabo in meesha laga saaro caqabada horyaala maalgashiga shisheeye ee dalalka soo koraya. Wadamo badan ayaa soo saaray sharciyo cusub oo lagu dhiirigelinayo maalgashiga shisheeye waxayna galeen heshiisyo maalgashi oo laba geesood ah oo ay la galeen waddamada balanqaada maalgashiga.

Fikradda ah in maalgashadayaasha shisheeye la siiyo dammaanad lacageed oo ka dhan ah khataraha aan ganacsiga ahayn ee waddammada soo koraya ayaa u soo ifbaxay hab lagu wanaajinayo jawiga maalgashiga ee waddamadan iyo, dhiirigelinta qulqulka maalgashiga iyaga. Ku dhawaad dhammaan wadamada horumaray iyo wadamada soo koraya waxay dajiyeen qorshe rasmi ah oo ay ku bixiyaan dammaanad ka qaadida khataraha aan ganacsiga ahayn ee muwaadiniintooda u geysan karaan maalgashiga wadamada soo koraya. Intaa waxaa u dheer, hay'adda dammaanad-qaadka Maal-gashiga Carbeed waxay bixisaa dammaanad ku saleysan qaab-goboleed. Suuqa caymiska khataraha ee gaarka loo leeyahay wuxuu sidoo kale ka shaqeynayey gudaha caalamiga muddo tobantahsan ah. Hawlaha hay'adahani waxay ku xiran yihiin dhowr caqabado iyo aragtida halista siyaasadeed ayaa wali waxay caqabad weyn ku ah maalgashiga wadamada soo koraya. Waxaa jira baahi loo qabo hay'ad damaanad qaada maalgashiga dhinacyo badan leh si loo dhameystiro qorshayaashaas loona horumariyo jawiga maalgashiga iyadoo la bixinayo dammaanad qaadyo iyo ka qeyb qaadashada howlaha kale ee kor u qaadista maalgashiga.

Fikradda ah abuurida hay'ad dammaanad qaadka maalgashiga badan ayaa soo baxday 1950-meeyadii. Waxaa looga wada hadlay Bangiga Caalamiga ah ee Dib-u-dhiska iyo Horumarinta (oo lagu xusay faallooyinka bangiga) dhowr jeer inta lagu guda jiray. Muddadii 1962-1972, si kastaba ha noqotee, wax go'aan ah lagama gaarin sameynta hay'ad noocas ah. Madaxwayne Clausen wuxuu soo nooleeyay fikradan khudbadiisi ugu horreysay ee uu qabto shir sannadeedka bangiga sanadkii 1981. Ka dib daraasado faahfaahsan oo ay sameeyeen shaqaalaha Bangiga iyo wada hadalo aan caadi ahayn oo ay la yeeshen madaxda sare ee bangiga, waxaa ku qornaa warqad cinwaankeedu yahay "Astamaha ugu muhiimsan ee maalgashiga dhinacyo badan oo la soo jeediyey. Wakaaladda Dammaanad-qaadka waxaa loo qaybiyay howl Wadeennada bishii may 1984. Warqadda ayaa soo bandhigtay dhowr astaamood oo muhiim ah oo kala soocaya soo jeedinta qorshayaasha horey looga hadlay Bangiga. Soo jeedintan, oo looga hadlaysoocaya isbadallada soo socda Waxaa markii dambe lagu daray ururrada leh Agaasimayaasha Fulinta, ka dib waxaa lagu daabacay "Qoraal qabyo ah oo ah Heshiiska Aasaasidda Wakaaladda Dammaanadda Maalgelinta Maalgashiga", kaas oo

TUSMADDA

Horudhac	101
I.Xaaladda, Dhisidda iyo Ujeeddooyinka	102
II.Xubinnimada iyo Hantida	102
Xubinnimada.....	102
Hantida.....	103
III.Hawlgallada	105
Xadiga Daboolida Khataraha iyo U Qalmitaanka.....	106
Ogolaanshaha dalka martigelinta iyo soo gudbinta	110
Bixinta sheegashada.....	111
Xiriirkha Hay'adaha Qaranka iyo Gobolka iyo sidoo kale Shirkadaha caymiska khataraha siyaasadeed ee khaaska ah.....	112
Dib u xaqiijin	113
Xadka dammaanadda.....	115
Dhiirrigelinta Maalgashiga.....	116
Dammaanad-qaadyada Maalgashiga La-kafaala-qaaday.....	117
IV.Qodobbada Maaliyadeed	120
V.Abaabulka iyo Maareynta	121
VI.Codbixinta, Hagaajinta rukumada iyo wakiilnimada	123
VII.Mudnaanta iyo Xasaanadda.....	124
VIII.Kala Noqoshada, Laalitaanka xubinimada iyo Hakinta Hawlgallada.....	126
IX.Xalinta Khilaafaadka	127
X.Wax ka badalida	129
XI.Qodobbada ugu dambeeyaa.....	129

◦ Faahfaahin ku Saabsan
◦ Heshiiska
◦ Aasaasidda
Hay'adda Dammaanad
Qaadka Maalgelinta
◦ Maalgashiga

FOR SOUTH SUDAN

~~18/04/2012~~

KOSTI MANIBE NGAI

FOR BHUTAN

L. Wangchuk
30/01/13

LHATU WANGCHUK

FOR MYANMAR

~~Win Shwe~~
12/10/2013

8

U. WIN SHEIN

FOR SOMALIA

~~d e~~
02/13/2018

AHMED ISSE AWAD

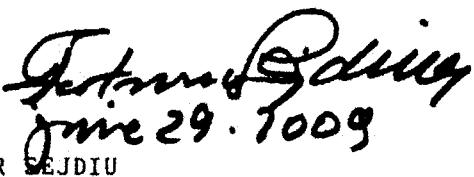
FOR MEXICO

October 22, 2007

AGUSTIN GUILLERMO CARSTENS CARSTENS

FOR KOSOVO

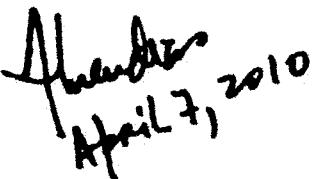
June 29. 2009

PATMIR SEJDIU

HASHIM THAÇI

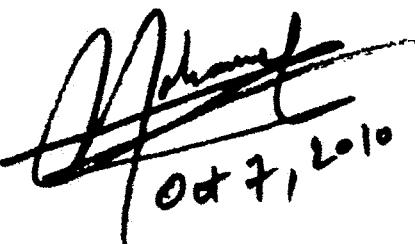
FOR SAO TOME AND PRINCIPE

April 7, 2010

AGAPITO MENDES DIAS

FOR COMOROS

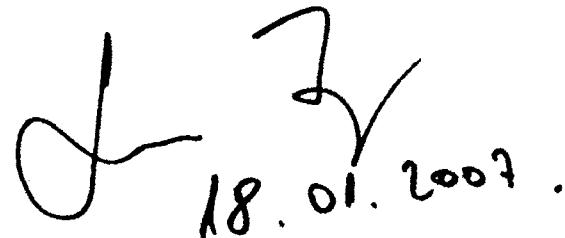
Oct 7, 2010

FOR DJIBOUTT

 Jan 30, 2006

ROBLEH OLHAYE

FOR MONTENEGRO

 18. 01. 2007.

IGOR LUKSIC

FOR IRAQ

 ~ Oct. 20. 2003

BAKER JABOR AL-ZUBAIDY

O

O O

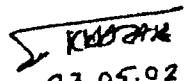
O

O

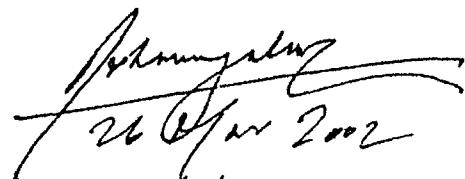
FOR ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN

MOHAMMAD KHAZAEI-TORSHIZI

03.05.02

FOR REPUBLIC OF MALDIVES

MOHAMED JALEEL

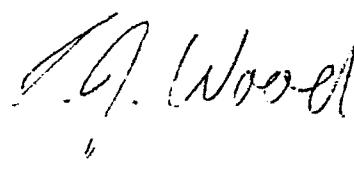

26 May 2002

FOR DEMOCRATIC REPUBLIC OF EAST TIMOR

23.07.02

MARI ALKATIRI

FOR NEW ZEALAND

 6 September
2005

JOHN WOOD

FOR UKRAINE

Grigory Pyatachenko
27.09.93
 GRIGORY PYATACHENKO

FOR LATVIA

Ojars Kehris
29.09.93.

OJARS KEHRIS

FOR CAMBODIA

Sam Rainsy
01.10.93

SAM RAINSY

FOR MOZAMBIQUE

Hipólito Patrício

11-11-93

HIPOLITO PATRICIO

FOR SOUTH AFRICA

*Ferdinand.**Dec 16, 1992.*

FRANCOIS LE ROUX

FOR TAJIKISTAN

*Rustam M. Maskamov
24 June 1993.*

RUSTAM M. MASKAMOV

FOR FEDERATED STATES OF MICRONESIA

*Aloisius J. Tuuth
24 June 1993*

ALOYSIUS J. TUUTH

FOR VIET NAM

*Ca o Sy Kiem**27/9/1993.*

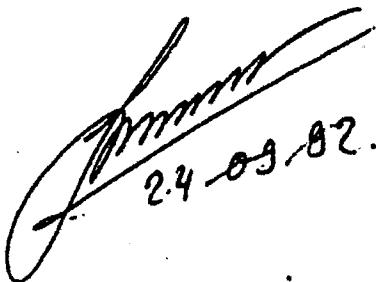
CAO SY KIEM

FOR UZBEKISTAN

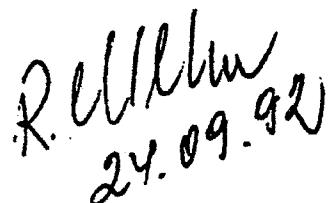
FAIZULIA M. MULLAJANOV

24.09.92.

FOR GEORGIA

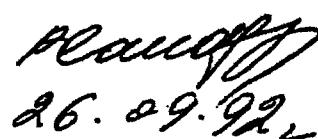

OTAR KVILITAIA

FOR ESTONIA

R. MILLER
24.09.92

REIN MILLER

FOR TURKMENISTAN

REDJEP SAPAROV
26.09.92.

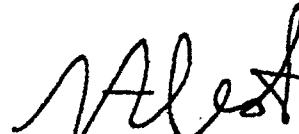
REDJEP SAPAROV

FOR MOLDOVA

18.09.92.

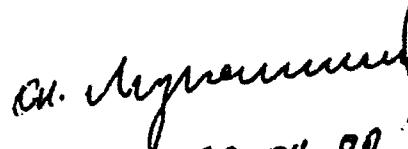
ANDREI SANGHELI

FOR LITHUANIA

1992.09.22.

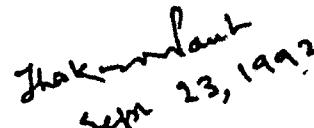
VYTENIS ALEKAITIS

FOR KYRGYZSTAN

23.09.92.

A. MURALIEV

NEPAL

23, 1992

T.N. PANT

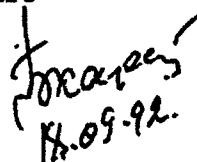
9. 16. 92.

FOR ARMENIA

ALEXANDER ARZOUMANIAN

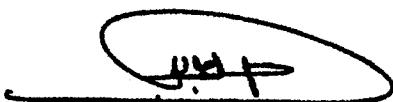
FOR AZERBAIJAN REPUBLIC

Badir Karayev
18.09.92.

BADIR KARAEV

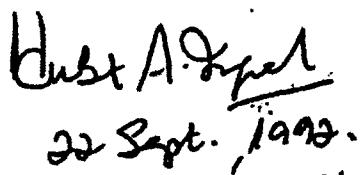
FOR UNITED ARAB EMIRATES

18/9/92

AHMED HUMAID AL TAYER

FOR THE BAHAMAS

Hubert A. Ingraham
22 Sept. 1992.

HUBERT A. INGRAHAM

FOR KAZAKHSTAN

*Астана
03.07.92.*

BEISENBAI I. IZTELEUOV

FOR BELARUS

M. Khvostov
August 13, 1992

MIKHAIL M. KHVOSTOV

FOR VENEZUELA

O. Lopez
August, 26th 1992

VICTOR RODRIGUEZ

FOR RUSSIAN FEDERATION

A. Kolosovsky
September, 15th, 1992

ANDREI Y. KOLOSOVSKY

FOR ISRAEL

Jan. 22, 1992.

ZALMAN SHUVAL

FOR INDIA

13 April 1992

LALIT MANSINGH

FOR BELIZE

18 June 1992

JAMES V. HYDE

FOR SEYCHELLES

June 22, 1992

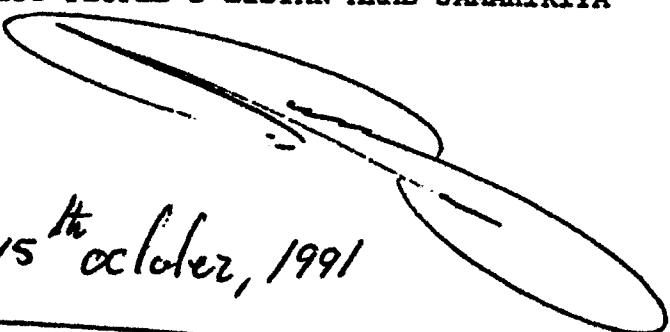
NORMAN WEBER

FOR THE GAMBIA

15th October, 1991

SAIHOU S. SABALLY

FOR SOCIALIST PEOPLE'S LIBYAN ARAB JAMAHIRIYA

15th October, 1991

MOHAMED EL MADNI AL-BUKHARI

FOR GUATEMALA

Oct 15, 1991

JUAN LUIS MIRON AGUILAR

FOR PARAGUAY

Marcos Martínez Mendieta
13-9-91

MARCOS MARTINEZ MENDIETA

FOR UGANDA

Stephen Apuli

SEPT. 30, 1991.

STEPHEN KATENTA-APULI

FOR HONDURAS

J. Hernandez

October 9, 1991

JORGE RAMON HERNANDEZ-ALCERRO

FOR REPUBLIC OF ALBANIA

C. Milloja 15 October 1991

GENC MILLOJA

FOR MONGOLIAN PEOPLE'S REPUBLIC

Mongolian

1991. 06. 14.

DASHIIN BYAMBASUREN

FOR MALAYSIA

Malaysia

July 2nd 1991

ABDUL MAJID MOHAMED

FOR BULGARIA

Bulgaria

22.07.1991.

IVAN KOSTOV

FOR ROMANIA

Birgesel Constantinescu

August 6, 1991

VIRGIL CONSTANTINESCU

FOR PERU

Hurtado

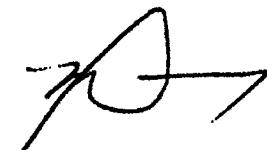
12-19-1990
JUAN CARLOS HURTADO MILLER

FOR TRINIDAD AND TOBAGO

Lima
1991 | 01 | - 17.

ANGUS ALBERT KHAN

FOR
EL SALVADOR

3/12/91

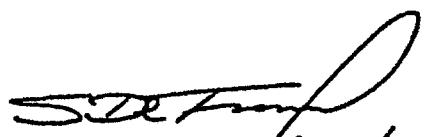
MIRNA LIEVANO DE MARQUES

FOR MAURITANIA

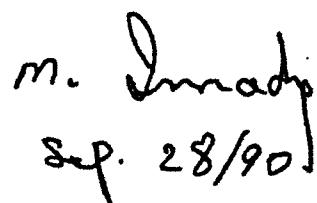

April 10, 1992.

ABDELLAH OULD DADDAH

FOR NICARAGUA

 Sept 28/90 -
 Nic
 SILVIO DE FRANCO

FOR SYRIAN ARAB REPUBLIC

 M. Imady
 Sep. 28/90

MUHAMMED IMADY

FOR MALI

 S. 10. 90 -

N'GOLO TRAORE

FOR ARGENTINA

 Nov 28 1990.

GUIDO DI TELLA

FOR THE UNITED REPUBLIC OF TANZANIA

Charles M. Nyirabu

Sept. 24, 1990

CHARLES M. NYIRABU

FOR LUXEMBOURG

Jacques Santer

Sept. 24, 1990

JACQUES SANTER

FOR NAMIBIA

O. F. C. Herrigel

25/09/1990

O. F. C. HERRIGEL

FOR GUINEA-BISSAU

Manuel dos Santos

27/9/90

MANUEL dos SANTOS

FOR PAPUA NEW GUINEA

*Margaret Taylor.*May 9th 1990

MARGARET TAYLOR

FOR CZECH AND SLOVAK FEDERAL REPUBLIC

Vaclav Klaus

6/9/1990

VACLAV KLAUS

FOR ETHIOPIA

Tekola Dejene

21/9/1990

TEKOLA DEJENE

FOR BRAZIL

Zelia Maria Cardoso de Mello

23/9/1990

ZELIA MARIA CARDOSO DE MELLO

FOR POLAND

Janinak

23. 01. 1989

JAN KINAST

FOR BOTSWANA

✓ Br

08. 31. 89

B.K. SIEBEL

FOR ANGOLA

Alfafs
1989/89

AUGUSTO TEIXEIRA DE MATOS

FOR BELGIUM

Domingo
September 21 1989

HERMAN DEHENNIN

FOR THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CONGO

Bennet Bounkoulou

June 7-6-88

BENJAMIN BOUNKOULOU

FOR OMAN

21/6/88 *m*

AWADH BADER AL-SHANFARI

FOR GUYANA

Murray

10th Aug. 1988

JOHN I MURRAY

FOR MAURITIUS

Jesseramsing
4th Nov. 1988

CHITMANSING JESSERAMSING

FOR MADAGASCAR

(Signature)
 May 27, 1987
 LEON M. RAJAOBELINA

FOR HAITI

Delatour
 September 29-1987

LESLIE DELATOUR

FOR PORTUGAL

(Signature)
 October 1, 1987

MIGUEL CADILHE

FOR BURKINA FASO

(Signature)
 02/OCTOBRE 1987

EUGENE TALATA DONDASSE

FOR HUNGARY

LASZLO BEKESY

Békésy
1987.03.10.

FOR SUDAN

SALAH AHMED

March 10, 1987

FOR BANGLADESH

A.Z.M. Obaidullah Khan
March 12, 1987

A.Z.M. OBайдULLAH KHAN

FOR SWEDEN

WILHELM WACHTMEISTER

Wilhelm Wachtmeister
April 2, 1987

FOR ZAMBIA

C/white

2 October 1986-

BASIL KABWE

FOR LESOTHO

reorder

12/22/86

WILLIAM THABO VAN TONDER

FOR MALAWI

T.S. MANGWAZU

February 12, 1987

FOR KUWAIT

SHAIKH SAUD NASIR AL-SABAH

March. 6th. 1987

FOR YEMEN ARAB REPUBLIC

M.S.A.B

1st Oct 1986

MOHAMMED SAEED AL-ATTAR

FOR TUNISIA

I.K.L

Oct. 1st 1986.

ISMAIL KHELIL

FOR FIJI

H. Bainimarama

RF-2 1986

MOSESE QIONIBARAVI

FOR SRI LANKA

R.H. de Mel

3. 10. 86

RONNIE DE MEL